

# KARYS

Kaina 50 ct.

Nr. 48



Svarbu ir pačiam mokėti apsisaugoti, kad veltui nežūtum

## Politikos apžvalga

### SVARBŪS PRANCŪZIJOS IR SOVIETŲ RUSIJOS PASITARIMAI ŽENEVOJ

Prancūzų užsienių reikalų ministeris Lavalis šiomis dienomis Ženevoje tarėsi su Sovietų Rusijos užsienių reikalų komisaru Litvinovu įvairiais politikos reikalais. Svarbiausias šių pasitarimų objektas — Rytų paktas. Spaudos žiniomis, Litvinovas pareikalavęs iš Lavalio pasižadėjimo, kad Prancūzija remtų Rytų pakto įgyvendinimą ir be to, davė suprasti prancūzų užsienių reikalų ministeriui šio pakto svarbumą ne vien tik rytų, bet ir visos Europos politinei stabilizacijai bei taikai. Kai kurių laikraščių žiniomis, Litvinovas net nurodė, kad jei prancūzai nerems rusų politikos, tai Sovietų Rusija bus priversta atnaujinti draugingus santykius su vokiečiais. Tai turėjo savo įtakos ir Lavalis paėmė visai teigiamą nusistatymą rytų pakto atžvilgiu ir aplamai buvo pasiektas pilnas susitarimas tarp Prancūzijos ir Sovietų Rusijos užsienių politikos reikalais.

### PRANCŪZŲ — LENKŲ SANTYKIAI

Kaip žinoma, per Lavalio ir Litvinovo pasikalbėjimą buvo aptartas rytų pakto reikalas. Spaudos žiniomis, Lavalis, Litvinovo spiriamas, pažadėjo netrukus išsiųsti lenkams atsakymą į jų memorandumą dėl rytų pakto ir pareikalauti iš jų aiškiai atsakyti dėl savo nusistatymo. Nuo to atsakymo pareina, žinoma, ne tik galutina lenkų pozicija rytų pakto atžvilgiu, bet ir lenkų-prancūzų santykiai ateityje. Paskutinėmis žiniomis prancūzų atsakymas lenkams jau išsiųstas ir tame atsakyme Prancūzija atsižvelgia į visus lenkų rezervas, liečiančius ginčus su čekoslovakais ir lietuviais teritorialiniu atžvilgiu.

### PASIRENGIMAI SARO PLEBISCITUI

Saro klausimas šiandien yra vienas svarbiausių reikalų Europos politikoj. Kitų metų sausio 13 d. Saro gyventojai turės pasisakyti, ar jie nori priklausyti Prancūzijai ar Vokietijai, ar palikti kraštą dabartinėje būsenoje, t. y. Tautų Sąjungos komisijos valdžioje. Stengiamasi, kad rinkimai ramiai praeitų, kad piliečiai galėtų laisvai pasisakyti ir kad Saras nebūtų rimtų ginčų priežastimi. Šiomis dienomis posėdžiavo Saro reikalų trijų komitetas. Vokiečių ir prancūzų ekspertai turėjo bendrą posėdį, todėl tikimasi, kad dalykas pasibaigs be išsišokimų tiek iš vienos, tiek iš kitos pusės.

### KAIP VOKIEČIAI RENGIASI KARUI

Visos Europos spauda, ypač prancūzų laikraščiai, nurodo, kad vokiečiai nenuilstamai rengiasi karui. Jie per paskutiniuosius dvejus metus padidino savo biudžetą 40% ir kareivių dabar jau turi per penkis milijonus. Be to, jie puikiai išplėtė savo aviaciją. Vokiečiai vis didina savo karo pajėgas ir rengiasi karui — anot prancūzų spaudos. Tie duomenys yra atitinkamu būdu patikrinti ir nė kiek neperdėti. Išgelbėti Europą nuo karo gali, anot rimtų spaudos organų, tiksliai anglų ir prancūzų bei jų sąjungininkų blokas prieš vokiečius.

### DU KELIAI PRANCŪZŲ-VOKIEČIŲ SANTYKIUOSE

Prancūzų spauda užsienių reikalų ministerio Lavalio važiavimo Ženevon į Tautų Sąjungos sesiją proga rašo apie jo politiką ir ypač jo santykius su vokiečiais. Spauda nurodo, kad Lavalis mano, jog būtina turi įvykti prancūzų-vokiečių pasitarimas, nes jeigu jie nesusitaikys, tai jie vieni kitus sudraskys ir dėl jų karo baisiai nukentės visa žmonija.

### SUSITARTA SU LATVIAIS DĖL GELEŽINKELIO SŪSISIEKIMO

Latvių traukiniai, kurie tam tikrą laiką nevažiavo per Lietuvos teritoriją eidami iš Rygos į Liepoją, dabar jau vėl eis per Lietuvą. Tuo reikalu susitarta su latviais. Gruodžio pradžioj bus Rygoje geležinkelių konferencija tarp Lietuvos ir Latvijos ir ten bus galutinai sutvarkytas susisiekimas tarp mūsų ir kaimynų latvių.

### NESUTARIMAI LAIVYNO KONFERENCIJOJ

Laivyno konferencijai nelabai tesiseka. Japonai neigiamai atsakė į anglų pasiūlymą dėl naujos sutarties. Tiesa, japonai neužtrenkė durų tolimesnėms deryboms, bet rodo atkaklumą ir sunku su jais susitarti. Tuo tarpu jie stiprina visas bazes Ramiajame vandenyne ir stato naujus laivus. Japonai reikalauja jūros pajėgų lygybės. Anglai, kurie neturi su japonais susirėmimo punktu, nelabai jiems priešinasi, bet Amerika, kuri su japonais susiduria Ramiajame vandenyne, smarkiai priešinasi. Tuo būdu laivyno derybos atsidadė keblioj būsenoj.

### KAS PASIEKTA PER AUSTRŲ-ITALŲ PASITARIMUS

Jau pasibaigė italų-austrų pasitarimai, kuriuose dalyvavo pats Mussolini, Austrijos kancleris Schuschniggas, Austrijos užsienių reikalų ministeris Berger-Waldenegg ir Italijos užsienių reikalų viceministeris (užsienių reikalų ministeris yra pats Mussolini) Suvichas. Austrija buvo pritraukta prie Italijos ir Vengrijos santarvės, tačiau buvo pabrėžta, kad tai nėra uždaras valstybių blokas, bet į jį gali būti įtrauktos ir kitos valstybės. Be to, buvo susitarta gilinti kultūrinius santykius tarp tų dviejų valstybių.

### KAIP SIŪLOMA LIKVIDUOTI BOLIVIJOS IR PARAGVAJAUS GINČĄ

Ginčą tarp Bolivijos ir Paragvajaus, kuris privedė prie karo, siūloma likviduoti šiuo būdu: Amerikos Jungtinės Valstybės ir didesnės Pietų Amerikos valstybės sudarytų karinę komisiją, kuri vietoj sudarytų demilitarizuotą 100 kilometrų zoną ir tuo būtų nutrauktas karas. Vėliau siūloma dėl ginčo išsprendimo atsiklausti Hagos Tarptautinio Tribunolo nuomonės.

### RYTŲ PAKTO KLAUSIMAS VĖL AKTUALUS

Rytų pakto klausimas kiek laiko buvo nepaliestas dėl nepaprastų Europos įvykių (Marselio pasikėsinimas, pasirengimai Saro plebiscitui), tačiau jis nepalaidotas ir dabar vėl tapo aktualus. Prancūzai žada nuo šio sumanymo neatsisakyti, o Sovietų Rusija yra to sumanymo iniciatorė. Toms valstybėms svarbu sustiprinti ramumą ir patikrinti taiką rytų Europoj. Pabaltijo valstybės mielai prisideda prie kiekvieno akto, kurio tikslas taikos saugojimas. Tuo reikalu ir tarėsi Lavalis su Litvinovu, ieškodami priemonių, kaip įvykdyti rytų pakto ir nugalėti lenkų pasipriešinimą.

### LENKAI PRIEŠINASI RYTŲ PAKTUI

Lenkai vis dar priešinasi rytų paktui. Jų spauda, kuri paprastai labai daug rašo apie Tautų Sąjungos sesijas ir pasitarimus Ženevoje, dabar nutyli pasitarimus ir net Lavalio ir Litvinovo pasitarimas buvo nutylėtas. Tai yra lenkų pasyvaus pasipriešinimo rytų paktui pažymys. Tačiau, prancūzų spiriami lenkai turės aiškiai pasisakyti šiuo reikalu, nors jiems tas ir nemalonu, nes atidengs jų slapto susitarimo su vokiečiais tikslus.

### MIRĖ LENKŲ GENEROLAS

Lapkričio 15 d. Lenkijoje mirė II (Liublino) korpo apygardos vadas, gen. Jurgis Dobrodzickis, susilaukęs 50 metų amžiaus. 1920 metais jis vadovavo lenkų 5 pėst. legionų pulkui, kuris kariavo mūsų fronte Dzūkijoje. Vienas iš 5 pėst. pulko karių, šių žygių dalyvis, prof. M. Handelsman'as vadino dzūkus „lietuviškesniais negu pati Lietuva“. Atsiminimuose M. Handelsman'as tokiais žodžiais apibrėžė mūsų dzūkišką kaimą prieš 14 metų: „Vyrų mažai, jų beveik visai nematyti. Durys ir vartai uždaryti aklina, jaučiamas tik paslėptas gyvenimas, atsisukęs nuo einančios į karą kariuomenės. Tik retai tarp trobelių pasirodys moters tylus atvaizdas, kuri į visus klausimus turi tik vieną atsakymą „nesu-prantu“. Nei pašnekėti, nei kelio sužinoti, nei kaimo pavadinimo pasiklausti!“.

**Laidžia Vyr. Štabe Sp. ir Švt. Skyrius**

**Redaktorius mjr. Balžūnas**

**SKELBIMŲ KAINA** pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr  
**KAINA:** visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

## Respublikos Prezidentas sveikina Kariuomenę

Kariuomenės šventės proga lapkričio 23 d. Respublikos Prezidentas šiais žodžiais pasveikino kariuomenę:

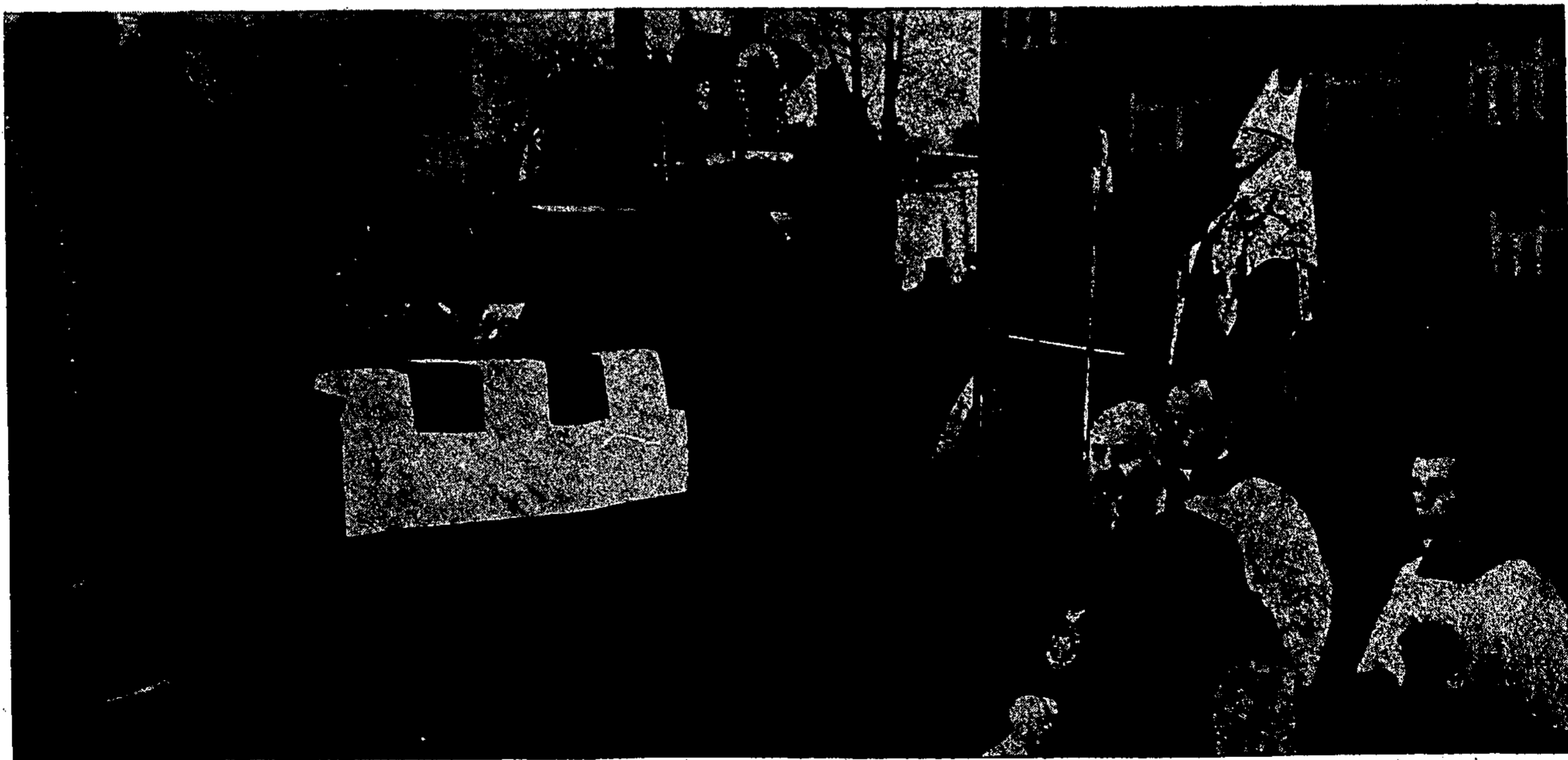
„Sveikinu mūsų narsiąją kariuomenę, susilaukusią savo mefinių suka'tuvių, sveikinu ir Vyčio Kryžiaus kavaličius. Mano linkėjimas visoms kariuomenės dalims, kad ir toliau pavyzdingai dirbtų karišką darbą mūsų tėvynės Lietuvos naudai.

Kaunas, 1934 m. lapkričio mėn. 23 d.“

Pasirašė: *A. Smetona*  
Respublikos Prezidentas

## Nežinomas kareivis apdovanotas Vyčio Kryžiumi

Valstybės Prezidentas, pasirėmęs Lietuvos valstybės ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymu, **Nežinomą kareivį**, žuvusį dėl Lietuvos laisvės 1919 m. ir laidojamą laikinoje sostinėje Kaune, Vytauto Didžiojo muziejaus aikštėje, kariuomenės ir Vyčio Kryžiaus ordino švenčių proga apdovanojo III-jo laipsnio Vyčio Kryžiumi.



Arkivyskupas Karevičius sako pamokslą Vytauto Didžiojo muziejaus aikštėj per iškilmingą Nežinomo Kareivio laidojimą; šalia stovi rytų apeigoms vyskupas Būčys, toliau Nežinomo Kareivio karstas *Sulco foto*



Respublikos Prezidentas sveikinas su kariuomenės dalimis lapkričio 23 d.

Gaulios foto

## Valstybės Prezidento kalba, laidojant Nežinomąjį Kareivį lapkričio 23 d.

Dažnai atvykstame čionai, kad rimtai sutelkę savo sielas, galėtume gyviau atsiminti, jei esame kartais kiek primiršę, keno dėka daugiausia yra tapusi Lietuva laisva. Ir tokie žygiai šion tautos šventovėn neat-sibosta mums, kaip neatsibosta pamaldiems žmonėms lankyti šventosios vietos, kur Dievas veikia išklau-so jų prašymų ir mieliau priima jų padėkas už sutei-kiamas malones.

Va ir dabar, minėdami metinę savo kariuomenės sukaktį, esame čionai atėję nusilenkti dėl mūsų tėvy-nės žuvusių karių vėlėms. Kitas mūsų atėjimo tiks-las yra šiandien palaidoti NEŽINOMASIS LIETU-VOS KAREIVIS. Mums miela čia matyti šiąja pro-ga atvykęs arkivyskupas Pranciškus Karevičius, kurs 1919 m. drąsino ir laimino mūsų karius kovon su Lie-tuvos priešais ir kurs šią valandą maldomis lydi žė-mėn mūsų nežinomojo kareivio kaulus.

Nuo šio laiko ši mūsų tautos šventovė darosi kaip ir dar pagarbesnė: Nežinomojo Kareivio kapas, supil-tas prie to, va, karių paminklo, simbolins arba žen-k-lins visus Lietuvos karius, dėl jos garbingai žuvusius, — tuos, kurie šen ir ten palaidoti ir žinomi, ir tuos, kurie nežinia kur dingę. Kaip Bažnyčia aukštai ver-tina šventuosius, dėl tikėjimo atidavusius savo gyvy-bę, ir juos laiko Dangui nusipelnusiais kankiniais, taip ir tauta privalo laikyti karžygiais savo sūnus, mlr-timi atpirkusius jos laisvę.

Giliai atjausdami gyvųjų aukų nuopelnus savo tė-vynei, mes nesiliauname juos gerbę, mes juos minime kaip mums paliktas kilniųjų sielų gėrybes. Nežinomo-jo Kareivio Kapui lenkiasi ne tik savieji, bet ir sveti-mieji, lankydami jį ir dėdami ant jo gėles ir vainikus. Tas kapas, vadinasi, ne tik tautiškos, bet ir žmoniškos, — visuotiniškos pagarbos yra vertas. Tai pagarba žmogui, paaukojusiam visą savo buitį tautiškos lais-vės idealui. Pranašesnės aukos, kaip gyvybės auka, juk negali būti.

Bet pagerbti Nežinomojo Kareivio Kapas nėra vien vainikais ir gėlėmis jis papuošti. Tokia mūsų pagarba tebūtų gražus mostas, tik pažiūrėti graži apei-ga, bet nepakankama, nors ir privaloma. Atsilyginti garbingai žuvusiems kariams yra savo darbais saugoti

ir ginti tas idealas, dėl kurio yra jie paaukoję savo gyvybę. Kiekvienas veiksmas, jam priešingas, yra nusizengimas, yra nepagarba Nežinomojo Kareivio Kapui.

Mintim grįžtelėję netolimon praeitin ir plačiai atskleidę Laisvos Lietuvos vaizdą, išvystume jos pui-kų paveikslą, ir žuvusiųjų karių dvasios galėtų pasa-kyti: Neveltui mūsų gyvybių aukos. Lietuva gražiai naudojasi mūsų atkovota laisve. Lietuviai dirba gerai.

Bet tame šviesiame paveiksle netrūksta vietomis ir tamsių dėmių. Kartais asmens, grupės ar luomo laisvė siekia būti pirmesnė už savo tėvynės laisvę, kar-tais vieni kiti norėtų išvengti prievolės tėvynei — mokesčių mokėti ar kito kokio gero darbo jai atlikti. Atsiminkime: darbo ar turto auka yra juk menknie-kis prieš kario gyvybės auką!

Kas be ko: panašių ydų ydelių nestinga ir kituose kraštuose. Paklaidžioję grįžtame ant tikrojo laisvės kelio, suklupę taisomės ir trūsame toliau neapsileisda-mi. Lietuviai dosnūs: jie ir neverčiami dažnai aukoja savo tautos reikalams. Mūsų ginklo pajėga eina tvir-tais žingsniais savo žuvusių brolių pramintais takais, išžiūrėjusi į tėvynės laisvės idealą ir pasiruošusi jį vi-suomet ginti. Ji visų pirma žino, ir kitiems skelbia, kad visa, kas nesuderinama su tuo idealu, yra nepa-garba žuvusiems kariams.

Kaip visuomet, taip ypatingai dabar, palaidoje Nežinomąjį Kareivį, išeisime iš tautinės šventovės ge-resni ir stipresni, vedami minties, kad Dievas saugotų mūsų krašto laisvę, kad jos nereiktų daugiau mokėti gyvomis aukomis. Bet kaip keleivio klotis jūroje pa-reina nuo kilančių ten audrų, taip mūsų tautos roma nuo kitų tautų sukuringo gyvenimo. Mes turime jam atsispirti ir dėl to turime ruoštis stipresni būti, kad ginantis mažiau gyvybės aukų atseitų. Kas stipres-nis, tas mažiau liečiamas, to laisvėi mažiau pavojaus.

Ši diena mums istoringa. Ji ne tik metinė ka-riuomenės sukaktis, bet ir supylimas kapo Nežinoma-jam Kareiviui. Amžino atilsio mūsų karžygiams, sa-vo krauju pašventinusiems pamatus, ant kurių stovi laisvos Lietuvos rūmas! O Vilniaus neužmiršime.



Artilerija ir organizacijos lapkričio 23 d. iškilmėse

## Jeį norime likti laisvi ir nepriklausomi, turime būti gerai pasirengę gintis

Vyriausiojo štabo viršininko gen. št. plk. Raštikio kalba per radio lapkričio 23 d.

Lietuvos kariuomenė šiandien švenčia savo 16-kos metų sukaktį, nes lygiai prieš 16 metų, t. y. 1918 metų lapkričio mėnesio 23 dieną, mūsų sostinėje Vilniuje buvo išleistas pirmas oficiališkas įsakymas atgijusios Lietuvos kariuomenei. Šia proga noriu pabrėžti, kad lapkričio mėn. 23-čioji diena yra tik viena iš Lietuvos istorijos naujojo laikotarpio datų, bet ji dar nėra absoliuti mūsų kariuomenės istorijos pradžia, taip kaip 1918 metų vasario mėn. 16-oji diena nėra mūsų valstybės istorijos pradžia, nes Lietuva, kaip didelė, galinga ir nepriklausoma valstybė, gyvavo jau daug šimtmečių dar prieš 1918 metus. Todėl 1918 metų lapkričio mėn. 23-čioji diena yra ne Lietuvos kariuomenės įsteigimo, bet tik jos atgaivinimo data. Šis skirtumas yra svarbus, tad turime jį atsiminti, kad mūsų istorijos paskiausių trijų penkmečių įvykiai mūsų pačių lūpmis ir spausdintu žodžiu nebūtų aiškinami mūsų istorijos nenaudai. Iki šiol mums dar trūksta gilesnių Lietuvos karo istorijos studijų, kurių pasekmėje, jei ne visi, tai bent kai kurie mūsų kariuomenės pulkai galės švęsti ne keliolikos, bet kelių dešimčių ar net kelių šimtų metų sukaktis.

Šiandien aš neminėsiu naujosios mūsų kariuomenės formavimo eigos, nes apie tai jau daug yra rašyta ir sakyta. Bet šiandien aš negaliu nepabrėžti tų be galo sunkių 1918 ir 1919 metų sąlygų, kuriose teko dabartinių mūsų pulkų užuomazgoms kurtis, formotis ir kartu kautis. Pirmieji mūsų kariai savanoriai neturėjo nei tinkamų ginklų, nei kariškų rūbų, nei pakankamo kariško mokslo. Ir dabar tenka tik stebėtis, kaip tie pasiryžėliai ėjo į kovą ne su vienu, bet su keliais stipresniais už juos priešais, ir tą kovą laimėjo. Kodėl taip įvyko? Todėl, kad jų širdyse buvo kita labai galinga jėga, nuo kurios turėjo bėgti Lietuvos priešų pulkai ir divizijos. O toji jėga tai buvo karšta savo krašto, savo tėvynės meilė ir tvirčiausias pasiryžimas, jei reikia, tai ir mirti, bet savo Tėvynę būtinai apginti ir išgelbėti, nes

„Tėvynė — tai tas stebuklingas žodis, kuris gali kiekvieną vyrą paversti kariu ir kiekvieną moterį — kentėtoja; kuris priverčia vaikus nusiminus verksti, kodėl jie ne vyrai, ir senius, kodėl jie daugiau nebegali vartoti ginklo.

Tėvynė — tai tas šventas žodis, kuris atplėšia ūkininką nuo arklo, darbininką nuo darbo, mokslininką — nuo knygos; kuris ištraukia jaunikaitį iš mylimosios ar sužadėtinės rankų ir surenka visus žmones prie vienos vėliavos, į kurią jie žiūri didvyrio drąsumu ir kentėtojo meile.“

Štai kur buvo jėga, padėjusi negausiai ir prastai ginkluotai mūsų kariuomenei apginti savo kraštą nuo tada mus puolusių bolševikų, bermontininkų ir lenkų.

Lietuvos nepriklausomybės kare aktingai dalyvavusių karių skaičius dabartinėje taikos meto kariuomenėje liko jau nedidelis: vieni, karui pasibaigus, paliko kariuomenės eiles ir grįžo prie ramaus kasdieninio savo darbo; kiti nuo žaizdų ir karo smūgių kautynių lauke netekę sveikatos, perėjo valstybės globon; dar kiti amžinai paguldė savo galvas už mūsų krašto laisvę ir nepriklausomybę; jie mirė, kad mes likę galėtumėm laisvai ir nepriklausomai gyventi.

Kiekviena kova reikalauja aukų, tad negalėjo apseiti be aukų ir mūsų kariuomenės kovos dėl Lietuvos laisvės.

Iš viso per nepriklausomybės karą žuvo kautynėse 1.401 karys, sužeistų buvo 2.677 kariai, nuo užkrečiamų ligų fronte mirė 297 kariai, ir invalidais liko 154 kariai. Iš viso aukų — 4.529 kariai.

Šiuo skaičiu pažymėti karininkai, kareiviai, šauliai ir partizanai. Tai yra kruvina kaina, kuria buvo atpirkta Lietuvos nepriklausomybė. Visų mūsų pareiga yra visoms šioms aukoms, o pirmiausia žuvusiems kautynių lauke, reikšti mūsų nuoširdų dėkingumą, didelę pagarbą ir prieš šviesų jų atminimą žemai lenkti savo galvas.

Aš kviečiu visus savo gerbiamuosius radio klausytojus ir klausytojas giliu dvasišku susikaupimu ir iškilmingai rimta tylos nuotaika pagerbti visus žuvusius dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės.

„Garbė žuvusiems už Tėvynę, bet garbė ir Tėvynei, kad yra kam už ją žūti“, tai auksiniai didelio lietuvių patrioto Tumo - Vaižganto žodžiai.

Bet, štai, pirmųjų kovų dėl Lietuvos nepriklausomybės laikai jau praėjo. Visas pasaulis, pavargęs nuo

didžiojo pasaulinio karo ir ištroškęs ilgai laukiamos taikos, buvo pradėjęs kurti ramios taikos laikus. Bet tai truko neilgai. Laikui bėgant, žmonija pradėjo užmiršti skaudžias didžiojo karo pamokas ir paskiausiu laiku vėl grįžta prie seniau jau buvusios ne ramios, bet ginkluotos taikos. Nepasitikėjimas tarp atskirų tautų ir valstybių vis labiau auga; graži ir kilni nusiginklavimo idėja beveik visiškai palaidota; visos tautos, net buvę nusiginklavimo idėjos autoriai, rungtyniaudami pradeda ginkluotis; pasaulis nerimauja; vieni kitiems pradeda net smurtu grasyti; kalbama ir rašoma apie naująjį karą. Aš nesu pesimistas ir visiškai nenoriu pesimizmu užkrėsti mano gerbiamųjų radio klausytojų, bet mano, kaip lietuvio, kaip kario ir kaip mūsų kariuomenės vyriausiojo štabo viršininko, pareiga šiandien, Lietuvos kariuomenės sukaktuvių proga, šiuos faktus dar kartą viešai priminti ir užakcentuoti. Labai klysta visi tie, kurie tvirtina, kad naujų gaudų apie karą skleidėjais esą fanatiški militaristai ir ginklų fabrikantai. Tai netiesa, priešasčių reikia ieškoti žymiai giliau.

Dabar gali kilti klausimas: o kas gi mums daryti? Atsakymas aiškus: jei norime likti laisvi ir nepriklausomi, neturime užmiršti savo apsaugos ir turime būti gerai pasirengę gintis.

Argi mes, būdami ypatingoje geografiškoje padėtyje ir matydami kitų ginklavimąsi ir rengimąsi karui, būsime, kaip anie kiškiai, gyvatės užhipnotizuoti, t. y. tupėsime, drebėsime ir nieko nedarysime? Ne, to nebus, nes to norėtų mūsų priešai, bet ne mes patys sau. Nieko svetimo mes nenorime, nieko mes nepulsime, bet gali būti, kad mūsų kraštas, kaip maža valstybė, visiškai be mūsų noro galės būti įtrauktas į kitų didesnių valstybių ginkluotą susirėmimą. Todėl visų mūsų šventa pareiga nesigailėti krašto gynimo reikalams nei trūso, nei lėšų, nei ištvermės ir pasiryžimo gintis.

Neužmirškime, kad iki šiol žmonija dar nepriaugo iki tokio laipsnio, kad galėtų visus tarpvalstybinius ir tarptautinius ginčus spręsti taikiomis priemonėmis. Ginkluota jėga iki šiol dar yra ir be jokių abejonių dar ilgai bus vienu iš svarbiausių tautos laisvės pa-

grindų. Juk kiekvienam iš mūsų dabar yra visiškai aišku, kas iš mūsų šiandien būtų buvę, jei prieš 16 metų nebūtumėm padarę griežtų žygių savo kariuomenei suburti. Atsakymas aiškus: jei neturėtumėm savo kariuomenės, tai, tur būt, neturėtumėm ir nepriklausomos Lietuvos. Ši tiesa galioja visame pasaulyje ir dabar: juo silpnesnė valstybė, juo ji turi mažiau jėgų nuo puolimų apsiginti, tuo didesnis karo pavojus gresia tokiai valstybei.

Nei aš asmeniškai, nei kiti mūsų kariai ir bendrai visi lietuviai nesame militaristai, jokių karų mes nenorime, ir mūsų krašto troškimas — su visais artimesniais ir tolesniais kaimynais gražiai ir taikingai gyventi. Tačiau, iš antros pusės, kiekvieno mūsų šventa pareiga — savo kraštą ginti nuo visų išorinių pavojų, iš kur jie tik būtų kilę. Prieš ginkluotą užpuoliką mes turime vartoti ginklą, nes toks gynimasis yra pateisintas visais dorovės ir moralės principais.

Švęsdami kariuomenės sukaktį, atsimindami savo ginklo brolių kruvinas aukas, sudėtas ant Tėvynės aukuro, ir labai gerai žinodami, kad mūsų tautos brangiai iškovota laisvė visomis priemonėmis būtinai turi būti išsaugota, mes kariai ir linksmoje savo šventės nuotaikoje neužmirškime savo iškilmingos priesaikos — ginti Lietuvą Tėvynę iki paskutinio mūsų kraujo lašo, kaip nebuvo užmiršę anie mūsų pirmataikai, kurių vieno, kaip nežinomo karžygio, kaulus šiandien iškilmingai palaidojome karo muziejaus sodnelyje prie paminklo žuvusiems dėl Lietuvos nepriklausomybės.

Kariuomenės šventės proga aš noriu priminti savo gerbiamiems klausytojams ir tuos tikrosios tarnybos ir atsargoje esančius karius, kurie sunkiose kautynių sąlygose parodė savo šaltus nervus, drąsą, pasiryžimą ir narsumą, kurie, nebodami pavojaus savo gyvybei, yra pasižymėję kautynėse, ir kurių krūtines dabar puošia kuklus, bet garbingas Vyčio Kryžius. Lapkričio mėn. 23-čioji diena yra ir Vyčio Kryžiaus ordino kavalierių šventė. Sveikinu jus, drąsuoliai, Vyčio Kryžiaus ordino kavalieriai, statydamas jus pavyzdžiu mūsų jaunesniems kariams ir tikėdamas, kad reikalui ištikus, jūs parodysite mums dar ne vieną drąsos ir narsumo pavyzdį garbingoje kovoje, gindami savo krašto laisvę ir nepriklausomybę.

Sveikinu ir garbingus mūsų kariuomenės karo invalidus, kautynėse sužeistus karius, nepriklausomybės karo dalyvius, buvusius savanorius ir visus tikrosios tarnybos, atsargos karininkus, puskarininkius ir eilinius. Šiandien yra visų mūsų bendra šventė. Tad džiaukimės tuo. Bet besidžiaugdami neužmirškime, kad mes visi esame mūsų Tėvynės gynėjos kariuomenės nariai, kad mums duotas garbingas kario vardas, kuriuo mes turime didžiulis, neš „karys yra gerbiamas, bet gerbiamas ne dėl to, kad jis kitus žudo, o dėl to, kad jis pirmas eina pats už kitus mirti“.

Tad ir pasiryškime savo kraštą ginti iki mirties, užkrėskime tuo pasiryžimu visus mūsų tautiečius, ypatingai jaunimą, atsimindami, kad Tėvynės meilė, narsumas, pasišventimas ir tvirtumas yra tautos nepriklausomybės pamatas, ir kad jei mūsų širdys tų savybių neįgis ir dėl jų neplaks, tai mes vėl atsidursime pavojuje, nors ir tarp didžiausių laimėjimų; o iš antros pusės, jei būsime vieningi, tautiškai ir dvasiškai stiprūs ir susipratę, jei turėsime stiprią ir gerai ginkluotą kariuomenę, tada Lietuvos laisvė ir nepriklausomybė bus užtikrintos.



Rytų apeigoms vyskupas Būčys sako pamokslą igulos bažnyčioj lapkričio 23 d. *Gaulios foto*

# Didelės kariuomenės šventės iškilmės

Lietuvos kariuomenės 16 m. sukaktuvės šiemet buvo švenčiamos nepaprastai iškilmingai. Tą dieną Karo muziejaus sodelyje prie paminklo žuvusiems palaidoti Nežinomojo Kareivio palaikai ir sukako Vyčio Kryžiaus ordinui (įsteigtas 1919 m.) 15 metų. Be to, ant naujų Vytauto Didžiojo muziejaus rūmų iškelta valstybinė vėliava ir iš jo bokšto pirmą kartą suskambėjo Laisvės Varpas.

Šventės išvakarėse, lapkričio 22 d.,

Kauno įgulos bažnyčioje buvo atlaikytos gedulingos pamaldos už žuvusius ir mirusius Lietuvos karius. Taip pat buvo pasakytas pritaikytas pamokslas.

Į pamaldas buvo atvykusi aukštoji karo vadovybė ir Kauno įgulos kariuomenės dalys.

Per pamaldas gražiai giedojo Įgulos bažnyčios choras, J. Dambrausko diriguojamas. Gusarų orkestrui pritariant, choras pagiedojo „Salve Regina“ ir „Libera me“.

Šventės diena, lapkričio 23,

jau nuo pat ryto visas Kaunas gražiai pasipuošė tautinėmis vėliavomis. Jaučiama nepaprasta nuotaika.

10 val. iškilmės prasidėjo pamaldomis Įgulos bažnyčioje. Atvyko visi ministrai, viceministrai, svetimų valstybių karo atstovai, senieji mūsų kariuomenės veteranai, departamentų direktoriai, labai daug įvairių laipsnių karininkų, Kauno įgulos kariuomenės dalys ir daug visuomenės.

Pamaldose dalyvavo aukščiausia Lietuvos dvasiškoji vyriausybė: arkivyskupas metropolitas Juozapas Skvireckas, generalvikaro Šaulio ir prelado Grigaičio atlydėtas.

Atvyko vyriausias visos Lietuvos ginkluotų jėgų viršininkas Valstybės Prezidentas Antanas Smetona, lydintas krašto apsaugos ministerio gen. Šniukštos, vyriausio štabo viršininko gen. št. plk. Raštikio, gen. štabo valdybos viršininko gen. št. plk. J. Černiaus ir kitų.

Pamaldas atlaikė tas didysis nuo pat Lietuvos kariuomenės įsikūrimo jos draugas, arkivyskupas Pranciškus Karevičius, kuris pirmas 1919 m. prisakdino Lietuvos kariuomenę ir palaimino jos ginklus.

Gražų pamokslą apie organizuotą tautos apsaugą — kariuomenę pasakė rytų apeigų vyskupas Pranas Būčys, primindamas, jog organizuota jėga padarė daug naudos Rytų ir Vakarų civilizacijoms. Daugelis pačių gražiausių Vakarų civilizacijos žiedų galėjo išsilaikyti ir atnešti vaisius dėl to, kad kariuomenės išugdyta pasiaukojimo ir karzygiškumo dvasia iš ten prigijo ir išgalėjo plačioje visuomenėje.

Tėvynės meilė yra kartu gražiausia artimo meilės rūšis. Ji plaukia iš Dievo ketvirtojo įsakymo, kuris liepia gerbti savo tėvą ir motiną, taigi ir savo tėvynę. Todėl bažnyčia nebe reikalo dalyvauja kariuomenės šventėje ir drauge su kariuomene džiaugiasi jos sukaktuvėmis. Mūsų laikais girdėti balsų, peikiančių bažnyčią, kodėl ji palaiko kariuomenę ir šventina ginklus.

Tas peikimas yra klaida, kilusi iš nesupratimo, kad kariuomenė yra ne vien geros jėgos tobulybė, vi-

suomenės gynėja, bet ir ne vienos kilnios dorybės gera mokykla, apaštalo bendradarbė ir apsauga. Baigdamas jis pažymėjo, jog mūsų karių pasišventimas, patriotizmas ir karzygiškumas yra ta sąlyga, kuri laidoja tautos nepriklausomybę.

Per iškilmingas pamaldas grojo simfoninis orkestras ir giedojo Įgulos bažnyčios choras. Giedojo valstybės teatro operos solistas Kučinskas-Kučingis.

Po pamaldų karštai sugiedota Te Deum laudamus ir, simfoniniam orkestrui pritariant, tautos himnas.

Didžiausios šventės iškilmės 15 val. prasidėjo prie naujų Vytauto Didžiojo muziejaus rūmų, Karo muziejaus sodelyje.

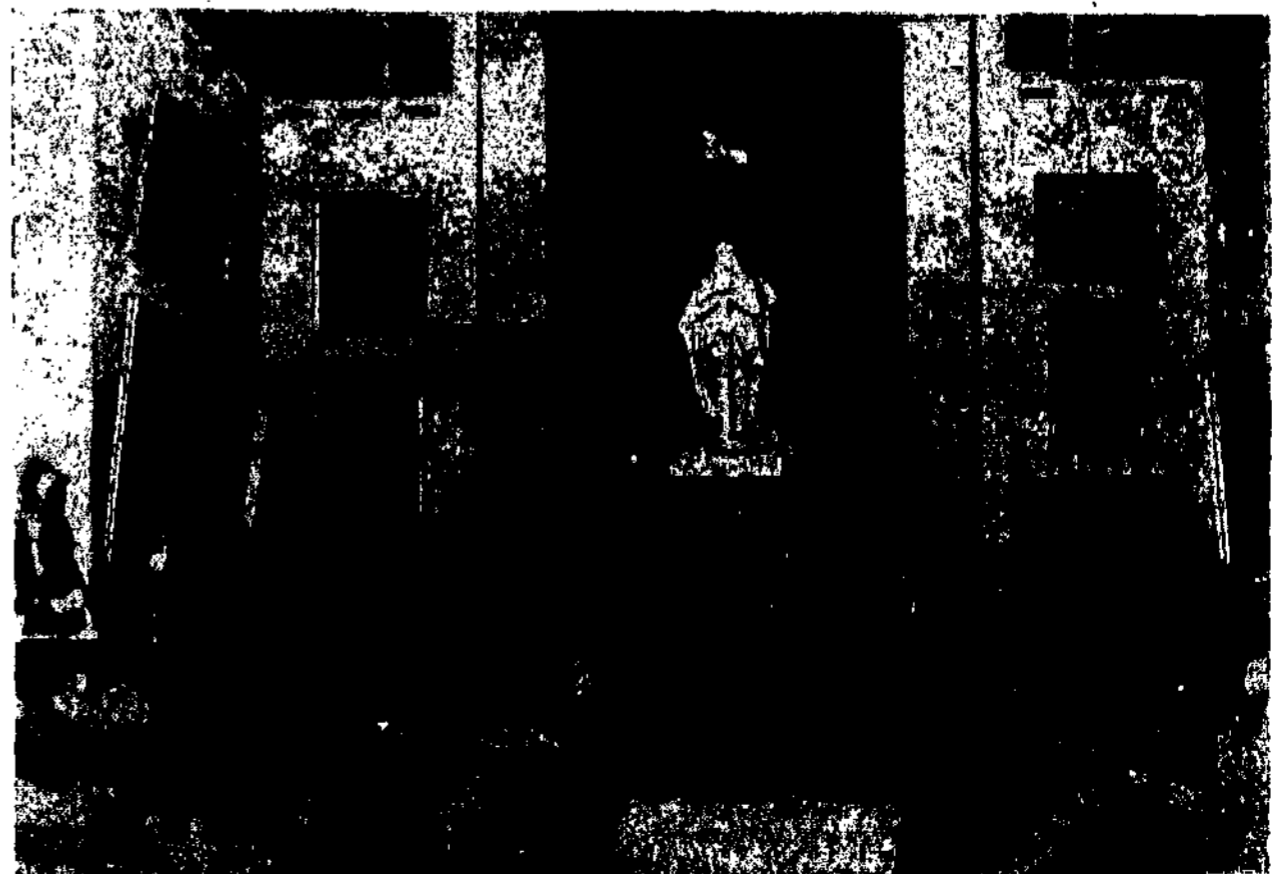
Ten, prie paminklo žuvusiems dėl Lietuvos laisvės, ant pirmos iš priešų paimtos patrankos buvo kukliai, tačiau kartu ir labai iškilmingai, pašarvoti Nežinomojo Lietuvos Kareivio, Tautos simboliškojo Karzygio, primenančio visus mūsų nežinomai žuvusius karius, palaikai. Nežinomojo Kareivio karstas buvo apdengtas Vyčio Kryžiaus vėliava, dekoruotas Vyčio Kryžiumi ir Nepriklausomybės medaliu. Aplink didvyrio karstą išsirikiavę sargybiniai: karo invalidų, pėstininkų, artilerijos, kavalerijos, technikos dalių, aviacijos. Dega ugnies aukurai.

Duonelaičio gatvėje, ligi pat ministerių kabineto, išsirikiuoja visų kariuomenės rūšių Kauno įgulos dalių rinktinė, savanoriai kūrėjai, šauliai, lietuviškoji organizuota Vytauto Didžiojo universiteto studentija, kitos organizacijos, prisirenka tūkstantinės minios kauniečių.

Muziejaus sodelyje pilna vėliavų. Visi paminklai sodelyje, Vytauto Didžiojo muziejaus bokšte Laisvės Varpas ir įrašas „Be Vilniaus nenurimsim“ gausiai iliuminuoti.

Nors ir lietinga rudens diena, smarkiai lyja, tačiau žmonės vis renkasi, spraudžiasi. Nori atiduoti tam didžiam Nežinomajam Lietuvos Karzygiui pagarbą, kuris dėl krašto laisvės žuvo.

Atvyksta Valstybės Prezidentas Antanas Smetona, ministeris pirmininkas Juozas Tūbelis, visi ministrai, užsienio valstybių diplomatai, svetimų vals-



Iškilmingas Karininkų Ramovės posėdis Vytauto Didžiojo muziejuje, kurį atidarė Respublikos Prezidentas

Gaulios foto

tybių Lietuvai skirti karo atstovai, mūsų kariuomenės aukštoji karo vadovybė su vyriausiojo štabo viršininku gen. št. plk. Raštikiu, klaipėdiškis aušrininkas Martynas Jankus, aukšti svečiai iš Švedijos (atvykę švedų meno parodos Kaune proga), labai daug karininkų, valdžios įstaigų viršininkų, profesorių, visuomenės veikėjų.

Taip pat atvyksta ir aukštieji Lietuvos dvasininkai: arkivyskupas metropolitas Juozapas Skvireckas, arkivyskupas Pranciškus Karevičius, rytų apeigų vyskupas Pranas Būčys ir keli kiti aukštesni katalikų bažnyčios dvasininkai.

Iškilmių pradžią paskelbė pirmą kartą iš Vytauto Didžiojo muziejaus bokšto suskambėdamas trimitas. Grojamas gedulo maršas ir visos Lietuvos vardu Valstybės Prezidentas Antanas Smetona prie Nežinomojo Kareivio palaikų padeda gyvų gėlių vainiką. Taip pat prie karsto buvo padėtas ir Karininkų Ramovės vainikas.

Duobę pašventino arkivyskupas Pranciškus Karevičius ir pasakė šitokią žodį:

— Nežinomas Kareivis mums didžiausias tėvynės pavyzdys. Savo tėvynę ir savo tautą mylėti yra Dievas mums įsakęs. Tik tada mūsų tėvynė ir mūsų tauta bus ilgaamžės, laisvos, nepriklausomos, kai mes jas mylėsime ne veidmainingai, bet tikrai, kai mylėsime jas vien dėl to, kad jos yra mūsų.

Mūsų tėvynės meilė pirmiausia turi pasireikšti darbu ir tiesa. Didžiausia tėvynės meilė, kada ir savo gyvybę dėl jos paaukojame. Daug savanorių ir šiaip karių 1919—1920 m. yra parodę tokią tėvynės meilę. Nevienas paguldęs dėl tėvynės laisvės galvą paliko mums net nežinomu. Vieną tokią nežinomąjį mūsų kariuomenės vadovybė laidoja čia po kryžiaus paminklu žuvusiems.

Tas simboliškas kapas, teikvėpia mums tokią tėvynės meilę, kad ir mes, reikalo ištikti, paaukotume net savo gyvybę dėl savo tėvynės. Jeigu vienybėje su savo vyriausybe, visi persiėmę tėvynės meile, ištikimi ir drausmingi darbuosimės, o ištikti pavojaus, narsiai stosime ginti savo tėvynės, nė mirties nebodami, tai tikrai mūsų tėvynė visuomet išliks nepriklausoma ir laiminga per ilgus amžius.

Po jo kalbos šaulių s-gos choras, Karo muziejaus orkestrui pritariant, sugiedojo „Liberate me“.

Nežinomojo Kareivio palaikai nešami prie duobės. Gerbiama ginklu. Neša: krašto apsaugos ministeris gen. Šniukšta, vidaus reikalų ministeris plk. Rusteika, veteranas atsargos generolas S. Žukauskas ir gen. J. Bulota. Choras gieda „Benedictus“.

Valstybės Prezidentas Antanas Smetona taria žodį. (Jo kalbą dedame atskirai).

Karo muziejaus viršininkas gen. ltn. Vl. Nagevičius skaito Valstybės Prezidento aktą, kad Nežinomas Kareivis, žuvęs dėl Lietuvos laisvės 1919 metais ir laidojamas laikinojoje sostinėje Kaune, Vytauto Didžiojo muziejaus aikštėje, kariuomenės ir Vyčio Kryžiaus ordino švenčių proga apdovanojamas III-jo laipsnio Vyčio Kryžiumi.

Ateina didysis iškilmių momentas. Nežinomojo Kareivio, tautos didvyrio, palaikai leidžiami į duobę. Leidžia kareiviai. Šaulių choras gieda ir visi orkestrai groja „Marija, Marija“. Vytauto Didžiojo muziejaus bokšte pirmą kartą suskamba Laisvės Varpas. Kariuomenė Nežinomąjį Kareivį atsisveikina šūvių

salvėmis. Viena, antra, trečia. Susirinkusios minios susikaupusios lenkiasi ir atiduoda pagarbą tam Nežinomam, tačiau brangiam tautos karžygiui.

Šaulių s-gos choras gieda, o Karo muziejaus orkestras groja „Salve Regina“. Užpilama duobė. Pirmasis beria žemių Valstybės Prezidentas.

Netrukus supilamas kapas, Nežinomojo Kareivio kapas — brangiausias Lietuvoje.

Iš V. D. muziejaus bokšto suaidi trimitai. Kariuomenė ir šauliai gerbia ginklu. Pasigirsta komanda „Ant Vytauto Didžiojo muziejaus vėliavas iškelk“. Grojamas maršas ir tautos himnas, groja visi orkestrai ir skambina Laisvės Varpas. Ir, štai po ketverių metų statymo darbų, ant Vytauto Didžiojo muziejaus bokšto pirmą kartą suplėvėsuoja valstybės vėliava.

Visos kariuomenės dalys ir šauliai pro Nežinomojo Kareivio kapą praeina iškilmių maršu. Iškilmingai nuleidžiamos vėliavos.

Pasibaigus iškilnėms, Nežinomojo Kareivio kapas apkraunamas daugybe gyvų gėlių ir gėlių vainikų.

Po iškilmių sodelyje naujuose Vytauto Didžiojo muziejaus rūmuose įvyko iškilmingas Karininkų Ramovės posėdis. Jis pradėtas Vytauto Didžiojo giesme.

Karininkų Ramovės pirmininkas gen. Nagevičius pirmininkauti paprašė Valstybės Prezidentą Antaną Smetoną. Jis taria žodį.

Gen. št. plk. Žadeika skaito ilgą paskaitą apie mūsų kariuomenę, jos kūrimąsi. Paskaitą pailustruoja brėžiniais ir žemėlapiais. Jis nupasakojo, kaip kūrimsi metu mūsų kariuomenė sėkmingai kovojo su raudonąja armija, bermontininkais. Kiek daug tada būta pasiryžimo ir visur laimėta.

— Tiek, kiek mes, pirmojo mūsų kariuomenės kūrėjo — pirmojo ir dabartinio Valstybės Prezidento Antano Smetonos vadovaujami, sukūrėmė beveik iš nieko, reta kuri tauta tegali pasigirti, — pabrėžia gen. št. plk. Žadeika.

Gen. Nagevičius išreiškė didelę padėką arkivyskui Karevičiui už Nežinomojo Kareivio kapo pašventinimą, aukštai dvasiškijai, vyriausybei, aušrininkams, Kauno burmistrui Merkiui. Jis džiaugėsi, kad dabar galime stiprybės semti ne tik iš senovės, bet taip pat ir iš tos visai netolimos praeities.

Visos kariuomenės šventės iškilnės, pamaldos ir laidotuvės ir Karininkų Ramovės posėdis buvo transliuojami per radio.

Atskiras ir platus šventės minėjimas buvo surengtas Valstybės radiofone (vedė vyriausio štabo spaudos ir švietimo skyriaus viršininkas plk. Šarauskas ir plk. ltn. Laurinaitis).

Kariuomenės sukaktuves atskirai minėjo Lietuvos šaulių s-ga, mokyklos, visuomenės organizacijos ir daug kitų.

Ats. j. ltn. J. Leonavičius



## Mūsų kariuomenę sveikino

Ponui generolui Šniukštai, Lietuvos Krašto Apsaugos  
Ministeriui

Lietuvių kariuomenės 16-ųjų sukaktuvių ir „Vyčio kryžiaus“ ordino šventės proga prašau Tamstą priimti geriausius mūsų linkėjimus ir nuoširdžiausius sveikinimus, kuriuos aš prašau taip pat įduoti karžygiškajai Lietuvių kariuomenei, kad mes visuomet būsime laimingi, sekdami savo broliškosios tautos kariuomenės augimą ir jos krašto gynimo srities pažangą.

Generolas Balodis, Karo Ministeris

Latvių kariuomenės vadas generolas Berkis ir vyr. št. virš. gen. Hartmanis vyriausiojo štabo viršininkui gen. št. plk. Raštikiui atsiuntė šitokias sveikinamąsias telegramas:

Latvių kariuomenės ir savo paties vardu prašau Tamstą priimti širdingiausius mūsų sveikinimus ir geriausius mūsų linkėjimus Lietuvių kariuomenės 16-ųjų sukaktuvių ir „Vyčio kryžiaus“ ordino šventės proga. Giminingumo ryšiai, jungią mūsų broliškas tautas, neišardomi ir mes iš visos savo širdies trokštame, kad draugiškieji santykiai, kurių yra atsiradę tarp mūsų abiejų kariuomenų, eitų vis glaudyn.

Lietuvių kariuomenės 16-ųjų sukaktuvių ir „Vyčio kryžiaus“ ordino šventės proga skubu Tamstai siųsti savo paties ir Vyriausiojo štabo karininkų vardu savo geriausių linkėjimų ir širdingiausių sveikinimų.

## Atsakymai į sveikinimus

Latvių karo ministeriui gen. Balodžiui

Labai atjausdamas sveikinimus ir linkėjimus, kuriuos Tamsta man maloniai atsiųsdinai Lietuvių kariuomenės sukakties ir „Vyčio kryžiaus“ ordino šventės proga, turiu garbės už tai Tamstai karštai dėkoti ir už domėjimąsi jos augimu.

Generolas ltn. Šniukšta  
Krašto Apsaugos Ministeris

Latvių kariuomenės vadui gen. Berkiui

Skubinuosi Tamstai pasiųsti savo širdingiausius dėkojimus už sveikinimus ir linkėjimus, kuriuos Tamsta teikeisi man įduoti mūsų kariuomenės sukaktuvių ir „Vyčio kryžiaus“ ordino šventės proga.

Aš su giliu pasitenkinimu sužinau Tamstos norus matyti vis glaudyn einant draugiškumo santykius, kurių taip laimingai yra tarp jų ir kurie sutampa su nenutraukiamaisiais ryšiais, jungiančiais mūsų broliškas tautas. Šie norai yra taip pat ir mano ir todėl aš juo labiau už tai Tamstai dėkingas.

Gen. št. plk. Raštikis  
Vyriausiojo štabo Viršininkas

Latvių kariuomenės štabo viršininkui gen. Hartmanui

Teikitės priimti mano giliają padėką už atsiųdintus sveikinimus Tamstos paties ir kariuomenės štabo viršininkų vardu mūsų kariuomenės 16 metų sukakties ir „Vyčio kryžiaus“ ordino šventės proga.

Gen. št. plk. Raštikis  
Vyriausiojo štabo Viršininkas

## Dėl straipsnio „Taikinių nurodymo žemėlapyje reikalu“

„Kario“ 46 Nr. kpt. Žukauskas straipsniu: „Taikinių nurodymo žemėlapyje reikalu“ atsiliepė dėl mano straipsnio: „Taikinių nurodymas žemėlapyje kvadratuotu tinkleliu“, įdėto į „Kario“ 44 Nr.

Kpt. Žukauskas kritikos straipsniu paliečia daugiau autorių, negu pasiūlytą objektą — kvadratuotą tinklelį. Kadangi spaudoje, o ypač kariškoje, ne vieta asmens reikalams ginti, tai čia stengsiuos atsakyti tik tiek, kiek paliestas buvo pasiūlytas kvadratuotas tinklelis.

Kuriam iš mūsų abiejų: kritikui ar man, geriau žinomas „Celuloido keturkampis“, kurio vartojimas aprašytas sunk. kulk. šaudymo statute 117 ir 118 §§ ir daug smulkiau, kaip grynai vokiškas tinklelis, knygoje „Der Artillerist“ 632 p. 1928 met. laidoje, kur vokiškai pavadintas „Zielgevierttafel“, aš nenagrinėsiu. Tik tiek turiu pasakyti, kad dar iki šio laiko „celuloido keturkampio“ panaudojimas taikinių nurodymui artilerijoje mažai arba visai nebuvo mėginta, todėl teoriškai spręsti, kuris iš tų dviejų tinklelių yra ir bus tinkamesnis lauko praktikoje, mano manymu, yra per anksti, ir paskiausiajį neigti, kaip tapatybę, o pirmąją girti, būtų per daug drąsus pasitikėjimas savu artilerijos mokslų žinojimu ir patyrimu.

Mano manymu, tik jau kritiko suklysta, kad smulkesnio žemėlapio mastelyje nepasiekia tikslų smulkus taikinių žymėjimas (pasiūlytu atveju 25), nes

1 : 100000 žemėlapyje „celuloido keturkampio“ taikinių nurodymo tikslumas yra 500 m, o pasiūlyto tinklelio — 200 m. Tad aš manyčiau, kad stambesnio mastelio žemėlapyje toks smulkus taikinių nurodymas nereikalingas?

Dėl priekaišto, kad man net pačiam pasiūlyto kv. tinklelio ne visiškai aiškus vartojimas ir nėra pridėjimo taško, turiu pasakyti, kad ne visi tinkleliai orientuojami ir vartojami su pridėjimo tašku, o ypač nereikalinga pasiūlytajam. Mano straipsnyje, rodos, aiškiai pasakyta: „kairioji tinklelio vertikalė linija A sudedama su žemėlapyje išvesta vertikale linija, o apatinė tinklelio horizontalė linija S — su horizontale linija žemėlapyje. Taip sudėjus abi tinklelio linijas su žemėlapyje pažymėtomis linijomis, kv. tinklelis bus orientuotas“. Vadinasi, pasiūlytas tinklelis užtenka tik orientuoti, kad galima būtų pradėti jame žymėti taikinių padėtis, o apie kažkokius pridėjimo taškus, kurių visai tinklelyje nėra, netenka galvoti ir jų ieškoti.

Iš kritikos turinio ir padarytų išvadų apie abiejų tinklelių tapatybę nenoromis gauni išpūdžio, kad kpt. Žukauskui daugiau rūpėjo autorius kritika, negu pasiūlyto tinklelio gerosios bei blogosios pusės.

Ltn. Aleksejūnas

Redakcijos priešas: davę pasisakyti abiem pusėm, ginčą „Kary“ nutraukiame.

# Prof. Kazimieras Būga

(Jo 10 metų mirties sukaktuvių proga)

Š. m. gruodžio 2 d. sueina lygiai 10 metų, kai mirė pasaulinio masto mokslininkas, Lietuvos universiteto profesorius Kazimieras Būga. Apie šį didįjį vyrą, apie jo nuveiktus darbus, kaip mokslininko ir kalbininko, būtų pravartu ir kariams su juo nors trumpai susipažinti.

A. a. prof. Būga gimė 1879 m. lapkričio 6 d. Zarasų apskr., Dusetų valsč. Pažiegės viensėdijoj. Pir-



mąjį išimokslinimą Būga įgavo Petrapily. Ten baigė prie šv. Stanislovo triklasę mokyklą ir šv. Kotrynos progimnaziją. Ją baigęs, tėvų verčiamas, įstojo į Petrapilio kunigų seminariją, bet ten išbuvo tik vienerius metus. Petrapilio kunigų seminarijoj profesoriai ir lektoriai buvo lenkai ir labai neapkentė bundančios lietuvių dvasios. Būga lenkinimui nepasidavė ir užtat buvo priverstas išstoti iš seminarijos. Tėvai tai sužinoję, atsisakė sūnui suteikti bet kokią medžiaginę paramą. Bet Būga nenusimena. Gavęs Petrapilio fizikos observatorijoj šiokią tokią tarnybėlę, jis mokosi privačiai ir 1905 metais laiko egzaminus ir gauna aštuonių klasių atestatą. Tais pat metais stoja į Petrapilio universitetą, filologijos (kalbų mokslo) skyriun.

Prof. K. Būga ne tik universitete, bet ir progimnazijoj ypatingo dėmesio ėmė kreipti į kalbų mokslą ir jų kilmę. Dirbdamas šioj srity, jis susipažino su

eile garsių asmenų (prof. Volteriu, pral. Jakštu-Dambrausku, prof. Būčiu, kan. Tumu-Vaižgantu ir kt.) ir su pasauliniais kalbininkais Baudonin de Courtenay, Šachmatovu, Fortunatovu ir kt. Skliausteliuose paminėti asmenys jau tuomet pripažino, kad Būga lietuvių kalbą žino geriausiai už visus, nors tuo laiku buvo ir gan žymus lietuvių kalbininkas Jaunius, pas kurį Būga kurį laiką sekretoriavo.

Būgos darbai atlikti lietuvių kalbotyroje yra nepaprastai dideli. Nė vienas Lietuvos kalbininkas nėra tiek kalbotyros srityje daug davęs, kaip Būga. Jo studijos apie aiščius etnografijos srityje sukėlė tikrą sensaciją, perversmą. Iki tol buvo manyta, kad aiškių protėvynė buvusi Nemuno žemupyje, bet Būga užsienio mokslininkams įrodęs, kad gudų krašte, šiaurinėje Minsko, Mogilevo ir Smolensko gubernijose.

Koks svarbus faktorius yra turėti savo kalbos žodyną, kiekvienas, manau, gerai žinome. Būga tą taip pat gerai suprato ir štai nuo 1909 m. atsideda tam darbui. Belankydamas įvairius Lietuvos kampelius, rinko tam žodynui medžiagą, kur tik sučiupdamas. Ypatingai daug medžiagos tam žodynui surinko 1916—1919 m. būdamas Permės universiteto profesorium. Viso žodyno medžiaga 1920 m., kada ji buvo atvežta į Lietuvą, svėrė net keturius pūdus!

Daug laiko Būga skyrė žodžiams-skoliniams, vietų vardams, fonetikai, morfologijai ir etimologijai nagrinėti. Jis yra parašęs daug įvairiausių straipsnių, knygų. Taip pat nemaža knygų yra išvertęs ir iš kitų kalbų. Tai buvo toks mokslininkas, savo krašto gimtosios kalbos žinovas, kad net užsienio mokslininkai, su garsiais vardais, su juo susirašinėdavo ir prašydavo jo visokių nurodymų apie lietuvius ir, apleidę, aiškių kalbas. Kai kurie užsienio mokslininkai net savo veikalus jam yra dedikavę (paskyrę).

Mirė Būga 1924 m. gruodžio 2 d. Karaliaučiuje, eidamas 45 metus. Negailėtingi mirties sparnai išplėšė iš gyvųjų tarpo tokį žmogų, kuris dar daug būtų davęs kalbos mokslui. Nulenkime galvas tam didžiam mokslo vyrui už jo darbus ir mes, kariai! Atiduokime jam pagarbą, nors trumpai jį paminėdami šiame puslapyje.

Al. Matekūnas

## ANT ŽIRGELIO

Ant žirgelio ašai jaunas  
Viesulais lekiu!...  
Švelnūs vėjai veidą plauna,  
Kutina akis!...

Dulka smiltys viešo kelio,  
Juokiasi beržai...  
Juokiasi danguj saulelė —  
Džiaugsmo ar mažai?...

Šaunios mintys braute braunas —  
Josiu Paneriais...  
Ant žirgelio ašai jaunas  
Vėtrų sūkuriais!...

Jonas Šiožinys

# Artilerijos šaudymas su parengimu

Paprastą arba lauko būdu šaudymą pradėdant, apibrėžiama tolis ir kryptis į taikinį. Kryptis apibrėžiama prietaisais, tolis sprendžiamas iš akies arba matuojamas žemėlapyje. Kad ir kruopščiausiai būtų tokiu būdu krypties ir tolio duomenys apibrėžti, tačiau gausime pirmuosius šūvius netikslūs. Teks pirmiausia atlikti įsišaudymas, t. y. leidžiant visą eilę sviedinių patobulinti apibrėžtus kryptį ir toli. Yra visa eilė veiksnių, kurie veikia sviedinio tolį ir kryptį ir kurie šaudant paskubomis, dėl laiko ar priemonių stokos, pašalinti negalima. Atliekant įsišaudymą, tie veiksniai automatiškai (savaimė) ištaisomi. Tačiau įsišaudymas reikalauja daug brangių sviedinių, kurie dažniausiai maža teatneša naudos, o svarbiausia parodo priešininkui mūsų sumanymus, kitaip tariant, prarandame staigumą.

Todėl, jei tik turima laiko ir priemonių, artileristai parengia šaudymą taip, kad visi veiksniai, turį įtakos sviedinio kryptį bei toliui, būtų apskaičiuoti ir pašalinti ir įsišaudymas nebūtų reikalingas.

Pirmiausia atliekamas topometrinis parengimas. Rengiamas planšetas, t. y. popieriaus lakštas, ant kurio topometrijos būdais tiksliai apibrėžiami pozicijos, taikinių ir sektyklų vietos (taškai). Būdais, kurių moko topometrija, apibrėžiamos taip pat ir kryptys. Po to daromos visų veiksnių arba priežasčių, veikiančių kryptį ir toli, apskaičiavimas.

Priežastys, veikiančios sviedinio lėkimą, yra balistiškos ir aerologiškos. Pataisos, šalinančios šių priežasčių įtaką, yra balistiškos ir aerologiškos.

## Balistiškos pataisos

1) Pabūklų vamzdžio kiaurymės išdilimas, kuris įvyksta dėl šaudymo. Kiaurymei dylant, jos tūris didėja, ir sviedinio pradžios greitis mažėja. Sumažėjus pradžios greičiui, mažėja sviedinio lėkimo tolis. Apskaičiuotasis tolis dėl šios priežasties teks padidinti. Specialiais šaudymais kartkartėmis patikrinamas pabūklų pradžios greitis, kad sužinotume, kiek jis yra pakitėjęs, palyginant su tuo, koks kiekvienos sistemos pabūklui yra numatytas.

2) Užtaiso parako savybių įtaka. Parako savybės kitėja. Jis gali smarkiau arba lėčiau degti, ir dėl to kitėja sviedinio pradžios greitis. Pradžios greičio kitėjimas atsiliecia sviedinio lėkimo toliui. Parako savybės kinta dėl įvairių priežasčių: a) metų laiko pakitimai; vasarą pradžios greitis būna didesnis, žiemą mažesnis; b) pakitimai, kurie įvyksta laikymo metu sandėliuose, gali būti labai dideli ir pareina daugiausia nuo drėgmės įtakos; c) atsitiktiniai pakitimai dėl nerūpestingo užtaiso laikymo, ypatinai lauke, statant juos saulėje (pradžios greitis didėja) arba laikant atvirame ore per rūką ar lietų (pradžios greitis mažėja), tų pakitimų galima išvengti, stropiau elgiantis lauke su užtaisais. Pakitimų a ir b įtaka gali būti apibrėžta, atliekant specialius šaudymus, kad būtų apibrėžtas pradžios greitis.

3) Užtaiso parako temperatūros įtaka. Kuo aukštesnė parako temperatūra, tuo greičiau parakas dega, tuo didesnis sviedinio pradžios greitis, tuo tolis bus didesnis, ir atvirkščiai. Reikia vengti palikti užtaisos gulėti saulėje arba įkaitusioje pabūklų kiaurymėje.

Baterijos pačios matuoja parako temperatūrą termometrais. Neunitariniams šoviniams (tūtelė ir sviedinys atskiri, nesujungti) termometras statomas į paraką; unitariniams (tūtelė ir sviedinys sujungti) taip parako temperatūros išmatuoti negalima, todėl matuojama oro temperatūra tos vietos, kurioje sviediniai guli. Normali temperatūra 75 mm patrankos yra  $15^{\circ}\text{C}$ , 77 mm patrankos  $+10^{\circ}\text{C}$ .

4) Sviedinio svorio įtaka. Juo sunkesnis sviedinys, tuo mažesnį pradžios greitį jis įgyja, ir jo lėkimo tolis turėtų būti mažesnis, negu lengvojo. Tačiau pasirodo, kad sunkesnis sviedinys, išleistas dideliu toliui, lekia toliau, nes jis geriau laiko savo greitį, ir oro priešumo įtaka jam bus mažesnė. Sunkesnis sviedinys, išleistas mažam toliui, atsiliecia nuo lengvesnio.

75 mm patrankų granatos, paženklintos dviem kryžiais (+ +) yra normalaus svorio, paženklintos trimis kryžiais (+ + +) yra 150 gr sunkesnės.

5) Degtuvo pavidalo įtaka. Degtuvo pavidalas keičia sviedinio formą ir dėlto kinta oro priešumas. Oro priešumui pakitėjus, kinta sviedinio lėkimo tolis ypatingai šaudant dideliais toliais. Šios pataisos reikalingos tada, jei šaudant keičiamas tik degtuvas, o sviedinys paliekamas tas pats.

6) Derivacija. Išlėkęs iš kiaurymės sviedinys dėl sukimosi apie save pradeda krypti į dešinę (mūsų pabūklų). Čia tenka daryti pataisą dėl krypties į kairę.

Aerologiškos (oro stovio) pataisos. Oro stovio įtaka sviedinio lėkimui labai didelė ir žymiai keičia jo lėkimo toli ir kryptį. Aerologiškos pataisos yra:

1) Oro svoris. Oro svoris matuojamas kubiniais metrais. Kub. metro svoriui didėjant, sviedinio lėkimo tolis mažėja ir priešingai. Oro svoris priklauso nuo oro temperatūros, slėgimo ir drėgnumo.

2) Oro temperatūra. Temperatūrai kylant, sviedinio lėkimo tolis didėja. Normali temperatūra skaitoma 75 mm ir 76 mm pabūklams  $+15^{\circ}\text{C}$ , 77 mm pabūklams  $+10^{\circ}\text{C}$ . Oro temperatūra pareina nuo oro drėgnumo. Išmatuotą oro temperatūrą todėl reikia dar ištaisyti, priklausomai nuo oro drėgmės, ir nuo to tik žiūrėti, kiek ji skiriasi nuo normalės temperatūros.

3) Oro slėgimas. Oro slėgimui didėjant, sviedinio lėkimo tolis mažėja. Normalus oro slėgimas skaitomas 750 mm.

4) Vėjas. Vėjo įtaka lekiančiam sviediniui labai didelė ir veikia jo kryptį ir toli. Pataisos čia daromos kryptį ir toliui.

Lietus, sniegas ir rūkas mažina sviedinio lėkimo toli, tik jų įtaka tuo tarpu dar mažai težinoma.

Yra dar pataisos, kurios reikia padaryti dėl pabūklų gembų palinkimo, panoramų, taikiklių, kvadrantų ir lygių paklaidos, bet jos atliekamos baterijoje vyresniojo karininko ar pabūklų viršininkų.

Balistiškoms pataisoms davinius, išskyrus pabūklų kiaurymės išdilimą ir užtaiso parako pakitimą, kurie įvyksta laikant sandėliuose, apibrėžia pati baterija. Aerologiškoms pataisoms davinius suteikia meteorologijos stotis. Pataisų dydžiai imami iš šaudymo tabelių.

Pagaliau visos, kaip tolio, taip ir krypties pataisos sudedamos ir pataisomi jau anksčiau topometriškai

# Daugiau nuoseklaus galvojimo

(Ir dar dėl grandinio).

„Kario“ Nr. 45 įdėtas j. p. Nykštaičio straipsnelis, pavadintas „Dar dėl grandinio“. Tuo straipsneliu autorius stengiasi neva atsakyti p. Nedzinskiui į jo straipsnį „Dėl grandinio“, įdėtą „K.“ Nr. 40. Perskaičiau Nykštaičio suklijuotas eilutes, nusišypsojau ir buvau bepadedęs „Kari“, tačiau žvilgterėjęs į autorių pamačiau, jog tas mintis rašo ne „paprastas mirtin-gasis“, bet kariuomenės atstovas, net jaunesnysis puskarininkis. Jei taip rašytų koks nors rezervistas, na, sakysim, kad ir eilinis — būtų galima nutylėti, tačiau puskarininkui dovanoti negalima.

„Žmonių, nukentėjusių nuo grandinio visai be reikalo, yra daug daugiau, negu grandinių pajuokų“ — čiulba Nykštaitis. Tris syk perskaičiau tą sakinį. Ir... nieko nesupratau. Gal teikis puskarininkis Nykštaitis atsakyti į šiuos štai klausimus:

1) Kokius karių statutai numato pakelti į karių laipsnius? Blogus, ar gerus? Už pavyzdinę pareigų ėjimą, ar už apsilėidimą tarnyboje?

2) Ar viena siaura juostelė ant kareivio antpečio suteikia tos juostelės savininkui vyresniškumą bei viršiniškumą, ar ne? Jei „taip“, tai ką sako drausmės statutas apie kareivius - viršininkus (tiesioginius) ir apie kareivius-viršininkus bei vyresnius (netiesioginius viršininkus?).

3) Kaip suprasti Tamstos, puskarininki, pasakymą: „Žmonių, nukentėjusių nuo grandinių visai be reikalo“?....

Į pirmuosius du klausimus sugebės atsakyti kiekvienas kareivis, jei jis bent kiek bus susipažinęs su statutais. Į paskutinįjį klausimą, žinoma, tegalės atsakyti tik straipsnelio autorius — j. p. Nykštaitis. Jei autorius tame sakinyje būtų įdėjęs tik porą žodelių — „nuo kai kurių grandinių“, gal ir būtų galima patikėti, tačiau, kada kategoriškai pavartoja daugyskaitos kilmininko linksnį „nuo grandinių“, — gaunama nesąmonė. Išėina, kad visi Lietuvos kariuomenės grandiniai tėra kažin kokie išsigimę vyrai, kuriems

apibrėžti kryptis ir tolis. Toli šaudantiems pabūklams daromos dar pataisos dėl žemės formos ir sukimosi.

Vienos pataisos lieka pastovios, kitos, ypatingai aerologiškos, kitėja.

Parengtas artilerijos šaudymas itin svarbus ginantis, puolant įtvirtintą priešininko poziciją, nes išvengdami iššaudymo, pasiekiamo staigumą, šaudant taikinius, aviacijos korektuojamus (kontrolinis šaudymas), būtinas, garso ar šviesos matavimo postų nurodymais pasikliaujant, šaudant nematomas priešininko baterijas. Sunkioji artilerija veik visada šaudo su parengimu dėl savo sviedinių brangumo.

Šaudymas su parengimu neabejotinai svarbus ir reikalingas. Tačiau toks parengimas reikalauja iš artilerijos daug prakaito, protavimo, ypatingo stropumo. Mūsų sąlygose baterijos ešlone parengimo atlikimui reikalinga apie 5 val. darbo.

Art. kpt. Jurkšas

žemesniųjų valdinių varginimas ir skriaudimas suteikia pasigėrėjimo bei malonumo.

„Tik įsivaizduokite, kaip juokinga, kada grandinis išveda skynių rytiniam pasivaikščiojimui, ir, jei tik daugiau pasitaiko žiūrovų, tuoj ima komanduoti, pastabas davinėti ir visai be reikalo žmones varginti“, — kalba autorius. Aš pasakysiu štai ką: kiekviename rytiniame pasivaikščiujime dalyvauja ne vieni grandiniai, bet ir kiti viršininkai, kurie aiškiai mato ar tas „visagalis“ grandinis be reikalo komanduoja ar su reikalu. Pagaliau, koks tikslas tam nelaimingam skyrininkui, atseit, grandiniui, visai be reikalo žmones varginti, juos skriausti, jei už tai aukštesnieji viršininkai tokį grandinį pilnai gali nubausti. Antra, jei kuopos vadas jau tarpininkavo aukštesniems viršininkams jo valdinį pakelti į aukštesnį laipsnį, tai tas valdinys yra doras ir sąžiningas. Žinoma, gali pasitaikyti ir išimčių, tačiau vieno kito grandinio nepadorų elgesį negalima primesti visiems. Ir gražiausiam sode pasitaiko nuvytusių medelių, bet už tai sodą negalime vadinti šiukšlynu.

Autoriaus išvados, kad jei viršininkas baustų tuos, kurie pajuokia grandinius, tai kartu turėtų bausti ir „kuprinės pabirų“ autorius. Nesuprantu, kodėl čia kabinamos „kuprinės pabiros“? Argi tenai tik apie grandinius terašo, iš jų tik tesijuokia. Atvirkščiai, tenai lygiai grandiniui, lygiai eiliniui, puskarininkui ir jaunam kareiviui, visiems „pliekia kailį“. „Kuprinės pabirų“ jumoras neturi tendencijos pažeminti kari, atvirkščiai, juoko forma iškelia kai kurias blogąsias ir gerąsias kario puses, taisytiną klaidą. Taigi, bausti to sveiko jumoro autorius būtų didžiausia nesąmonė. Bausti reiktų tuos, kurie kareivinėse kiekvieną grandinį pirštais bado, neduoda jam praeiti, jo adresu siunčia tokius palyginimus, kurių čia rašyti negalima. Pagaliau, bauskite tuos, kurie mieste, susitikę grandinį ar puskarininkį, demonstratyviai praeina pro jį nepasisveikinę. Niekas gi nėra ištroškęs to „tampymosi“, to „nusižeminimo“, tačiau nors gatvėje nežeminkime kariuomenės vardo, kad žmonės nevadintų lietuviškąjį kareivį neišauklėtu žmogumi. Gi mes trokštame, kad mūsų kariuomenė būtų gražus žiedas, kad visi gėrėtųsi, o ne žemintų. Taigi, nors gatvėje nerodykime, kad grandinis ar puskarininkis mums nėra „joks viršininkas“, joks vyresnysis draugas ir pro jį mes galime praeiti, lyg pro telefono stulpą. Tai yra nusikaltimas, nevykdymas karo vadovybės išdirbtų mandagumo taisyklių, atseit, statutų. O kas prasižengia prieš statutus, tą reikia bausti. Juk: „Drausmė reikalauja kiekvieną kari nepalikti nusižengime ir jį bausti“.

Autorius baigdamas pažymi, kad: „vietoj reikalavus bausti, reiktų stengtis, kad bausti nebūtų iš ko, kad tam reikia ieškoti priežasčių“... Aš tvirtinu priešingai: *pirma reikia pajuokoms ir išsišokimams užkirsti kelią, o priežastys pačios išnyks“.*

Antra, prieš pradėdant ką nors rašyti, reikia nuosekliai ir kritiškai apgalvoti ir tik tada rašyti. Kai to nepadaroma, tada iš visų rašymų išėina nei šis, nei tas.

Ats. j. p. Vl. Šalna

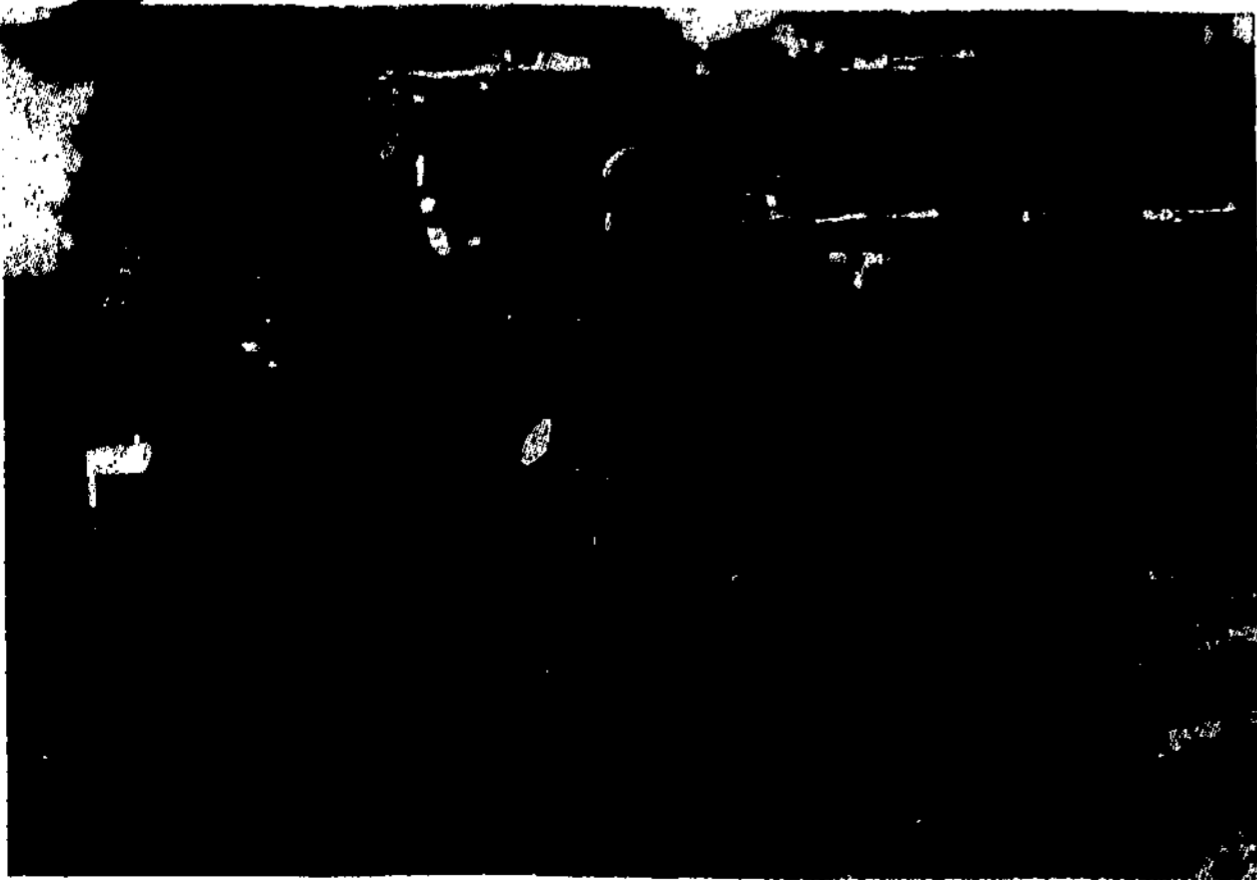
## Jamžinkime gražiausią mūsų laikotarpį

Praeitis, jos vaizdai, pergyvenimai, įspūdžiai visada lieka giliai žmogaus atmintyje. Ir ypatingai jei toji praeitis buvo mums maloni, garbinga. Štai kodėl žmonėse gerbiami albomai, vietų nuotraukos, dovanos, įsigyti daiktai, artimųjų palikimas. Bet kas gali būti malonesnio ir brangesnio, kaip prisiminti gražiausią žmogaus jaunystės laikotarpį — karo tarnybą, tą kilnų ir gražų laiką, kada jaunas žmogus turėjo progos paaukoti savo jėgas tėvynei, parodyti savo gabumus ir įsigyti reikalingiausių gyvenime žinių — mokėti ginti tėvynę. Štai kodėl mūsų atsargos karių būstus, sienas puošia nuotraukos, kuriose juos matai kariška uniforma. Ag kaip jos branginamos ne tik pačių atsarginių, bet ir jų artimųjų, tėvų, žmonos, vaikų.

— Aš valandomis žiūriu į savo atvaizdą, va ten, sienoje, — sako vienas atsarginis, — ir tada, rodos, atgiju, atsigauanu, kai atsimenu kovas su bolševikais, lenkais ir bermontininkais.

Šia proga man ir teko kalbėtis su daugeliu atsarginių apie karo tarnybos jamžinimą vaizdais. Iš jų ir iš savo patyrimų užsieniuose: Švedijoje, Vokietijoje, noriu patiekti šiuo reikalu keletą minčių ir „Kario“ skaitytojams.

Pirmiausia, graži karo tarnybos atmintis būtų šitokia. Pulkas, kuriame tarnauja karys, jam baigus tarnybą, išduotų gražų nemažo formato ant gražaus popieriaus lapą, kuriame būtų jo ginklo rūšies kareivis arba jis pats bent keliose pozose atvaizduotas (pav., raitininkas ant žirgo raitas, paskui pėsčias, paskui kazemate ar poligone). Parado ar kasdienine uniforma, žiūrint, kur ji pridera. Toksai lapas galėtų būti spalvotas tautinėmis ar ginklo rūšies spalvomis, papuoštas lietuviška ornamentika, pulko ženklais (venzeliais) ir pulko vėliavos šūkiu. Apačioj gi galėtų būti ir įrašas: kario laipsnis, užimamoji vieta, pavardė, vardas, tarnybos laikas ir t. t. Šitokius lapus turėtų kiekvienai daliai parengti dailininkai, nusimaną karo kalykuose, o pulkas duotų juos atspausdinti geroj litografijoje. Prieš leidžiant karį į atsargą, jis būtų nufotografuojamas ir jo galva fotomontažo pagalba įdėta į paveikslą, kur jau iš anksto blankoje būtų jo kario kūno dalių atvaizdai keliose pozose. Pri-



Prizinis šaudymas

Pajaujo foto

## Ugniagesių dalia

Jei liepsnos kūnų sukvysta,  
Nelaimėj brolis šaukias,  
Ten žaibu mes nuvykstam,  
Ten viesulu nukaukiame.

Karštai pagelbon stojam,  
Kur juokiasi ugnis,  
Nors liepsnos mus bučiuoja,  
Nors dūmai ed' akis.

Mes tikslą vieną turim  
Ir einam juo tvirtai,  
Mes priešą vieną turim,  
Tas priešas — tai gaisrai.

Ad. Bagdonas

montažavus galvą prie tų figūrų, gautųsi natūralus atvaizdas ir toksai atsiminimo lapas būtų įteikiamas kariui, vykstant jam į atsargą. Lėšos šiam reikalui sudarytų tokios menkos, kad patys atsarginiai mielai išlaidas padengtų. Spausdinimas tokių lapų iš karto keleriems metams didesniame skaičiuje atseitų visiškai pigiai. Suprantama, kad reikalingos vėliau užpildyti vietos tekste, spausdinant būtų paliekamos tuščios ar pažymimos punktiru.

Taip praktikuojama ir užsieniuose. Tokie atsiminimo lapai karių atsarginių namie rūpestingai įdedami į rėmus po stiklu. Jie pakabinami geriausioje vietoje ir ne tik patsai atsarginis, bet ir būsimos kartos su pagarba didžiuojasi savo tėvų žygiais.

— Štai va čia aš su savo sūnumis iš kariuomenės laikų, — išdidžiai tarė vienas Rytprūsių lietuvininkas, pirštu rodydamas sienoje kabančius tris paveikslus, kuriuose atvaizduotas jis ir jo sūnūs puošnia įvairių ginklo rūšių parado uniforma.

Tai ne tuščias pasigyrimas, tai garbės vertas dalykas, įrodant savo šeimos nuopelnus karišku atžvilgiu. Juk ir senuose dvaruose matome sienas nukabinėtas paveikslais, iš kurių į mus žiūri karingi barzdoti tos giminės seneliai, kovose ir istorijoje įrašę savo vardus. Tuo pat juk galėtų pasididžiuoti ir mūsų kovotojai. Prienamiausia jiems būtų aukščiau minėti atminimo lakštai.

Ag koks malonumas būtų matyti kabant sienoje savanorių kūrėjų atminimo lapus jų vaikams ir būsimoms kartoms! Kaip garbingai kabėtų sienose atminimų lapai tų klaipėdiečių, kurie turėjo garbės pirmieji iš to krašto tarnauti mūsų kariuomenėje. Šalia senų vokiškų „biderių“, tokie atminimo lapai kambariuose reikštų jau naujos lietuviškos eros pradžia.

Tūkstančius lietuviškų trobų puoštų gražūs paveikslai, kurie kasdien primintų ir liudytų ne tik pačiam atsarginiui, bet ir jo artimiesiems heroizmą, pareigą, nuopelnus ir visas tas gerąsias ypatybes, kurias teikia žmogui tik kariuomenė.

Taurią atmintį apie savo dalį geriausia nešioja širdyje kiekvienas esąs ir buvęs karys. Tai jo pasididžiavimas, jo garbė.

Kodėl tat visa tai, kas nešiojama širdyje ir kuo didžiuojamasi, negalima būtų parodyti ir viešai?!

Manychiau, kad ir kiti „Kario“ šeimos nariai šiuo reikalu turėtų pasisakyti ne tik dėl techniškų dalykų, bet ir iš esmės.

H. Vingėla

# Ryšinių uždavinio Nr. 1 sprendimas

(Žemėlapis 1:25000, Kaunas P.)

Iš atsiųstų sprendimų matyt, kad nepakankamai gerai įsivaizduojama b-no ryšių v-ko rolė ir darbas. B-no vadas ar b-no adjutantas ryšių v-kui tik suteikia žinių, kaip gautas b-nui uždavinys bus vykdomas, t. y. kaip b-no vadas nusprendė panaudoti kautynių dalinius, o jau ryšių v-kas turi sugalvoti, kaip jis tuos kautynių dalinius su b-no vadu ir tarpusavy savo turimomis priemonėmis kuo geriau ir kuo patikimiau suriš. Ryšių v-kas tą dalyką pasvarsto, apie tai pagalvoja ir sau papunkčiui susirašo kaip, kur ir kokias ryšių priemones panaudos.

Štai tokios jo surašytos mintys, sustatytas planas su schema, kaip ryšiai numatomi realizuoti, ir bus tai, ką vadiname ryšių v-ko pasiūlymu. Su tuo pasiūlymu ryšių v-kas nueina pas b-no vadą ir parodo jam, kaip manoma šiai operacijai ryšiai organizuoti. Vadas patikrins, gal pareikš kai kurių savo pageidavimų, papildymų ir ryšių planą galutinai nustatys. Jeigu bus išleistas operatyvinis b-nui įsakymas raštu, tai tas ryšių planas eis įsakymo paragrafu „Ryšiai ir transmisijos.“ Kokie punktai į tą paragrafą įeina, matome iš žemiau dedamo vieno galimų sprendimo. Be to, reikia geriau įsiskaityti, pastudijuoti Tch. 8, IX skirsnis, pusl. 69. Tai viena dalis ryšių v-ko darbo ir bus baigta.

Dabar jau, turėdamas ryšių planą arba „Ryšių ir transmisijų“ §, ryšių v-kas eina į savo būrį, surenka visus žmones ir trumpai paaiškina b-no uždavinį. Toliau išsišaukia tik grandžių v-kus, duoda jiems žemėlapius ir pagal turimą ryšių planą atiduoda **technišką įsakymą**, t. y. duoda aiškius ir tikslus uždavinius, ką kuri grandis turės atlikti. Kryptis ir taškus nurodo vietoje; jei vietoje negalima, tai žemėlapyje. B-ne, pulke techniškas įsakymas raštu neatiduodamas. Sutrauktai tokį ryšių v-ko įsakymą sprendime taip pat matome.

Iš atsiųstų redakcijai sprendimų — geriausias 4 p. p. vyr. pusk. Gaškos.

**Ryšiai:** —

a) Vadovietės: pulko — dv. Zagrada, mano — šiauriniame Ražiškės kaimo pakrašty prie parašo 32, Uk. — prie a. 70,9, arti plytinės, 5 k. — prie griovio 200 m į šiaurę nuo Dv. Vaitapolė, 6 k. vadas prie manęs; pozicijos saugos vado — Rinkūnų didžiajame vnk. su sodu, kuris arti plytinės.

b) B-no TC — Ražiškės kaime, mano VV rajone: tlf. ryšiai iki kuopų VV, linijos dvilaidės.

**Transmisijos:**

a) Telefonai: b-no c-nė krūmuose 200 m į pietų rytus nuo parašo Ražiškės 32, tlf. ryšiai su 4 ir 5 kuopomis, su b-no VV ir su pulko pozicijos saugos vadu.

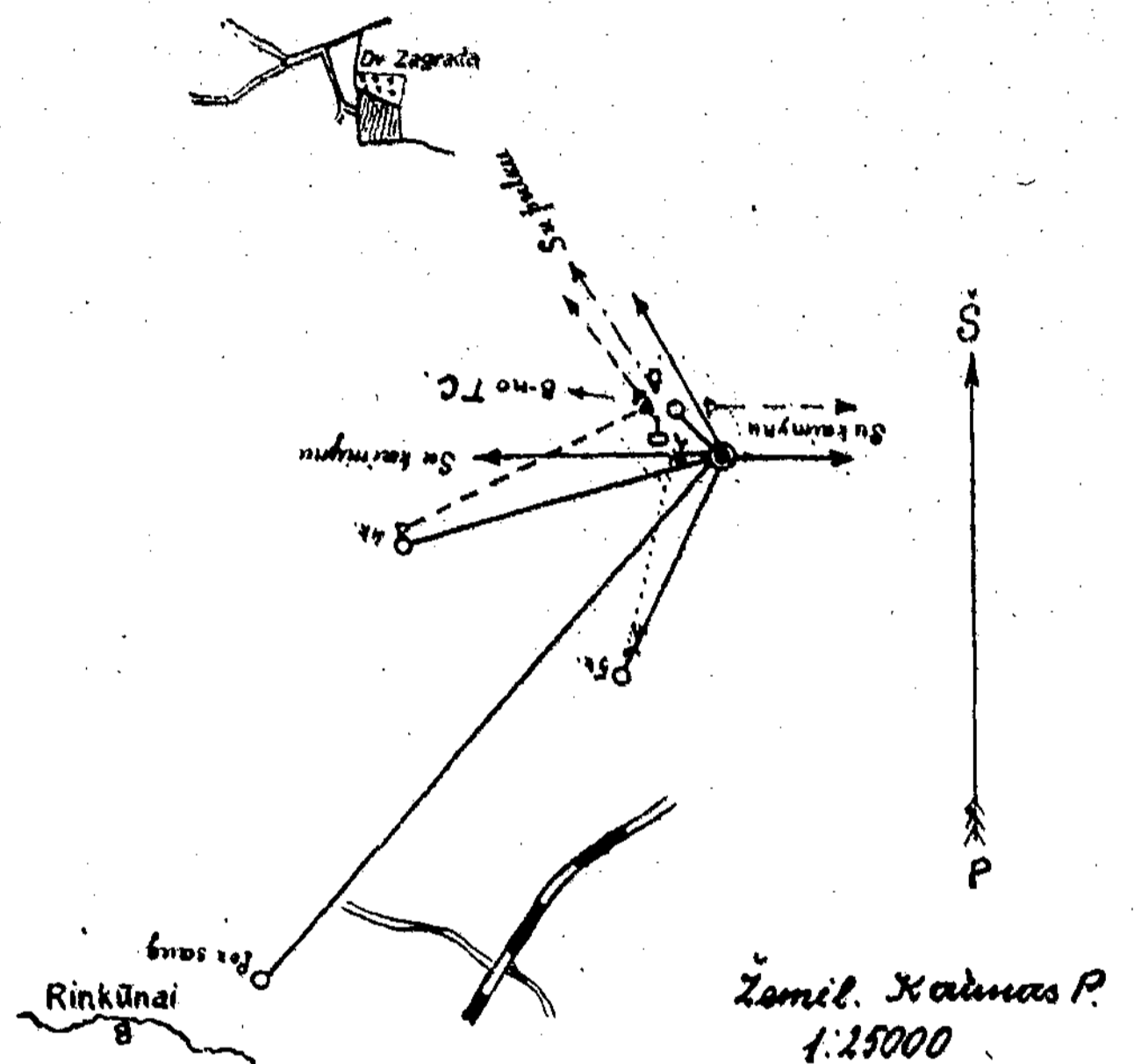
b) Optika: dubliuos tlf. ryšį su 4 k., su pulko VV ir su kaimynu iš kairės; optikos centras prie b-no VV.

c) Šunes: dubliuos tlf. ryšį su 5 k. Tlf. ryšiai turi veikti nuo spalio 7 d. 7 val. (dar pozicijų įrengi-

mo metu), o visos kitos priemonės nuo tos pat dienos 12 val.

Šaukinių lentelė

Abonentų	Telefonų		Optikos	Vadų
	c-nių	VV		
12 p. p.	Barbora	Kazys	CD	LK 2
II/12 p. p.	Ona	Jonas	LK	OP 2
4 k.	—	Mikas	MO	KT 4
5 k.	—	Vytautas	—	KT 5
6 k.	—	Juozas	—	KT 6
Sunk. kulk. k.	—	Simas	—	KT 7



Techniškas įsakymas

Gavęs ryšių planą (ryšių ir transm. §§), b-no ryšių v-kas dar spalio 6 d. vakare surenka visus savo būrio grandžių bei stočių v-kus, išdalina jiems žemėlapius Kaunas P, 1 : 25000 ir gautojo uždavinio ryšių schemas, jeigu nesuspėjo parengti schemų, tai liepia duodamas kryptis bei vietas pasižymėti žemėlapiuose pieštuku, paaiškina bendrą b-no uždavinį ir kiekvienam jų duoda aiškų apibrėžtą uždavinį, būtent:

1. C-nės grandies v-kui: įsteigti c-nę nurodytoje schemoje vietoje (arba vietą nurodo žemėlapy) ir ištiesi c-nės priemonėmis dvilaidę liniją į b-no VV.

2. 1-mos lengvo kab. gr. v-kui: ištiesi dvilaidę liniją į 4-tą kuopą (žiūr. schemą) ir pasiliksi prie kuopos vado, kol gausi kitą nurodymą.

3. 2-ros l. kab. gr. v-kui: ištiesi dvilaidę liniją į 5-tą kuopą (žiūr. schemą) ir pasiliksi prie kuopos vado, kol gausi kitą nurodymą.

4. 3-čios ir 4-tos l. kab. gr. v-kams: abi grandys drauge ištiesite dvilaidę tlf. liniją į pozicijos saugos VV; kai pozicijos sauga trauksis, skubiai nuimti liniją ir nuėmus pasilikti prie c-nės; ten būti pasirengu-

sioms, kad kiekvienu momentu galima būtų pašaukti į darbą.

5. VOS grandims: 1-ma ir 2-ra' stotys dubliuos tlf. ryšį su 4 k., 3-čia stotis su pulku ir 4-ta stotis su kairiuoju kaimynu.

6. Šunės: dubliuos tlf. ryšį su 5 k.

7. Būrininkui: būsi b-no TC v-ku; savo valdžion paimsi priemones, atvykusias iš pulko ir kaimyninių dalių.

Tlf. ryšiai turi veikti ryt jau nuo 7 val., kada kitoms priemonėms vykti į vietas, bus duotas įsakymas ryt.

Atminti, kad yra ginamosios kautynės — linijas rūpestingai paslėpti į vagas, griovelius; pereinant kliūtis linijų nekelti, bet pakasti, kad kuo mažiau kentėtų nuo artilerijos ugnies.

### B-no ryšių v-kas

## Ryšininkų uždavinys Nr. 2

(Uždavinio Nr. 1 tolesnė kautynių eiga — žiūr. „Karys“ Nr. 43)

Kauno ginamąsias pozicijas priešininkas savo priešakiniais elementais pasiekė spalio 7 d. temstant; naktį buvo tik nedideli žvalgomųjų dalinių susiremimai. Per naktį pritraukęs savo vyriausias jėgas, spalio 8 d. iš pat ryto, po smarkaus artilerijos parengimo, priešininkas pradėjo puolimą; beveik visą spalio 8 dieną vyko bombardavimas ir atakos mūsų ginamųjų pozicijų, bet be vaisių — priešininkas tik turėjo didelių nuostolių, todėl į pavakarį jau buvo jaučiamas jo nusilpimas; tuo pasinaudodamos mūsų dalys perėjo į kontrpuolimą.

Pradedant kontrpuolimą, b-no ryšių v-kas iš b-no vado gavo tokių žinių:

— Davus ženklą pirmojo ešelono kuopos pradės kontrpuolimą; artimiausias tikslas — pasiekti Aukštažindžio upelio liniją; 4 kuop. vadas savo VV kilos lauko keliuku per Budrius link parašo Rinkūnai 8, 5 k. vadas kilosis Ražiškės vieškelio kryptimi lauko keliu į prie Bud. ir toliau į Rinkūnų sodybas arčiau geležinkelio; aš kilosiuos — a. 70,9, vienkiemis apie 400 m į šiaurės rytus nuo Rinkūnų plytinės.

Iki sutemos 12 p. p. paėmė Garliavą ir su pirmojo ešelono kuopomis pasiekė Aukštažindžio upelio liniją, iš kur be ryt dienos toliau nebemano pulti.

II) 12 p. p. nakties metu duotas uždavinys: ginti Aukštažindžio upelio pozicijas tarp Jesios (išimt.) ir Garliavos—Prienu plento (išimt.). Kaimynai ir kautynių tvarka tie patys.

Vadovietės naujose pozicijose: pulko vado — Budriuose, II b-no — vienkiemyje, kuris apie 400 m į šiaurės rytus nuo Rinkūnų plytinės, 4 k. — vienkiemyje, kuris apie 300 m į pietų vakarus nuo tos pat plytinės ir 5 k. — prie skardžio vienkiemyje, kuris apie 600 m į pietų rytus irgi nuo tos pat plytinės; 6 k. vadas prie b-no vado.

Ryšių padėtis pradedant kontrpuolimą: kabelio linijos su abiem pirmojo ešelono kuopomis ir su kaimynais artilerijos sviedinių sutrauktos, nebeveikia; vienas šuo išvestas iš rikiuotės, antras pavargo ir nebenorom eina; su 4 k. ir kairiuoju kaimynu yra optikos ryšys, su pulku veikia visos trys priemonės: tlf, radio ir optika; žmonių nuostoliai: 3 telefonistai išvesti iš rikiuotės.

### Reikia parašyti:

1. b-no ryšių v ko pasiūlymas b-no vadui, kaip mano sutvarkyti ryšius puolimo metu ir nakties pozicijose (transmisijų § su schema);

2. b-no ryšių v ko atiduoti nurodymai (techniškas įsakymas) dėl ryšių sutvarkymo pradedant kontrpuolimą ir dėl ryšių organizacijos nakties pozicijose, vienkart numatant ryt dienos puolimą.

Sprendimus siųsti „Kario“ redakcijai iki gruodžio 15 d.

## Mokomosioms kuopoms tikrai reiktų ženklo

Anksčiau mokomos kuopos mokiniai, kadras ir karininkai nešiojo tam tikrą ženklą: kareiviai baltos vilnonės, o karininkai iš tam tikros medžiagos ant mundurų ir milinių apikaklių išsiūtą ženklą.

Vėliau minimi ženklai buvo panaikinti.

1932 m. „Kardo“ Nr. 5, j. ltn. V-čius straipsny „Mokomosioms kuopoms reikia ženklo“, nurodė rimtų ir teisingų argumentų ir siūlė kokį nors ženklą nustatyti. Bet uniformą keičiant ženklo nebuvo numatyta.

Kadangi 1932 m. pakeistoji uniforma irgi iššaukė šiokių tokių pakeitimų, kurie nuo 1935 m. sausio m. 1 d. bus įgyvendinti, todėl j. ltn. V-čiaus pasiūlymą pakartoju.

Čia pakartoju didesnę dalį tuometinio straipsnio.

„Mokomos kuopos ruošia būsimuosius puskarininkius, nuo kurių tinkamo paruošimo bendrai daug priklausys žemesnio komandavimo personalo kontingentas. Aišku, kad į mokomų kuopų eilinius reikia kreipti daugiau dėmesio ir jiems statyti didesnius reikalavimus, negu paprastų kuopų eiliniams. Seniau, pasirodžiusį gatvėje ar šiaip kur, mokomos kuopos eilinių tuoj galima buvo atskirti ir atkreipti dėmesį į tokius dalykus, kurie paprastam kareiviui gal ir dovanotini būtų, pav.: į nevalyvų pasisveikinimą, susitvarkymą ar ką kita. Antra vertus, vadų įskiepyti, jie patys buvo priversti daugiau savimi susirūpinti, nes žinojo, kad negražu ir negarbinga mokomos kuopos eiliniui būti sulaikytam karininko ar karo policijos puskarininkio. Dabar gi, panaikinus ženklą, ir tas išdrinis skirtumas išnyko.“

„Mokomoms kuopoms surenkama iš pulko geriausi vyrai, tai visai teisingai būtų juos pažymėti. Baigę mokomą kuopą jie gauna grandinio ar puskarininkio laipenį, vadinasi, jau skiriasi nuo paprasto kareivio, tai reiktų juos išskirti, kol jie dar mokomoj kuopoj tebėra. Jiems patiems bus malonu nors menkniekiu išsiskirti iš kitų tarpo, tas gi menkniekis juos paskatintų ir savo elgesiu iš pastarųjų skirtis.“

Karo mokyklos kariūnai, būsimieji karininkai, turi savo uniformą, iš kurios juos pažįstame, taip pat ir kareiviai, būdami mokykloje, kurioje, auklėjami būsimieji puskarininkiai, turėtų bent mažu ženklu skirtis nuo kitų.“

Šiuo laiku, kada uniforma galutinai neįgyvendinta, toji mintis gali būti iškelta.

Ji verta dėmesio, nes, iš tikrųjų, toks ženklas duotų teigiamų rezultatų mokomiečių auklėjime.

Viršila St. Malakauskas

# Vokietijos karinis rengimasis ir mūsų uždaviniai

Šiame tautų karinio rengimosi amžiuje kiekviena valstybė rūpinasi ne vien savo kariuomenės, bet ir visos tautos kariniu rengimu. Ne vien kariai, bet ir visi piliečiai uoliai mokomi įvairių karo dalykų ir kaip ginklas vartoti.

Mes, nedidelė tauta, esame galingų ir grobuoniškų kaimynų apsupti. Norėdami išlaikyti nepriklausomybę, turime nuo jų neatsilikti. Todėl atsidėję turime dirbti tautos karinio parengimo linkme ir sekti savo kaimynų karinį parengimą.

Čia patieksime savo skaitytojams kiek žinių apie mūsų vakarų kaimyno — Vokietijos kariškas organizacijas, jų augimą ir karinį rengimąsi.

Skaitytojams yra žinoma, kad mūsų „taikiniams“ kaimynams vokiečiams, pralaimėjusiems didįjį karą, pagal Versalės sutartį yra uždrausta laikyti didelę kariuomenę, nes vokiečiai, kaipo karinga tauta, vėl galėtų sugriauti Europos taiką, puldami silpnesnius savo kaimynus.

Tačiau vokiečiai rado išeitį. Jie, nežiūrėdami visų draudimų bei apribojimų, sugebėjo taip gerai kariškai pasirengti, kad jų ginklų žvangėjimas darosi pavojingas visuotinai taikai ir verčia kaimynus susirūpinti. Vokiečiai per trumpą laiką įvairiose kariškose organizacijose sugebėjo labai išpūdingą vyrų skaičių kariškai parengti. Kariškų organizacijų narių skaičius pradėjo labai augti 1933 m., kada Hitleris stojo Vokietijos valdžios priešaky.

Iki Hitlerio vokiečių kariškų organizacijų vaizdas parodomas žemiau dedamoje lentelėje.

Organizacijos pavadinimas	Narių skaičius
„Stahlhelm“ — Plieno šalmas (buvusių fronto karių sąjunga) .....	1.260.000
Jos sudėtyje:	
„Wehrstahlhelm n. Jungstahlhelm“ (18—35 mt. amžiaus) .....	310.000
„Kernstahlhelm“ (35—45 mt. amž.) .....	400.000
Per 45 m. amžiaus .....	400.000
„Scharnhorstbund“ .....	150.000
Hitlerio armija — smogiamosios dalys („S.A.d. N.S.D.A.P.“) .....	970.000
Jų sudėtyje:	
Tikrosios smogiamosios dalys („S.A.“) .....	540.000
Apsaugos dalys („S.S.“) .....	60.000
Hitlerio jaunuomenė („H.J.“) .....	300.000
Auto dalys („N.S.K.K.“) .....	70.000
„Kyffhäuserbund“ (buvusių karių draugijos, pulkų draugijos, ginklų draugijos, jūrininkų draugijos) .....	3.000.000
„Reichsbanner Schwarz-Rot-Gold“ — Valstybinė vėliava .....	3.500.000
„Sanitätskolonnen von Roten-Kreuz“ — Sanitarinės rinktinės .....	1.500.000
„Technische Nothilfe“ (Teno) — Techniškoji pagalba .....	200.000
„Bahnschutz“ — geležinkelių apsauga .....	40.000
„Reichswehrband Deutscher Kleinkaliber Schützenverbände“ .....	360.000
„Arbeitsdienst“ — darbo tarnyba .....	280.000
Įvairios smulkesnės organizacijos .....	2.910.000

Susumavę visa, gauname išpūdingus 14 milijonų duomens.

Visos lentelėje išvardytos organizacijos, negalėdamos viešai atlikinėti kariškų pratimų bei mokytis ginklų vartoti, nes ir tai buvo uždrausta, darė tai slap-tai, sporto pratimų pavidale, žaidimų vietoje, ekskursijų ir t. t.

Tokiu, nors slaptu, lavinimosi būdu organizacijos pasiekė tai, kad jų nariai pusėtinai kariškai pasirengė, buvo klusnūs, drausmingi ir, reikiant, galėjo sudaryti ginkluotą pajėgą. Iki Hitlerio visos organizacijos buvo įvairių politinių partijų padaras ir tarnavo vien savo partijos siauriems tikslams, todėl nesant bendros idėjos ir bendro tikslo, kuris rištų šias organizuotas mases, jų pajėgumo vertė keliariopai mažėjo. Be to, decentralizuotas ir nesutartinis karinis rengimas negalėjo būti tinkamoje aukštumoje. Šiai įvairiaspalvei žmonių masei ir vyriausybei nedrįso ginklų patikėti.

1933 m. Hitleriui paėmus valdžią į savo rankas, viskas griežtai pasikeitė, visų organizacijų veikla ir karinis rengimas buvo centralizuotas tikslu tarnauti hitlerizmo idėjai. Hitleris reformas pravedė šiaip:

1. Visų organizacijų veikla buvo pavesta smogikų vadovybės kontrolei.
2. Nepalankios bei priešingos Hitleriui organizacijos buvo išformuotos.
3. Stiprios „Stahlhelmo“ ir kitos organizacijos buvo įlietos į smogikų eiles.
4. Visose organizacijose buvo įvesta griežta karinė drausmė ir tvarka ir suvienodinta karinio rengimo programa.

Žemiau patiekiamą lentelę parodo vokiškų organizacijų vaizdą Hitleriui valdant (š. m. VI-1 d. duomens).

Organizacijos pavadinimas	Narių skaičius
Smogikų dalys („S.A.“)	
Aktyviosios pėstininkų smogiamosios dalys („Aktive Fuss — S.A.) ....	2.000.000
Aktyviosios pėstininkų apsaugos dalys („Aktive Fuss — S.S.“) .....	200.000
Motorizuotos S.A. ir S.S. dalys („Motor S.A., Motor S.S.“) .....	260.000
Auto korpas („N.S.K.K.“) .....	100.000
Kavalerijos S.A. ir S.S. dalys („S.A. u. S.S. — Reiterei“) .....	40.000
Lauko policijos korpas („Feldjäger korps) .....	10.000
Smogiamųjų dalių I rezervas („S.A. Res. I“) .....	600.000
Viso .....	3.210.000
Smogiamųjų dalių II rezervas („S.A. Res. II) .....	3.000.000
Hitlerio jaunimas („H.J.“) (10—17 m. amž.) .....	4.500.000
Karininkų sąjunga („Reichsnund Deutscher Offiziere“) .....	130.000
Darbo tarnyba („Arbeitsdienst“) .....	340.000

Organizacijos pavadinimas	Narių skaičius
Techniška pagalba („Technische Not-hilfe“)	200.000
Šauliai („Reichskartell Deutscher Klein-kaliberschützenverbände“)	360.000
Sanit. rinktinės („Sanitätskolonnen v. Roten Kreuz“)	1.500.000
Paštų apsauga („Postschutz“)	76 000
Geležinkelių apsauga („Bahnschutz“)	40 000
Iš viso	13.356.000

Palyginę čia patiekta lentelės pastebėsime, kad bendras kariškų organizacijų narių skaičius beveik nepasikeitė, tačiau bendra vertė ir pajėgumas keliariopai padidėjo.

Pagal Hitlerio įvestą visiems bendrą karinio rengimo programą, organizacijų aktyvūs nariai turėjo nemažiau kaip tris kartus per savaitę susirinkti karo pratimams bei mokymui. Kiekvieną sekmadienį buvo pravedami didesnio ar mažesnio masto taktiški pratimai lauke ir atliekami šaudymo pratimai kovos šoviniams. Aktyvūs S. A. nariai buvo supažindinti su ginklais: šautuvais, l. k., s. k., minosvaidžiais ir t. t. Nemažas vyrų skaičius parengta specialistais — artilerininkais, pionieriais, pilotais ir t. t. Buvo surengta visa eilė tobulinimosi kursų bei mokyklų, į kur didžiūma narių buvo komandiruojami 3—4 savaitėms kariškoms žinioms pagilinti. Karinį rengimą vedė tikrosios tarnybos kariai: karininkai ir puskarininkiai. Tuo būdu Hitleris pasiekė, kad jo armija, karinio rengimo atžvilgiu, pasiekė gana aukšto lygio.

Vokietijos kaimynai tokį didelio masto karinį rengimąsi laiko neteisėtu ginkluotų pajėgų didinimu ir rūpinasi savo jėgas atitinkamai parengti.

Nors vokiečiai tvirtina, kad jie trokštą taikos su kaimynais, o ginkluotas pajėgas didina tik apsigynimo sumetimais, tačiau tokiems pareiškimams tikėti būtų netikslu ir klaidinga. Nereikia abejoti, kad, gerai progai pasitaikius, jie neatsisakys užpulti bet kurį savo kaimyną, o tame skaičiuje ir Lietuvą, kurią laiko savo priešu, dėl, neva, „grynai vokiško“ Klaipėdos krašto „neteisėto užgrobimo“.

Mums, betarpiškiems Vokietijos kaimynams, jų ginkluotų pajėgų didinimas negali būti abejingas ir turime rimtai tuo susirūpinti.

Kyla klausimas — o kaip tasai mūsų susirūpinimas turėtų pasireikšti?

Ar mes turime pabūgti vokiečių kariškai parengtų milijonų? Ar turime manyti, kad prieš gausingesnį priešą negalėsime atsispirti, todėl nėra prasmės rengtis ir gintis? Ar turime dėl to nuleisti rankas ir laukti jo malonės? Ne!

Netolimos praeities nepriklausomybės kovos mums įrodė, ką gali maža, bet trokštanti laisvėje gyventi ir ryžtinga tauta. Būdami daug silpnesni negu dabar, bet stiprūs dvasia ir kilnios laisvės idėjos vedami, nelėidome daug stipresniems priešams, bolševikams, bermontininkams, savęs pavergti. Todėl ir dabar, norėdami išsaugoti brangią, brolių kraujo ir gyvybių kaina iškovotą, nepriklausomybę, turime stiprinti savo kūną ir dvasią, kad neapviltume paaukojusį savo gyvybes brolių pasitikėjimo ir išlaikytume tai, už ką jie tokia brangia kaina užmokėjo. Turime dirbti ir siekti to, kad ne tik kariuomenė, bet ir visa tauta, kaip vienas, būtų pasirengusi kiekvieną nepriklausomybės priešą tinkamai sutikti.

Ne kiekvienam piliečiui tenka laimė pereiti per kariuomenės eiles, bet kiekvienas didžiūojasi, kada tėvynė šaukia štoti su ginklu rankoje jos laisvės ginti. Mūsų, karių, šventoji pareiga mokyti tuos mūsų brolius, kurie, dėl įvairių priežasčių nepatekę į kariuomenę, negalėjo išmokti ginklo vartoti. Todėl kiekvienas, patekęs į kariuomenę, turi įtempti visas savo kūno ir dvasios jėgas, kad daugiau žinių pasisemtų, o išėjęs į atsargą, kad galėtų įgytas žinias savo broliams perduoti ir su jais kartu besimokydamas ir pats tobulintų. Išėjus į atsargą karius laukia plati darbo dirva ir garbingas uždavinys — prisidėti darbu prie tautos karinio rengimo. Tam garbingam ir kilniam darbui padeda Šaulių Sąjunga ir kt. organizacijos.

Taigi, kariai, stebėdami mūsų kaimynų karinį rengimąsi, visada galime tikėtis, kad kaimynas gal ir prieš mus dantis galanda ir todėl dirbkime visos tautos karinio rengimo linkme ir skatinkime kitus dirbti. Kada visi, kaip vienas, būsime tinkamai pasirengę, nebus mums bausis nei vokiečiai, nei lenkas, ir ramia sąžine galėsime patvirtinti, kad dėl laisvės žuvusių pasitikėjimo neapvilsime.

K. P.

## POŽEMINIS MIESTAS

„Mainzer Anzeiger“ rašo, kad sąryšyje su Anglijos karo aviacijos reorganizavimu, jo bazė perkeliama į Pietų Uelsą.

Milfordo uostas bus bazės centru. Ten dabar vedama didelė statyba. Kelių dešimčių kvadratinų kilometrų plote statomi požeminiai fabrikai ir šaudmenų sandėliai. Visi pastatai įleisti į žemę tiek, kad juos apsaugotų nuo aerobombų ir jūrų laivyno patrankų sviedinių.

Šoviniams pristatyti iš sandėlių vedamos geležinkelių šakos, apsaugotos nuo priešų atakų iš oro. Benzinas bus paduodamas giliai įkastais į žemę vamzdžiais. Pastatai žemės paviršiuje nesudarys stambių taikinių priešų karo aviacijai.

Portsmute, Čatame ir Devonporte statyba vedama toliau, tačiau šie punktai jau nebeturės tokios reikšmės, kokią jie turėjo anksčiau.

Tuo pat metu Šiaurės Škotijoje, kuri savo geografiška padėtimi gerai apsaugota nuo priešų lėktuvų, statomi dideli požeminiai rezervuarai naftai ir benzinui laikyti. Iš pradžios numatoma pastatyti 4 rezervuarus, kiekvienas turės 13.500.000 ltr. talpos. Karo pramonės centruose svarbesniosios įmonės bus perstatytos. Tos iš jų, kurioms labiausiai gresia priešų karo aviacija, bus įleisti į žemę, o dalis bus perkelta į naują požeminį Milfordo miestą.

„Krasn. Zvezda“

## DUJŲ GENERATORINIAI AUTOMOBILIAI

Japonų karo reikalų ministerija įvertino dujų generatorinių automobilių svarbą savo krašto sąlygoms ir ėmėsi priemonių supažindinti ir sudominti jais visuomenę.

Kariuomenės automobilininkų mokykla Setagajos mieste atlieka darbus šio tipo mašinoms statyti, tobulinti ir bandyti. Neseniai mokykloje pastatytas dujų generatorinis automobilis, kūrenamas auglimis. Dabar padarytas naujas patobulintas automobilis, kūrenamas jau sausomis malkomis.

Vasarą dujų generatoriniai automobiliai apvažiavo kraštą tam tikru maršrutu. Tai buvo ir bandymai, ir noras pasireklamuoti. Visuomenė tikrai susidomėjo naujomis mašinomis. Karo reikalų ministerija kartu su prekybos ir pramonės ministerija rengiasi plačiai paskleisti dujų generatorinius automobilius prekybininkų ir pramonininkų tarpe. Perdirbant paprastas mašinas į dujų generatorines ir perkant naujas dujų generatorines mašinas, automobilių savininkai ateityje gaus pašalpas.

Automobilių bandymai parodė, kad automobilis gali pasiimti su savim malkų atsargą 2—3 darbo valandoms. Automobiliai buvo pasiekę greitį 70—80 km per valandą.

Dujų generatorinių automobilių eksploatacija 4 kart pigesnė, palyginus su benzinu varomais automobiliais.

# Savanoris pasakoja

Tai buvo 1920 m. vasaros pradžia. Sušilęs oras nuo tratančių šautuvų vamzdžių ar nuo saulės susprogdino medžių lapus, pražydino sodus. Pakvipo laukai ir miškai žiedų ir pušų sakais, nustelbdami parako kvapą. Kartu su vasaros žvangėjimu atklydo ir tėviškės pasiilgimas.

— Keliausiu, — sakau draugams — aplankyti savo brangius gimdytojus, o širdyje manau taip pat užsiksiu ir pas Marytę.

— Jei saulė tau smegenis visai sudžiovino, tai keliauk sveikas, — juokiasi ginklo draugai, — juk tavo tėviškėj lenkai beveik kasdien lankosi. Iškeps jie tavo pietums, kaip viščiuką.

— Tokį nerangų dalbą, kaip tu, — tariau vienam įkyriam pašaipai, — tai tikrai iškeptų. — Protingas žmogus ir akmenis plyšy atranda išeitį ir moka išsisukti.

Nors ir pavojinga kiek lankyti tėvus fronto rajone, pamaniau, bet mano tėviškės kaimas yra tarp miškų, kur man pažįstama kiekviena vietelė, todėl pasiryžau keliaut. Gavęs kuopos vado sutikimą išvykau.

Einu pabaliais, papieviais, pakrūmėmis ir pro šnarčius upelius, pro ošiančius pušynus pasiekiau savo sodybą. Pirmas pasveikino mane vaikystės draugas Kudlius džiaugsmingu lojimu, po to tėvai ir seserys.

— Neik jau daugiau, vaikeli, į tą frontą — verkšlendama mane pamačius kalba motina. Savo noru išėjai, pakariavai, nušovei du, tris bolševikus ar lenkus ir gana. Dabar jau neik. Vasara! Visur gražu! Kitų kaimynų jaunimas į laukus eina, dainuoja... neik, vaikeli!

— Ne, motut, negaliu likti. Nenoriu būti negarbingu dezertyru, kai priešas mūsų tėvų žemę mindo. Reikia visas tėvynės žemes iš priešo nagų išvaduoti.

— Kam, vaikeli, tau visa tėvynė, turi gabalėlį žemės ir ark, krutėk.

— Ne, motuš, kol priešai neišvyti, mes galime greit netekti ir savos žemės gabalėlio, negalime būti tikri savo rytojumi...

Tėvas, nepatenkintas motinos išvedžiojimais, sukosėjo, nusispiovė ir, uždėjęs ranką ant mano peties, pasakė:

— Einam, sūnau, išsimaudyt į kaimo pirtį.

Žinau, kad tėvas manęs vienturčio irgi ne mažau gailėjos, bet atkalbint nesiryžo. Lyg pateisindamas save jis prabilo:

— A, buvo rusas, visaip spaudė, persekiojo, vokiečiai vos kailio nenulupo... jei savi žmonės valdytų, visai kas kita būtų...

Kaimelio vidury sutinku jaunų ir senių būrį, visi sužiūro į mano uniformą. Senis Anupras ir sako:

— Kai tarnavau rusų kariuomenėj, buvo taip pat graži uniforma, bet lietuviška atrodo dar gražesnė.

— Ne gražaus aprėdo mums šiandien reikia, bet gražaus vyrų būrio ir gražių ir drąsių jų darbų — atsakiau.

— Hm, sumykė vienas senių, Karanio sūnų kariuomenė visai pakeitė. Ir kalba ir galvojimas visai kitas... Būdavo tik su merginomis tra-lia-lia, o senesni tik išjuokti taikydavos...

Sueiname į pirtį, kur verda gyvas pasikalbėjimas įvairiomis temomis apie karą. Anupras aiškina, kaip jie su japonais mušėsi prie Port-Arturo, Mikalka, — kaip

jie sykį moterišką kojine kareiviškoj kavoj išvirę ir t.t.

Sušilę išėjome į lauką atvėsti. Nors vanduo dar šaltas buvo, bet išokęs į vandenį pirmas pradėjau plaukioti, įrodydamas, kaip karo jėga užsigrūdinus įvairiems atmosferos pakitimams.

Išsipuškines ir pirmas apsirengęs drožiu per kaimelį ir girdžiu kažin kokį sujudimą. Tik štai vienu momentu du lenkų kareiviai atstato į mane durtuvus. Mat, pažino mane iš kareiviškų kelnų, arba Rusakovkos maskoliai bus apie mane jiems pranešę. Mundurą ir šautuvą buvau palikęs kaimyno troboj, kuriuos spėjo ūkininkai paslėpti.

Nieko nepadėjo jokie aiškinimai. Tuoju atsirado dar du kareiviai ir mane iškratę įsakė eiti su jais, paliekant sulinkusį tėvą, verkiančias kaimo moteris ir nendryne bečiulbančią lakštingalą.

Du lenkų kareiviai ėjo mano priešaky, o kiti du užpakaly atstatę šautuvus. Be to, jie buvo apsiginklavę rankinėmis granatomis.

Iš pradžių jie buvo man surišę rankas už nugaros, tačiau, kada nuėjom gerą kelio galą nuo kaimo ir kada juos labai nuvargino našta priplėšto iš ūkininkų turto: lašinių, sviesto, kumpių ir t.t., mano rankas atrišo ir užkrovė man nešti abu maišu.

Žinojau, kad lenkai, pakliuvusius į jų rankas lietuvius savanorius, labai kankina, arba net sušaudo, taigi visą laiką mezgiau pabėgimo planą. Miškas, per kurį ėjom, buvo labai retas, todėl bandyt bėgti be galo rizikinga. Bežygiuodami keliu priėjome taką, kuris vedė per man žinomas krūmuotas vietas. Sustojęs prie to tako pradėjau aiškinti lietuviškai, kad čia netoli būtų galima gauti arklių ir vežimą. Lenkai iš pradžių nesuprato manęs, bet kada pradėjau šokinėti pamėgdžiodamas arklius, jie sutiko eiti tuo taku ieškoti arklių, nes jie patys jautėsi labai išvargę.

Mes artinomės prie tankaus miško ir mano širdis plakė išsigelbėjimo viltimi. Tuo tarpu lenkai gardžiai juokėsi iš mano kvailo arklių pamėgdžiojančio gesto ir kalbėjo tarp savęs lenkiškai, kad lietuvis esąs kvailas kaip karvė.

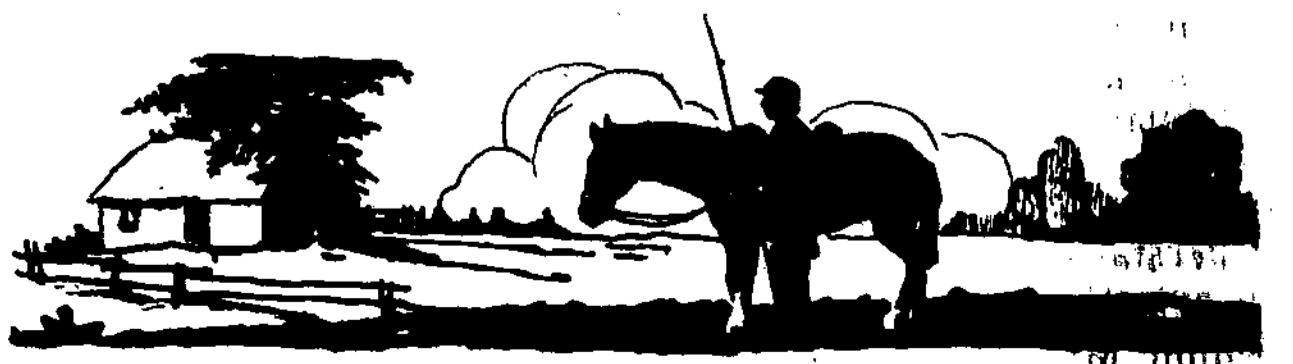
Besiartinant prie mano numatytos vietos, kurią gerai žinojau kaip patogią mano sumanymui, atengiaus būti arti vieno lenkų kareivio, kuris už diržo turėjo užsikišęs rankinę granatą.

Vienu akimirksniu nukabinęs granatą, šokau pro krūmus į griovį iš kur paleidau ją į taką. Granata griausmingai sprogo. Aš pakilęs nusiritau į pakalnę, nes bijojau, kad granatai nepataikius į vietą, mane čia gali greit surasti.

Po valandėlės patyręs, kad manęs nieks nepersekioja, grįžau į taką ir atradau visus keturis savo palydovus negyvus. Pasiėmęs du geresnius šautuvus ir šovinių, kitus paslėpęs krūmuos, ėjau į savo dalį.

Aušo gražus rytas, ir aš linksmas, kaip kūdikis po rytmetinės maldos, lėčiau pamiškėm ir pašlaitėm kartu su debesėliais, su vyturėlais ir kitais Dievo su-tvėrimais pas savo ginklo draugus.

A. P.



## Mokykimės šaudyti nuo arklio

Šių dienų kavalerija lygiai taip pat turi mokėti gerai šaudyti, kaip ir pėstininkai, kad galėtų įvykdyti duotą uždavinį kautynių lauke.

Nors kavaleristui pėsčių kautynės bus kasdieninė duona, tačiau labai dažnai teks jam šaudyti ir nuo arklio. Kavaleristas pradės kautynes raitas ir baigs jas, kada priešas bus įsitvirtinęs arba vietovė neleis daryti manevro, nusipėstinęs.

Jis turi mokėti gerai vartoti savo ginklą vienu ir antru atveju. Jeigu prieš didįjį karą kavalerijoje skyrė didelės reikšmės šaltam ginklui — kardui, pikei, tai aiškus dalykas, dabar pirmenybė reikės duoti šaunamajam ginklui — karabinui.

Didžiajame kare rusų kazokai turėjo didelių pasiekimų ir dėl to, kad mokėjo gerai šaudyti nuo arklių.

Šaltą ginklą irgi turi mokėti vartoti, nes jis ugdo kavaleristo dvasią, moralę ir labai dažnai, susitikus su priešu akis į akį, bus panaudotas.

Pažiūrėkime, kada kavaleristui teks šaudyti nuo arklio. Dažniausiai nuo arklio teks šaudyti, kada kavaleristas veiks atskirai arba mažam padalinį, o svarbiausia, kada pasitikės arkliu ir karabinu.

Paimkime kad ir tokius pavyzdžius.

Du žvalgai turi uždavinį išžvalgyti vnk. A. Pirmas joja su kardu į vnk., o antras prisitaikęs prie vietos seka pirmąjį ir kiekvienu momentu pasirengęs šūviu padėti, sykiu įspėdamas savuosius apie pavojų. Aišku, šūvis gal nebus labai taiklus, tačiau jis daug padės.

Imkime antrą atsitikimą.

Sekėjas seka nuo arklio. Pastebėjo atjojant link savęs du priešo žvalgus. Savaimė aišku, kad šiuo atveju sekėjas nenulips nuo arklio šauti, o šaus tiesiog nuo arklio. Tokių pavyzdžių yra be galė daug.

Tuo reikalu lenkų kavalerijos statutas sako: „kavaleristas privalo būti gerai išmokytas šaudyti nuo arklio, laikant jį rankoje, ir nusipėstinęs.

Vokiečių kariuomenėje tam reikalui kreipia daug dėmesio ir jų šaudymo instrukcijoj yra pažymėta, kad kavalerija turi mokėti šaudyti nuo arklių, o motorizuoti pėstininkai iš automobilių ir nuo motociklų.



Mankština sau žirgelį

Kaplano foto

Suprasdami šaudymo svarbą nuo arklių, panagrinėkime šiuos klausimus:

1. Kas turi šaudyti?
2. Šaudymo sąlygos.

Nuo arklių reikia šaudyti visiems: kareiviams ir puskarininkiams iš karabinų, karininkams iš pistoletų. Šaudymo sąlygas reikia imti artimiausias kautynėms:

- a) Atstumas nuo 25—100 m karab. ir 10—50 m pist.
- b) Taikiniai turi būti raitininko dydžio.
- c) Šaudyti nuo stovinčio ir iš įvairių greičių arklio.

Atliekant visus pratimus, ypač reikia rūpintis saugumu. Antras dalykas, negalima leisti šaudyti tiems, kurie nesugeba tinkamai elgtis su karabinu ant arklio.

Toli gražu ir ne nuo visų arklių galima šaudyti.

Tas dalykas lengvai įvykdomas, tik reikia daryti jau taikos metu šaudymo pratimai.

Kav. j. ltn. Kukta

## Kaip garsinu savo apylinkėje „Kari“

Prieš kiek laiko mūsų apylinkėj nė vienas „Kario“ egzempliorius nelankė. Kodėl nelankė — suprantama. Nebuvo kam „Karys“ populiarinti, platinti... Pirmieji mūsų apylinkėj „Kario“ platintojai pasirodė esą moksleiviai. Jų patiriamas ir pradėjau „Kari“ atsidėjęs skaityti. Ir likau ne tik uolus „Kario“ skaitytojas, bet ir bendradarbis. Po kiek laiko taip susigyvenau su „Kario“ skelbiamomis idėjomis, kad nuo 1932 metų nutariau, kiek galėdamas, savo apylinkėj platinti gražųjį ir kiekvienam dietuviui reikalingą „Kari“.

Kvaila man atrodo, kai laikraščio platintojas, sutikęs asmenį, kiek galėdamas perša savo platinamą laikraštį, nors tas asmuo peršamo laikraščio niekad nėra matęs. Aišku, jis ir nenori išsirašyti tokio laik-

raščio, su kuriuo jis, anot patarlės: nei svotas, nei brolis... Taigi sumaniau pirmiausia savo apylinkės gyventojus gerai supažindinti su savo laikraščiu — „Kari“.

Kadangi gaunu „Kari“, tai jį perskaitęs niekuomet nenumetu į šalį, bet perduodu kaimynams, pažįstamiems, kurie jo negauna. Iš pradžių tie mano skaitytojai, gavę „Kari“, peržiūrėdavo paveikslus ir grąžindavo man. (Buvo atsitikimų, kad ir lašinius bei kitus valgomus daiktus į „Kario“ puslapius įvynio-davo!).

Laikui bėgant taip nebebuvo. Daugumas taip pamėgo „Kari“, kad perskaitydavo kiekvieną straipsnį, straipsnelį. Ypač atsargos kariai juo susidomėjo. Dabar, kada gaunu naują „Kario“ nr., pats vos su-

spėju jį perskaityti. Žiūrėk, bent 10 skaitytojų jo laukia!

Pats esu didelis knygų mėgėjas, todėl turiu prisipirkęs įvairiausių lengvo turinio knygų. Žinodami apie tai kiti apylinkės gyventojai — knygų mėgėjai ateina pas mane pasiskolinti „romanų“. Iš pradžių, kada jiems vietoj romanų pasiūliau „Kari“ — jie nusipurtė. Na, ką darysi — duodavau po romaną, bet vis dėlto prie jo pridėdavau porą, trejetą „Kario“ nr.

Ir štai šiandieną tie patys ateina pas mane nebe romanų, bet... „Kario“. Taip, pirmiausia klausia, ar yra naujų „Kario“ nr., o tik vėliau apie romanus užsimena.

Reiškia, „Karys“ liko jiems už romanus įdomesnis?!

Toliau, rašydamas „Kariui“ ar apysakaitę, ar feljetoną, neišgalvoju aprašomiems asmenims pavardžių, bet rašau pavardes tikras, iš mūsų apylinkės paimtas. Vietovardžius taip pat iš savo apylinkės imu. Rodos, tai mažmožiai, bet savoj apylinkėj jie turi didelę

reikšmę. Perskaitę apylinkės gyventojai apysakaitę, feljetoną, kur aprašinėjama jiems pažįstamos apylinkės, jiems girdėtos pavardės, jie labiau susidomi tuo laikraščiu, pamėgsta jį, nes jis jiems artimas lieka. Ir jie tokį laikraštį visuomet stengiasi skaityti.

Taip pat rašydamas „Kariui“ po savo raštais visuomet pasirašau tik tikrą pavardę, tas irgi turi reikšmės, nes skaitytojai, rasdami laikraštį savo kaimyno ar bent pažįstamo rašinius, tokiu laikraščiu labiau susidomi.

Tai taip populiariu „Kari“. Ir man sekasi neblogai — daugumas apyl. gyventojų „Kari“ taip pamėgo, kad jau bent keli pasižadėjo 1935 metams „Kari“ išsirašyti. Jų tarpe keli ats. kariai.

Aš tuojau manau susitarti su „Kario“ administracija ir likti uoliu „Kario“ platintoju!

Dirva parengta, galiu sėti ir toji sėkla, manau, prigys — mūsų apylinkėj „Karys“ liks plačiausiai skaitomas laikraštis!

Jon. Šiožinių Šiožinys

## „Karys“ tebūnie ir toliau visų svečias

„Kas tik vieną „Kario“ numerį gavo pamatyti, tas jau niekad nesiskyrė su „Kariu“. Ir iš tikrųjų, „Karys“ jau penkioliką metų kaip kas savaitę yra daugelio laukiamas ir mylimas svečias, visuomet sklidinąs originalios kariškos dvasios, kūrybinių jėgų, patarimų ir kitų naudingų ir būtinų šių dienų gyvenimui dalykų.

„Kariu“ patenkintas ir karys, ir moksleivis, ir kaimo jaunuolis, ir kitas jo eilinis skaitytojas. Visi godžiai kas savaitę grobstome naująjį svečią ir ko nors įdomaus ieškome jo puslapiuose. Ir „Karys“ nieko neapvilia. Kiekvieno skoniui visada teikia puikių dalykelių. Vieną žavi gražiomis, gyvenimiškai kariškomis iliustracijomis, kitą linksmina „Kuprinės pabiroomis“, trečiam patiekia įdomų, karišką dalyką gvildenantį, straipsnį ir t. t. Sunku šiame straipsnelyje įvardyti visas „Kario“ pastangas, kurias jis teikia savo bičiulių šeimai. Kiekviena „Kario“ eilutė brangi, turinti aiškų tikslą ir paskirtį.

Šie metai eina galop. Jau laikas pagalvoti, pasirūpinti, kad ir kitais metais būtume „Kario“ skaitytojais-gerbėjais-prenumeratoriais.

Šiais metais daugis naudojomės kai kuriomis „Kario“ administracijos teikiamomis lengvatomis, k. a.: mokėję ir po 1 litą (8 mėn.), gauname „Kari“ ištisus metus. Dėl krizės pasėkų ir šiandien ne visų lengvai sučiumpama, nors ir smulki 8 lt. suma. Todėl būtų labai gera ir naudinga, jei ir toliau kai kam būtų galima tomis pat privilegijomis kviestis „Kari“ į savo trobeles.

Ir štai kam ir kodėl?

Kiekvienas karys nori atvaizduoti savo namiškiams (tėvams, broliams, seserims ir t. t.) savo jaukų karišką gyvenimą. Tačiau ne kiekvienas tai sugeba (dėl išsilavinimo ar laiko stokos, ar kitko) vaizdžiai apibrėžti plunksnos pagelba. Čia jam iki šiol atėidavo į pagelbą kariško gyvenimo veidrodis — „Karys“. Eilinis kareivis, išsimokėtinai po 1 litą per mė-

nesį, galėdavo padovanoti — išrašyti „Kari“ namiškiams. O „Karys“ visuomet sąžiningai atlikdavo savo misiją — būdavo nenutraukiamu ryšiu tarp kario ir jo namiškių. Iš „Kario“ puslapių namiškiai galėjo vispusiškai pažinti savo sūnų karišką gyvenimą, jų siekimus ir žygius.

Tad ir toliau kviečiu visus, nuo kurių tai priklauso, padėti eiliniams kariams lengvomis sąlygomis išrašyti „Kari“ namiškiams. Čia daugiausia gali patarnauti artimiausi karių viršininkai, k. a.: viršilos, puskarininkiai. Jie turi painformuoti savo valdinius per vakarinius patikrinimus, jog kariai gali namiškiams padaryti didžiulį džiaugsmą — išrašyti „Kari“, mokėdami per mėnesį tik po vieną litą (8 mėn.). Norinčių visuomet atsiras. Viršininkai, sudarę sąrašus, surinkę iš karių-prenumeratorių pinigus, sąžiningai betarpiškai atsiskaitytų pagal susitarimą (kas mėnesį, pusmetį ir t. t.) su „Kario“ administracija.

Ir moksleiviui labai brangus kariškas žodis. Ir moksleivis ne piniguočius. Ir jam reikia lengvatų draugui „Kariui“ išsirašyti. Moksleiviui panašiomis sąlygomis (išrašyti „Kari“ mokant po 1 litą) turi padėti jo karinio rengimo instruktorius.

O kaimo jaunuoliui, sunkiausiai šiais laikais sukrapštančiam ir lituką, bet taip pat be galo mėgstančiam „Kari“, turi padėti kaimo autoritetas — mokytojas.

Tad „Karys“ tebūnie ir kitais metais visų mėgiamas ir reguliarus savaitinis svečias. Visi skaitykime jį, išsirašykime ir kitus tam žygiui paraginkime.

Tikiu, kad „Kario“ administracija sutiks ir padės aukščiau minėtomis sąlygomis daugiui išsirašyti kitiems metams būtiną visų rūmų ir trobelių svečią — „Kari“.

P. Sds

Prie rašas: „Kario“ administracija su aukščiau iškeltomis mintimis visiškai sutinka ir pritaria tam darbui.



## Intelligentinio jaunimo karo tarnybos atlikimo reikalu

Labai dažnai nusiskundžiama tiek kariuomenės vadovybės, tiek kai kurių sąmoningesnių visuomenės sluoksnių, kad mūsų jaunimas kažin kodėl vengia karo tarnybos.

Sodžiaus jaunimas tuo atžvilgiu žymiai pralenkė intelligentinį jaunimą. Sodžiaus jaunime pasitaiko labai retai „simuliantų“, kurie vienu ar kitu būdu stengėsi išvengti karo tarnybos. Jeigu ir pasitaiko, tai tik vienas kitas, galima sakyti, tiktai išimtis, kuri visados pasitaikys, ypatinai tam tikrose sąlygose išaugusio gaivalo tarpe.

Šį kartą noriu iškelti keletą pastabų dėl intelligentinio jaunimo, atliekančio arba turinčio atlikti karo tarnybą ir tuo būdu pasidaryti pilnateisiu Lietuvos piliečiu.

Labai dažnai tenka susitikti su savo artimaisiais pažįstamais tiek jaunesniaisiais, vos baigiančiais gimnaziją, tiek vyresniaisiais, jau seniai turėjusiais atlikti karo tarnybą, bet dėl įvairių priežasčių ją nuvilkinę. Visados pastebi vieną: kad intelligentinis jaunimas su labai maža doza potencijos ir užsidegimo eina į karo tarnybą, o ypatinai antroji čia minimųjų kategorija — vyresnieji, ar tai amžiumi ar visuomenine būseną.

Apie 80—90% antrosios kategorijos einančiųjų atlikti karo tarnybą jau prieš 5—6 mėnesius ima studijuoti karinės prievolės įstatymą, ar neraz sau kokių nors kūno (gaila, kad ne dvasios!) defektų, kuris jam būtų pritaikytas; rinkti visų pažįstamų ir lengvai išprašomų gydytojų bei felčerių įvairius liudijimus, kada ir kokiais negalavimais jis sirgo arba manė sirgti. Žodžiu, daro didžiausias pastangas, kad formaliai pagrįstų neva jam taikytinas lengvatas, jas pristatytų naujokų ėmimo komisijai ir būtų atleistas nuo karo tarnybos. Beveik kiekvienas būtina išmėgins Karo Ligoninėje tyrimo „stažą“. Na, žinoma, Karo Ligoninėje, kada prasideda visas tyrimo procesas, pradedant pirštų galūnėmis ir baigiant plaukų šaknimis, tai labai dažnai ir sveikas žmogus gali pasidaryti tikras ligonis, ypač kuris savo gyvenime dar neragavo panašių eksperimentų. Kaip ten būtų kaip bebūtų, tačiau faktas lieka faktu, kad visa toji procedūra susidaro todėl, kad mūsų tvirti energingi vyrai, pilni, rodos, entuziazmo, fizinio bei moralinio patvarumo, be galo toli stovi Vakarų Europos jaunimo užpakalyje.

Kam teko būti ir šiek tiek šį reikalą pažinti Čekoslovakijoje, Vokietijoje, Vengrijoje, Austrijoje, tas galėjo pamatyti ir pajusti kaip ten yra tiesiog garbinte garbinama karo tarnyba. Laimingiausias žmogus jaučiasi tasai, kuris turėjo progos būti kariuomenėje, dėvėti kariška uniforma, karišką ginklą nešioti ir įgyti eventualiai iš to išplaukiančias piliečio teises.

Man labai giliai paliko atminty viena charakteringa smulkmena, kurią turėjau progos patirti Vengrijoje, Budapešte.

Susipažinęs su vienu vengru studentu mediku, kuris buvo bebaigęs universitetą, buvau pakviestas pas jį vieną dieną į svečius.

Bežiūrindamas jo paduotus man albomus, radau keletą jo fotografijų iš tų laikų, kada jis atliko karo tarnybą. Visos fotografijos buvo įdėtos garbingiausioje vietoje.

Pagaliau, mano pažįstamasis kolega išėmė talismaną, kurį jis visados su savimi nešiojasi ir kurį jam padovanojusi teta už tai, kad jis buvo vengrų kareivis.

Talismane buvo įdėta fotografija jo paties vengrų kareivio uniforma. Niekados negalėčiau atpasakoti, bet taip pat ir niekados neužmiršiu kokiu užsidegimu ir kokiu pasididžiavimu jis pasakojo apie tai, kad jis buvo vengrų kareivis ir kaip jis dėvėjo kariška uniformą. Pabrėždamas tai, kad visoje jų giminėje jis buvo antras tarnavęs kariuomenėje ir todėl jis visiškai įsitikinęs, kad už visus jo giminės narius jis yra pranašesnis.

Tas faktas nėra išimtis. Tai yra paprastas normalus atsitikimas, kurį galima pastebėti pas kiekvieną Vengrijos jaunuolį inteligentą.

Svarbiausia, kad karo tarnyba jaučiama ne kaip pilietinė pareiga, bet kaip teisė, kaip privilegija. Štai kur yra didžiausias skirtumas tarp mūsų ir Vakarų Europos jaunimo karo tarnybos supratimo atžvilgiu.

Pas mus, rodos, pavyzdžių nereikia, kiekvienam net karininkui, manau, teko susidurti, jei ne su daugeliu, tai bent su vienu kitu pažįstamu, kurie pasididžiudami pasakoja apie tai, kaip jiems pasisekė išvengti karo tarnybos. Ir tai pasitaiko iš to jaunimo, tautinio patrijotinio jaunimo tarpo, kuris akcentuoja veikimą, griežtą, nuoseklų veikimą, drausmę, vadovavimo principą, žodžiu, tuos privalumus, kuriais yra sutvarkyta kariuomenės organizacija ir veikimas.

Iškeldamas tuos faktus, toli gražu nenoriu pasmerkėti tų, kurie taip pasielgė, tik norėčiau konstatuoti trumpai ir priežastis kodėl taip yra.

Viena svarbiausių šio reikalo priežasčių yra toji, kad mūsų visuomenės organizacijų vadai ir atsakingi įstaigų bei įmonių viršininkai tinkamai neįvertina šito reikalo. Kai kuriems jų labai miglotai suprantamas tautos savisaugumo reikalas ir karinis jaunimo parengimas. Į tokius asmenis būtų reikalinga truputį atkreipti dėmesio.

Beveik visai nekreipiame dėmesio į naujai stojančius į valstybės ar savivaldybės tarnybą arba jau tarnaujančius asmenis: ar jis atlikęs karo tarnybą ar ne; ar jis yra išėjęs tą tvarkos ir drausmės mokyklą, kuri šių dienų sąlygose kiekvienam reikalinga.

Pagaliau reikalinga mesti senoji pažiūra į karo tarnybą ir į kariuomenę, pagal kurią buvo manyta, kad karo tarnyba yra tam tikro amžiaus jaunimo parengimas vartoti ginklą ir kautis. Šiandic karo tarnyba suprantama kitaip, būtent: tai yra vispusiškas jaunimo parengimas būti atspariu visais atžvilgiais ir



Italijos avangardistai lauko pratimuose

visose sąlygose ir mokėti veikti socialiniame junginy taip, kad jis mokėtų klausyti ir vadovauti.

Tačiau, kaip gaila, kad šito daugelis iš mūsų nenori suprasti.

#### DOMIOS KARINIO PARENGIMO PAMOKOS

Raseinių valdžios gimnazijos mokiniai labiausiai mėgsta karinio parengimo pamokas. Esant gražiam orui, manevruoja po lygias ir nuobodžias Raseinių apylinkes. Kartais nors ir labai išvargę, bet grįžta visuomet su daina ir patenkinti. Kai lietus lyja, kala statutus klasėse.

Smarkiai auga Raseiniuose ir skautų eilės. Gimnazijoje padidėjo jų eilės beveik dvigubai. Taip pat neatsilieka ir miesto skautai su Ž. Ū. mokykla.

Žirgas

#### KARŲ ISTORIJA AUKŠTOJOJ MOKYKLOJE

Vokietijos universitetuose ir kitose aukštosiose mokyklose įvestas privalomas karų istorijos kursas. Tai padaryta bendram karo mokslui visuomenėje pagilinti.

Tačiau, „Militär-Wochenblatt“ žurnale, kapitonas dr. Scholtz'as, kritikuoja nustatytą karų istorijos dėstymo būdą. Jis mano, kad civilis klausytojas, nesusipažinęs su pagrindiniais strategijos ir taktikos dėsniais, nesugebės suprasti kurso.

Scholtz'as siūlo dėstyti karų istoriją bendrais bruožais, nesigilinant į smulkmenas. Pirmiausia reikia supažindinti klausytojus su karo esme, su įtaka tautų gyvenimui, politikai ir visuotinai pasaulio istorijai. Labiausiai reikia kreipti dėmesio į karo meno ir kariuomenės organizacijos istoriją, į ginklavimo politiką tautos istorijos rėmuose. Ypač tinka tam reikalui garsiųjų vadų biografijos, atskirų ginklų rūšių istorijos studijos ir t.t., bet ne atskirų kautynių nagrinėjimai.

Mokslas apie karą turėtų būti dalimi politiškojo auklėjimo kiekvieno piliečio.

#### TAURAGĖS AUKŠT. KOMERCIJOS MOKYKLA

Susirinkę į savo pilį, mokslo šventovę, vėl pradėjom mokytis ir kariškai rengtis. Rodos, nieko ypatingo, bet jeigu jūs, draugai, pamatytumėt, ką mes šiemet darome, tai tikrai nu-

Negana, kad jaunuoliui inteligentui, atlikusiam karo tarnybą, neteikiama bet kuri pirmenybė, tačiau dažnai į jį žiūrima kaip į nepageidaujamą gaivalą dėl įvairių motyvų...

Tad visai nenuostabu, kad mūsų jaunimas, kuris dažnai kovoja už būvį, kuriam reikalinga grąntis ne tik dėl ateities, bet ir dėl dabarties — kartais su pesimizmu peržiūri šį reikalą ir linkęs eiti „senu keliu“.

Tai yra moralinė priežastis, kuri paraližuoja šiame reikale jaunimo dvasią ir slegia jį prie žemės.

Antra dar konkretnė priežastis ir gal dar daugiau verčianti šiokiu ar tokiu būdu išlikti karo tarnybos nepaliestam, tai yra materialinės būsenos palietimas, ypač tų asmenų, kurie, išėję iš gimnazijos arba gal dar ir joje būdami, sugebėjo prasiveržti ir susidaryti šiokias ar tokias darbo ir gyvenimo sąlygas — įsitaisyti tarnyboj ir joje šiek tiek pasistūmėti.

Tuo tarpu, atėjus karo tarnybos laikui, jis turi vieniams arba pusantrų metų pasitraukti iš tarnybos. Gi dabartinėse sąlygose pertraukti metams įstaigoje tarnybą, reiškia, jos visai netekti. Dažniausiai, baigęs asmuo karo tarnybą, po metų arba pusantrų sugrįžti į savo tarnybą nebegali. Jis vėl lieka be nieko, vėl turi bastytis, vėl viską pradėti iš naujo — jaustis morališkai ir materialiai nuskriaustas.

Jeigu ir pasiseka kur nors, pagaliau, įsisprausiti, vėl turi pradėti nuo registratoriaus ar kurjerio etato, nors, iš tikrųjų, grįžęs yra su geresnėmis kvalifikacijomis, su atsargos karininko laipsniu, bet jis neturi net tolygių teisių.

Tad dalykas yra nenormalus ir skubiai reguliuotinas.

Šis reikalas turėtų būti griežtai sunormuotas įstatymo keliu, kaip yra sunormuotas ministerių kabineto nutarimu karo pratimų bei pakartojimų reikalas.

D. Stankūnas

stebtumėt. Pirmiausia reikia pasakyti, kad turime naują karinio rengimo instruktorių. Su juo drauge pas mus atkeliaavo ir karinis stropumas. Tiek praktiškose pamokose, tiek teoretinėse esame stropūs. Gražiai baigėme ir pirmąjį trimestrą. Statutų mokymasis pajvairinamas gyvais mokytojo pašnekėsiais, pasikalbėjimais ir kariškų atviručių žiūrinėjimais. Darome ekskursijas, kuriose daug ko pamatome ir sužinome. Šaudyti šiemet dar neteko, bet manom, kad toji laimė mus greit ištikis, nes jau viskas parengta. Kas antrą ketvirtadienį žygiuojame į 7 p. pulką, kur draugiški butegeidininkai mums nepavydi nei mokslo, nei įrankių bei šautuvų.

#### KĄ DARO UKMERGIEČIAI MOKINIAI

— Prieš trimestro pabaigą sukruoto didžiausiu aktyvumu visi mokiniai. Kai kurie mokiniai, apleidę karinio parengimo mokslą (nors jų yra saujelė), į trimestro pabaigą atnaujino savo žinias papildydami naujomis žiniomis. Daug kas perka statutus ir šiaip kariško pobūdžio knygeles ir intensyviai studijuoja. Nuo V—VIII klasės visi mokiniai rašė karinio parengimo rašomuosius darbus. Temos įvairios: „Karinio parengimo tikslas ir idėjos mokyklose“, „Kariuomenė ir jos uždaviniai“ ir t.t. Bendras karinio parengimo žinių įvertinimas geras.

— Kad skautai betiksliai neleistų pinigų, „Vanagų“ skilties sueigoje buvo nutarta susidėjus pirkti šratinių šovinių ir pasimokyti šaudyti. Kaip žinoma, į skautų I patyrimo laipsnio programą įeina ginklai ir veiksmai su jais.

— Spaudoje pasirodžiusi žinutė apie įvedimą karo tarnybos moterims mobilizacijos metu, gimnazijos mergaitės nebūkštavo, bet pareiškė pageidavimų, kad ir Lietuvoje panašiai būtų pasielgta, kad moterims irgi yra reikalingas karinis parengimas.

V. M. Bijūnas

# KARIUOMENĖS GYVENIMAS



## PAGERBĖ GEN. S. ŽUKAUSKĄ

Respublikos Prezidento aktu, buv. kariuomenės vadas, Vyčio Kryžiaus ordino I laipsnio kavalerius, ats. gen. Silvestras Žukauskas jo nuopelnams kariuomenei pažymėti kariuomenės ir Vyčio Kryžiaus ordino šventės proga įrašytas į II ulonų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštienės Birutės pulko sąrašus.

## AUKŠTŪJŲ KARININKŲ PASKYRIMAI

Valstybės Prezidento aktu pulk. ltn. Vincas Jasulaitis paskirtas 2 artilerijos pulko vadu. Gen. št. plk. ltn. Vincas Žilya paskirtas kariuomenės inspekcijos artilerijos skyriaus viršininku.

## PAKELTIEJI Į AUKŠTESNĮ LAIPSNĮ KARININKAI

Kariuomenės šventės proga Valstybės Prezidento aktu į aukštesnį laipsnį pakelta visa eilė karininkų. Į pulkininko laipsnį pakelti: vyriausiojo štabo viršininkas gen. št. pulk. ltn. Stasys Raštkis, generalio štabo valdybos viršininkas gen. št. plk. ltn. Jonas Černius. Iš generalio štabo karininkų korpo dar pakelti šie karininkai: gen. št. mjr. Antanas Breimelis į pulkininko leitenanto laipsnį ir gen. št. ltn. Juozas Ivašauskas į kapitono laipsnį.

Kitų visų karininkų korpų į pulkininko laipsnį pakelti: aviacijos viršininkas pulk. ltn. inž. Antanas Gustaitis, plk. ltn. Juozas Vėbra ir Kauno komendantas pulk. ltn. Pranas Salažius. Iš majoro į pulkininko leitenanto laipsnį: Valstybės Prezidento adjutantas Tadas Šakmanas, Viktoras Kazlauskas, Kazys Babickas, Julijonas Abraitis, Kazys Česekas, Kazys Čiukšys. Iš kap. į majoro: Kazys Ališauskas, Eduardas Požėla, Aleksandras Urbonas, Jurgis Šečkus, Jonas Tapulionis, Adolfas Žukauskas, Viktoras Kundrotas, Antanas Motūzas, Juozas Jankauskas, Juozas Vitkus ir Petras Asminavičius. Iš leitenanto į kapitono laipsnį: Antanas Grušeckas, Jonas Zagorskis, Valerijonas Beniušis, Andrius Genys, Vladas Spirauskas, Balys Matulevičius, Alfonsas Šimulynas, Andrius Naujokas, Petras Jaruševičius, Ignas Morkūnas, Mikas Sokolovas, Antanas Staranevičius, Antanas Maksimavičius, Vladas Kuzavinis, Jonas Masiulis, Alfonsas Kazlauskas, Antanas Raugalė, Suleimanas Chaleckas, Vytautas Strazdas, Tadas Matulevičius, Juozas Vaičius, Balys Brazauskas, Tomas Šiurna ir Vincas Stasaitis. Iš jaunesnio leitenanto į leitenanto laipsnį: Jonas Bitinaitis, Bronius Keturakis, Juozas Gudaitis, Jonas Vabalas, Andrius Staugaitis, Juozas Truškauskas, Juozas Seliokas, Kazys Gudynas, Nikodimas Guzikas, Feliksas Eidimtas, Pranas Ramančionis, Vincas Šukys, Bronius Michelevičius, Henrikas Kazakaitis, Kazys Povilaitis, Vladas Šlikas, Vladas Valevičius, Kazys Antanavičius, Juozas Štrimaitis, Pranas Šopaga, Martynas Jokubaitis, Juozas Vencevičius, Antanas Lizdas, Jonas Grincius, ir Aleksandras-Vytautas Andriukaitis. Be to, karo technikos štabo gydytojas Petras Sukarevičius ir 2 pėst. D.L.K. Algirdo pulko gydytojas Alfonsas Pakalniškis pakelti į jaunesniojo leitenanto laipsnį.

## LAPKRIČIO 23 d. KARIUOMENĖS DALYSE

Kadangi iš įvairių kariuomenės dalių ir vietų gavome labai daug korespondencijų apie kariuomenės šventės minėjimą lapkričio 23 d., todėl dėl vietos stokos ir geriausia norais negalėtumėm jų visų įdėti. Be to, daugiausia visos panašios, todėl čia dedame tik jų bendrą santrauką.

Daugely dalių jau iš vakaro pradėjo šventės minėjimą, kareivius nuveddami į kinus atitinkamų kariško turinio filmų pažiūrėti ir t.t.

Pačią šventės dieną iš ryto rajonai pasipuošė tautinėmis vėliavomis. Atliekami nuo tarnybos kariai rikiuotėje nuėjo į bažnyčias pamaldų išklausyti ir pasimelsti už žuvusiuosius dėl Lietuvos. Buvo pasakyti atitinkami pamokslai.

Grižus iš bažnyčios, dalyse buvo laikomos paskaitos apie mūsų kariuomenės įsikūrimą ir jos kovas dėl nepri-

klausomybės. Pagerbti žuvusieji, o taip pat ir gyvieji Vyčio kryžiaus kavaleriai, nes toji diena yra drauge ir Vyčio kryžiaus šventė. Kai kuriose dalyse buvo laikomos paskaitos ir iš savo dalies istorijos.

Vakare buvo pasilinksminimai bei pramogos: vaidinimai, koncertai, šokiai, kinai ir t.t. Kareiviai, apgulę radio, klausėsi transliavimų iš Kauno, skirtų kariuomenės šventei.

Kai kuriose dalyse tą dieną buvo įteikti kareiviams ženklai už gerus šaudymus. Aplankyti žuvusiųjų kapai bei paminklai žuvusiems.

Klaipėdoj, šaulių namuose, vakare buvo paminėta šventė karių kartu su visuomene. Minėjime dalyvavo ir krašto gubernatorius. Karių choras savo dainomis pasirodė ir visuomenei.

Naumiesty (Tauragės apskr.) butegeidininkai kariai taip pat su visuomene minėjo šventę. Prie Lietuvos nepriklausomybės paminklo visą naktį stovėjo garbės sargyba. Paminklas buvo iliuminuotas ir papuoštas. Būriai žmonių iš apylinkių ėjo prie paminklo pagerbti žuvusius dėl krašto laisvės.

Mokyklos taip pat paminėjo kariuomenės šventę. Mokiniam buvo laikomos paskaitos apie mūsų kariuomenę.

Kaimas šią šventę atšventė uoliai ir su pamėgimu klausydamosis radio transliavimų iš Kauno.

## KAREIVIAI MATĖ „VIRŠININKUS“

Lapkričio 17 d. Klaipėdos miesto teatre buvo pastatyta „Viršininkai“, mūsų varpininko Vinco Kudirkos 5 veiksmų veikalas — drama. 6 p. pulko kareivių dalis irgi turėjo laimės pamatyti ją. Šis veikalas yra iš mūsų verguvės laikų, kuriam V. Kudirka apibrėžia rusų caro viršininkus. M. Z-kis

## VENKIME PAŽEMINIMO

Lapkričio 18 d. Kauno kine „Forum“ buvo rodoma karams, civ. tarn. ir jų šeimoms papigintomis kainomis filma „Aš esu šnipė“. Filma gana įdomi, vaizduojanti moters pasiaukojimą tėvynei. Ji verta pagyrimo, bet jei tos filmos atėjęs pažiūrėti puskarininkis viešoje vietoje save ir savo žmoną žemina, tai šis dalykas smerktinas ir šalintinas. Buvo taip: nusipirko pusk. V. II vietos bilietą ir atsisėdo I vietoje. Tvarkos prižiūrėtojai, tai pastebėję, paprašė iš vietos išeiti, ką pusk. V. su žmona ir padarė. Kiti puskarininkiai, kurie matė šį įvykį, yra pasipiktinę tokio pusk. V. elgesiu, žeminant save ir puskarininkio laipsnį. Ateityje venkime pažeminimo.

Matys

## VISI ESKADRONAI TURI RADIO

Ulonai kiekvieną dieną klausosi radio. Šiais metais ulonų pulke į kiekvieną eskadroną iš pulko ekonominių sumų įvedė radio. Atliekamu laiku ulonai klausosi iš Kauno įdomių paskaitų ir muzikos.

Radio visi patenkinti. Anksčiau reikėdavo eiti į ulonų ramovę klausytis, kas sudarydavo daug nepatogumų.

J. r. k.

## BŪSIMIEJI LAKŪNAI JAU UŽSIDĖJO KARIŠKĄ UNIFORMĄ

Šiomis dienomis baigta tikrinti sveikata į aviacijos puskarininkų lakūnų mokyklą. Iš 60 mokinių-kandidatų rasta tinkamų oro tarnybai tik 28. Jie pakelti iš kandidatų į tikruosius šios mokyklos mokinius. Naujoje uniformoje, vos pradėdami žengti pirmuosius užsibrėžto tikslo žingsnius, visi jaučiasi gerai, švytuoja plikomis galvomis ir tvirtai muša koją. Jau iš pirmųjų dienų gavo susipažinti su pirmuoju kiekvieno kario draugu — šautuvu. Kareivinėse gi — pavyzdinga tvarka ir švarumas.

Iš visko jau matyti ir galima daryti džiugi išvada, jog II laidos savanoriai mokiniai mokysis pavyzdingai, supras ir įvertins savo garbingas pareigas ir viską atliks taip sąžiningai ir drąsiai, kaip kad pirmieji savanoriai — Lietuvos atvauduotojai ir gynėjai. Tenka laukti, jog mokyklos personalas bus patenkintas savo auklėtiniais. Mokinyse kandidatas

## PASIKEITĖ KARO KAPELIONAI

Lapkričio 21 d. atsiveikino su 6 pėst. pulko kariais karo kapelionas kunigas Jurkus. Jis išvyko į naują tarnybos vietą, į 7 pėst. Ž. K. Butegeidžio pulką. Į mūsų pulką paskirtas kapelionu technikos dalių karo kapelionas kunigas Juška.

Kunigas kapelionas Jurkus buvo pulko švietimo vadovas ir dirbo kareivių švietimo darbu. Visuomet būdavo linksmo būdo ir susigyvenęs su margiečių šeima, buvo gerbiamas ir mylimas vyresniųjų ir jaunesniųjų karių.

Atsidėkodami už gerą auklėjimą buvusiam mūsų dvasios tėvui, mylimam kapelionui, linkime kuo geriausio pasisekimo pas draugus butegeidiminkus.

P. Petrauskas

## AVIACIJOS PUSKARININKIŲ KURSAI

Karo aviacijos eskadrilių puskarininkiams yra sudaryti iš kariškų ir švietimo dalykų kursai, kurie truks per visą žiemą po pora valandų dienoje. Kursuose einama ginklai ir jų istorija, šaudymo statutas (ir praktiškai šaudymas šratais ir iš pistolių), aviacijos istorija, teorija ir motorai, švietimas ir t.t. Puskarininkiai tokiais kursais labai patenkinti ir vadovybei dėkingi už jų surengimą, nes prisimins kas pamiršta bei papildys savo žinias naujais kariškais ir švietimo dalykais.

Praeivis

## KARIŲ KRAUTUVĖS

Karių krautuvė yra kiekvienoje kariuomenės dalyje. Krautuvės tikslas aptarnauti dalyje tarnaujančius karius. Ypatingai, kada atvyksta į dalis tarnauti jaunieji kareiviai, nes pirmomis dienomis jie neleidžiami į miestą. Krautuvių vedėjai rūpinasi, kad esamos prekės būtų geros rūšies, o valgomieji produktai šviežūs, nesugedę ir prieinami eiliniam kareiviui. Visomis prekėmis, be greit gendančių valgomų produktų, dalių krautuvės aprūpina Ekonominė Karių Bendrovė. Kai kurios dalių krautuvės, dėl tam tikrų priežasčių, kai kurias prekes pirkdavo ne Ekonominėje Karių Bendrovėje, bet pas privačius pardavėjus. Paskiausiai Ekonominė Karių Bendrovė dėjo daug pastangų tąsias priežastis išsiaiškinti ir krautuvių vedėjus patraukti savo pusėn. Tam tikslui spalio 26 d. Lietuvos Karininkų Ramovėje buvo visų kariuomenės dalių krautuvių vedėjų pasitarimas. Pasitarimui vadovavo Ekonominės Karių Bendrovės reikalų vedėjas plk. lt. Musteikis. Po pasitarimo paaiškėjo, kad visus iki šiol buvusius trūkumus pašalinti apsiėmė Ekonominė Karių Bendrovė. Tam tikslui Ek. Karių B-vė nutarė įsteigti specialų karių skyrių, kuris rūpinsis prekėmis aptarnauti dalių krautuvės. Kariai džiaugiasi padarytais Ek. Karių B-vės žygiais.

V. s. p. Grigoras

## VYTAUTININKAI GESINO GAISRĄ

Lapkričio 21 d. 2 val. 45 min. Basanavičiaus alėjos Nr. 6 užsidegė Febronijos Šopienės gyvenamas medinis namas. Namą buvo apdraustas Valstybės Draudimo įstaigoje 6000 litų sumoje. Namą buvo jau kurį laiką negyvenamas. Po fabriko ir kuopos sirenos į gaisro vietą atvyko Vytauto Didžiojo kuopos ir savanorių ugniagesiai ir tuojuo paleido vandenį. Ugnis plėtėsi smarkiai, nes visas trobesys buvo medinis. Po 1 val. ir 50 min. gaisrą visą likvidavus, kuopa grįžo namo. Nuostolių padaryta apie 6000 litų. Manoma, kad gaisras kilo dėl padegimo. Gaisro priežastis aiškinama. Pažymėtina, kad kuopos ugniagesiai daug vargo turi su rankiniu siurbliu, nes neturi specialaus vežimo siurbliui.

V. s. p. Grigoras

## IR KUOPOJ BRANGINAMOS KNYGOS

1 pėst. pulko 6 kuopos jauni kareiviai labai domisi spauda, neišleisdami iš rankų „Kario“, „Trimito“, „Ūkininko Patarėjo“. Daugiau kaip 30% įsigijo knygutes „Laisvės Keliais“ ir „Tėvynės Sargyboje“. Visi jas atsidėję skaito ir vadų klausinėja ar daugiau nėra išspausdinta kariško turinio knygelių. Daugis pirkę po kelis egz. parsiuotė namiškiams ir giminėms.

— Lapkričio 22 d. 6 kuopos jauni kareiviai gražiai minėjo Tautos himno autoriaus Dr. V. Kudirkos 35 m. mirties sukaktuves. J. lt. V. Urbutis paskaitoje ryškiai ir įdomiai apibrėžė Kudirką kaip tautos žadintoją ir tėvynei pasiaukojimo pavyzdį.

— Paskiausiai 1 pėst. pulko visiems būt. tarnybos pusk., tikslu duoti praktiško pasirengimo ir papildyti žinias, reikalingas kareivių mokymui, įvesti kursai. Pamokos truks kelis mėnesius.

J. k. Ant. Umbrasas

## NORS IR LIGONIS, BET ŠAUDYMU NEAPLEIDO

Nors mūsų 6 pėst. pulke šiemet daug buvo gerai šaudančių šaulių per prizinį šaudymą, bet daugiausia pasižymėjo 3 kuopos kareiviai. Pasižymėjo atskirais šauliais, vadinamais „snaiperiais“. Iš viso pulke buvo apdovanota pulkui skirtais prizais dešimt šaulių, iš kurių šeši teko 3 kuopai, būtent: likt. vyr. pusk. Vilimavičiui Antanui, Kazlauskui Antanui, Rimkui Aleksui, Martinkui Benui, Valančiui Antanui ir Guntarskiui Petru. Trys iš jų gavo ženkliukus „geram šauliui“. Iš čia minėtų šaulių labiausiai pasižymėjo eilinis Guntarskis Petras, kuris gydytojo buvo paleistas gulėti, tačiau ėjo šaudyti ir išmušė 95 taškus.

V-la L.

## KAREIVIAI LANKĖSI PAUKŠČIŲ PARODOJ

6 pėst. P. K. Margio kareiviai lapkričio m. 24 d. buvo nuvesti apžiūrėti įdomią Klaipėdos naminių paukščių parodą. Kareiviai turėjo progos matyti, kad ir Lietuvoje, tinkamose sąlygose ir priežiūroje, galima išauginti gerus ir vertingus įvairius naminius paukščius.

A-nis

## Teismo kronika

— Saugumo policija gavo žinių, kad kai kurie paadmi-nistracinės linijos gyventojai slapta vaikščioja į lenkų pusę ir teikia Lenkijos agentams žinių apie Lietuvos kariuomenę ir šaulius. Tokių šnipų tarpe buvo įtartas ir pasienio gyventojas Kerulis Kazys. Kvočiamas jis prisipažino, kad jis daug kartų buvęs lenkų pusėje, tačiau nešnipinėjęs, o atvirksčiai — dirbęs Lietuvos naudai. Bet jis žinąs, kad Lietuvos gyventojas Dirma Pranas buvęs lenkų žvalgybos užverbuotas šnipinėti jų naudai. Tai jam pasakęs lenkų agentas Šimėnas Juozas, kurs šnipinėjimo tikslais apsigyvenęs okupuotoj Lietuvoj, Girinčių kaime. Šnipinėti lenkams Dirma įkalbinėjęs ir Panevėžio miesto gyventoją Petkūną, tačiau jis ne tik nesutikęs šnipinėti, bet apie tai skubiai pranešęs savo viršininkams. Tuo būdu Dirma Pranas buvo sulaikytas. Lapkričio 2 d. sprendimu Dirma Pranas pripažintas kaltas ir nubaustas 2 metais s. d. kalėjimo ir atimtos teisės.

— 9 pėst. pulko jaunas kareivis Krikščiukaitis Bronius š. m. vasario 19 d. savavališkai iš savo dalies pasišalino ir slapstėsi ligi tų pat metų kovo 1 d., kada jis pasienio policijos Seinų-Marijampolės bare buvo sulaikytas. Per pabėgimą pražudė jam išduotus valdiškus daiktus 128 lt. 90 ct. vertės ir šių nuostolių išdui neatlygino. Už šiuos nusikaltimus, o taip pat ir už vagystę, Krikščiukaitis Bronius nubaustas 4 metais s. d. kalėjimo, atimtos teisės, kario vardas ir išmestas iš kariuomenės.

— Spalio 30 d. teismas sprendė „plečkaitininkų“ teroristų bylą. Antanas Daukša ir Mykolas Atkocevičius pripažinti kalti, kad jie 1929 m. gegužės 14 d., pasivadinę saugumo policijos valdininkais, išsivedė Krakių valsčiaus gyventoją Macijauska Vladą į Jaugelių mišką ir ten keturiais revolverio šūviais jį nužudė. Kadangi nužudymas politiniais tikslais pripažintas svarbesniu nusikaltimu, tai Antanas Daukša ir Mykolas Atkocevičius nubausti mirties bausme.



## 100 „KŪNO KULTŪROS IR SVEIKATOS“ NUMERIS

Šiandien iš spaudos išėjo šimtas sporto savaitraščio „Kūno Kultūra ir Sveikata“ numeris. Ta proga jis išėjo su aktualiais straipsniais bei iliustracijomis.

Šio kuklaus jubiliejaus proga ir mums tenka pasakyti keletą minčių.

Nuo pirmojo šio savaitraščio numerio redaktorium buvo ats. j. lt. Vladas Kviklys, kuriam išvažiavus į užsienį mokslus eiti, redaktorium nuo š. m. 44 nr. paskirtas Stepas Zobarskas. St. Kviklys savaitraštį vedė įdomiai, suteikė gražią formą ir dažnai duodavo vietos kariuomenės sportui. Ta pačia kryptimi ir naujasis redaktorius veda „Kūno Kultūrą ir Sveikatą“.

Šių kuklių sukaktuvių proga sveikiname „Kūno Kultūros ir Sveikatos“ leidėjus — kūno kultūros rūmų vadovybę, buv. ir esamą redaktorių, bendradarbius. Linkime jam sulaukti 200-jo, 300-jo... 500-jo... numerio ir su tokiu pat sėkmingumu skleisti sveiką sporto ir sveikatos idėją plačiuosiuose Lietuvos sluoksniuose.

## POLEMIKA FUTBOLO REIKALU

„Kūno Kultūros ir Sveikatos“ 45 nr. įdėtas Kažo vadovo pasikalbėjimas su jos bendradarbiu apie aktualius mūsų futbolo reikalus, kur pasisako už laisvesnį žaidėjų perėjimą iš klūbo į klūbą, už naują pirmenybių sistemą, kad nematytų jokių profesionalizmo žymių ir t.t.

Nepatenkintas tokiu Kažo vadovo pareiškimu, St. Mt. „Sporto Tribūnos“ 46 nr. straipsny „Mūsų futbolas kryžkelėje?“ aiškina vadovo pareiškimus ir argumentuodamas nesutinka su numatytom reformom bei konstatavimais. Išvadoj pabrėžia, jeigu mūsų futbolas bus taip tvarkomas, tai jis atsidursias pavojuj.

1934 m. lapkričio 19 d. „Lietuvos Žinios“ deda ilgą V-tis rašini vardu „Mūsų futbolas tikrai pavojuj“, kur atkartoja Kažo vadovo pasikalbėjimo ir St. Mt. straipsnio mintį. Šis autorius irgi nesutinka su Kažo vadovo pareiškimais ir straipsnį baigia dideliu pesimizmu. Anat V-čio: „Jokių reformų negali būti daroma vieno asmens“. Dėl aiškumo pažymėsiu, kad dabar Kažo vadovybę sudaro vadovas p. Butavičius, reikalų vedėjas p. Racevičius ir išdininkas p. Dromelis.

Pagaliau, „Kūno Kultūros ir Sveikatos“ 47 nr. atsiliepe buv. Kažo vadovas, ilgametis ir patyręs futbolo žinovas, p. V. Balčiūnas. Jis rašiny antrašte: „Ar reikia keisti futbolo pirmenybių sistemą“ gvildena Kažo vadovo siūlomą naują pirmenybėms praveisti sistemą. Pateikdamas daug pavyzdžių ir argumentuodamas prieina išvados, kad nauja sistema nėra gera ir pasisako prieš. Be to, paliečia ir žaidėjų perėjimą iš klūbo į klūbą. Jis rašo: „Pagaliau nevaržomas bėginėjimas per sporto organizacijas ar nepalaidos galutinai sportininkuose drausmės supratimą“. Dar rašo: „Man atrodo, kad žaidėjų bėginėjimai iš klūbo į klūbą nepateisinami nei sportišku, nei etišku požiūriu“.

Tai tokias polemikas iškėlė Kažo vadovo įdėtas pasikalbėjimas „Kūno Kult. ir Sveikatos 45 nr. Mes nuo didesnės polemikos susilaikome, tačiau norime pažymėti, kad be drausmės neįmanomas joks organizacinis darbas, pasisakome prieš numatomą palengvinimą žaidėjams pereiti iš klūbo į klūbą. Ar nauja sistema reikalinga ir ar ji bus naudingesnė mūsų futbolui už tą, kurią turime dabar, liekame abejingi. Reikėtų padaryti viską, kad mūsų futbolas, po šių metų triumfališkos pergalės, eitų dideliais žingsniais gerojone pusėn.

## MSK ATSTOVŲ SUVAŽIAVIMAS

Lapkričio 24 d. Kaune buvo Maisto Sporto Klūbo skyrių atstovų suvažiavimas, kuriame dalyvavo Kauno, Panevėžio, Tauragės ir Klaipėdos atstovai. Suvažiavimui pirmininkavo Kauno MSK valdybos pirm. p. Lapėnas. Buvo aptarstyta daug aktualių reikalų. Nutarta nuo Naujų Metų pradėti leisti klūbo organą — laikraštį. Kitais metais, atliekamu nuo pirmenybių laiku, surengti MSK futbolo pirmenybes; žiemą — stalo teniso ir krepšiasvydžio pirmenybes.

## LFLS — TAURAS 5:1 LFLS — Š.Š. KOVAS 4:1

Lapkričio 25 d. buvo dvejų draugiškos futbolo rungtynės. Vienas žaidė naujas LI narys Tauras su LFLS. Laimėjo LFLS santykiu 5:1. Antras žaidė junioras LFLS — Š. Š. Kovas. Laimėjo 4:1 LFLS komanda.

## PRASIDĖJO KREPŠIASVYDŽIO PIRMENYBĖS

Lapkričio 26 d. Kūno Kultūros Rūmų salėse prasidėjo š. m. krepšiasvydžio pirmenybės. Jose dalyvauja 27 vyrų ir 7 moterų komandos. Vyrų komandos dėl patogumo suskirstytos į A ir B klases. Pirmoji klasė skirstoma į dvi, o antroji į tris grupes. Moterų komandos irgi suskirstytos į dvi grupes.

## STUDENTAI PRADEDA UOLIAU IMTIS SPORTO

V. D. Universitete Akademinio Sporto Klubas (A.S.K.) nuo lapkričio 21 d. pradėjo krepšiasvydžio, orasvydžio ir kumščiasvydžio treniruotės pamokas. Akademinis jaunimas atliekamą nuo studijų laiką kaip tik stengias racionaliai sunaudoti. Antradieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais nariai Kūno Kultūros Rūmuose lanko gimnastikos pamokas.

Be to, akademinis jaunimas organizuoja bokso sporto sekciją, kuri treniruosis taip pat Kūno Kultūros Rūmų salėje.

— V. D. universiteto šaulių kuopa neseniai pasivadino „Seja“. Studentai šauliai yra gana veiklūs ir kasmet jų skaičius didėja. Paskiausiai nariai pasižadėjo aktyviai sekti kariškąją spaudą ir visi išsirašo savo organą „Trimitą“, kuris nariams metams tekainoja 4 lt. Studentės turi savo „Žvilės“ šaulių moterų ratelį.

J. Gir.

## AUKŠTIEJI KŪNO KULTŪROS KURSAI

Šiais metais Lietuvoje ėmė veikti dvi naujos aukštojo mokslo institucijos: Klaipėdoje Komercijos Institutas ir Kaune Aukštieji Kūno Kultūros Kursai. Abiejų institucijų auklėtiniai valstybei bus labai naudingi.

A.K.K.K. yra švietimo ministerijos žinioje. Jų paskirtis parengti aukštesniųjų ir vidurinių mokyklų sporto ir karinio rengimo mokytojai ir, apamai, krašte plėsti karo ir kūno kultūros mokslus. Kursuose mokslas išeinamas per dvejus metus. Kursų tikraisiais klausytojais gali būti tik ats. karininkai, baigę aukštesniąsias mokyklas ir nesenesni kaip 25 metų amžiaus. Kursų klausytojai turi savo uniformas: mankštos ir išieginę. Tikrieji klausytojai, išėję kursų programą, išlaikę nustatytus egzaminus ir atlikę kariuomenėje trijų mėnesių stažą, gauna diplomą, kuris suteikia aukštojo mokslo teises.

Laisvais klausytojais gali būti priimami sveiki, normalaus kūno sudėjimo, abiejų lyčių asmenys, baigusieji aukštesniąsias mokyklas. Šiomet į A.K.K.K. priimta 35 ats. karininkai ir 23 studentės.

A. K. K. K. išeinamieji mokslai suskirstyti šešiomis grupėmis: pedagogikos, medicinos, mankštos, karo, mankštos pratybų ir karo pratybų. Į karo mokslų grupę įeina: karinis tautos rengimas, kariuomenės organizacija ir karo tarnyba, mūsų kaimynų ginkluotos jėgos, slaptas žinių rinkimas, taktika, karo istorija, Lietuvos karai, priešcheminė, priešlektuvinė apsauga, ryšių ir transmisijos priemonės, šaudyba, ginklai ir lauko pratimai.

A.K.K.K. karo dalykų inspektorium paskirtas mjr. Mikučionis. Lektoriais pakviesti gen. št. mjr. Stankaitis, gen. št. mjr. Sidabras, mjr. Mikučionis, gen. št. kpt. Jodauga, kpt. Paura ir gen. št. kpt. Ivašauskas.

Pirmą kartą Lietuvos istorijoje karo mokslus ir pratybas moterys, A.K.K.K. klausytojos, atlieka lygiai su vyrais. Prieš keletą savaičių Kauno ažuolyne prasidėjo vieno mokymas...

Dabar A.K.K.K. sandėlyje jau yra šautuvų, lopetėlių, dujokaukių, kulkosvaidžių ir kitų karo mokslui ir pratimams reikalingų ginklų ir reikmenų. Moterys — klausytojos bus apginkluotos lygiai su vyrais, tik turės diržus su perpetim ir kavalerijos tipo šovinytus.

Praeivis, eidamas per ažuolyną, nustemba pamatęs moteris pilnu padu koją bestatant ar bemanevruojant, stabteli, bet įsitikinęs, kad čia vyksta labai rimtas darbas, eina toliau.

Po pusantų metų pasiskleis po visą mūsų tėvynės kraštą naujais veidais, kupini sveikos energijos ir daug gražių sumanymų, vyrai ir moterys... Taip, tikras lietuvis mylės tris dalykus: knygą, ginklą ir žirgą.

Ats. j. Itn. Paulauskas

## ĮRENGĖ KARIŠKAIS PAGRINDAIS SPORTO ĮRANKIUS

Zarasai. Atvykus naujam direktoriui Pr. Gipiškiui ir sporto įrankiai tapo padaryti nauji. Moksleiviai, baigę šią mokyklą, kariuomenėje jau lengvai galės apsiversti ant turniko, laiptoti kopėčiom ir su grandim ką išdaryti.

Os. Banga

## SPORTININKAI RENGiami KARUI

Japonijoje sportui vadovauja vyriausybė. Sportui rūpinasi karo, vidaus ir švietimo ministrai. Sportui išleidžiama daug pinigų. Vyrų sporto organizacija „Doinichon Reniu Seinvada“ turi 16.300 skyrių krašte su 3.000.000 narių, o moterų organizacija „Doinichon Dzesi“ — 14.500 skyrių su 1.600.000 narių. Taigi iš 65.000.000 gyventojų 4.600.000 dalyvauja sporto organizacijose, t. y. iš 100 žmonių 7 yra sportininkai. Sporto organizacijose vedamas ir rimtas karinis parengimas. Sovietų spauda kartais įdeda fotografijų iš Japonijos sportininkų gyvenimo ir mokymo. Iš jų matyti, kad sportininkai tai tikrai kariškai auklėjami ir mokomi.

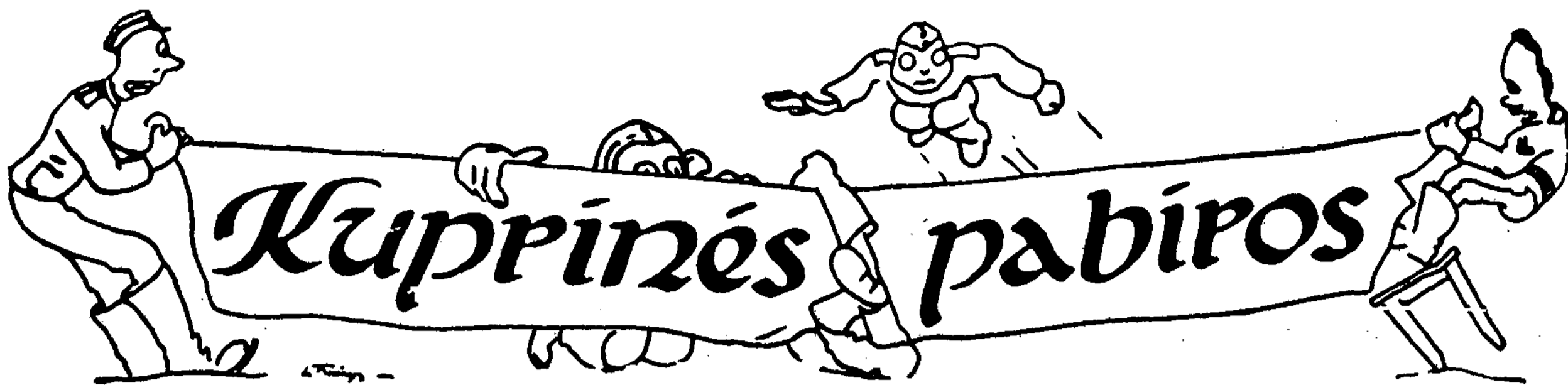
## MIESTAI, KUR DAUGIAUSIA TILTŲ

Daugiausia tiltų pasauly turi Venecijos miestas Italijoje. Antrojoj vietoj stovi Leningradas, Rusijoje, prieš du šimtu metų pastatydintas caro Petro Didžiojo pelkėse ir balose prie Nevos upės: Leningrade dabar 548 tiltai 11.532 metrų ilgumo.

## ARKLIENOS VALGYMAS EUROPOJE

Europoje esama valgoma arklienos daugiau negu galima būtų spėti. Vien Prancūzijoje kasmet suvalgo 300.000 arklių, Vokietijoje žymiai mažiau — 170.000, bet užtat vokiečiai suvalgo daugiau kiaulienos.

Kaip žinoma, lietuviški arkliai šiam tikslui eina į Belgiją. Bk.



Feljetonas NEJSPEJO

## TELEFONISTAS PASAKOJA

Pro mūsų sodybą tiesėsi dvi telefono vielos. Jos kartais tylėdavo, kartais birbdavo, ūždavo ir mes, vadinasi, aš ir jaunesnysis brolis Alpis, manydavome, kad kažin kas „tiliponu“ šnekasi. Tiesėsi jos kaimyno Saladžiaus link ir nyko nusileisdamos į Žimanto pakalnę. Mintis, kur tos vielos baigiasi, mums nedavė ramumo ir vieną popietį, kada karvės užrietę uodegas subėgo į tvartą, mes išėjome ieškoti „tilipono“ galo. Nuėjom gal kokius du kilometrus, o galo vis nėra ir gana: vielos tiesiasi tolyn ir nyksta miške. Mano Alpiukas pavargęs kategoriškai pareiškė, kad į mišką neisias, nes meškos galinčios sudraskyti, o jis pats jau noris valgyti. Tada nusprendžiau, kad vielos niekur nesibaigia, kad jos eina iki žemės krašto, o paskui įlenda į dangų ir per jas Dievulis kalbasi su mūsų žilaplaukiu klebonu. Sugrįžome atgal, bet nenurimome: paėmėm ilgą siulą, gerai išvaškavom, jo galus prijungėm prie „Imalin'o“ dėžučių ir patys turėjome „tiliponą“. Dabar aš buvau generolas, o Alpiukas mano adjutantas. Kai kuri nors žalmargė ar balnugarė pareiškėdavo norą patekti į vasarą, tuoj telefonu pranešdavau savo adjutantui, kad jis griebtųsi žygių, užkirstų kelią ir prieš žingsnius nukreiptų reikiama kryptimi.

Kai karvės suguldavo, mėgiamiausias mūsų sportas būdavo laidyti akmenukus į „puodukus“, prie kurių buvo prištos telefono vielos. Vieną kartą tik tan!.. ir „puoduko“ skeveldros pabiro žemėje. Netrukus atvažiavo nepažįstamas vyras ir kurį laiką kalbėjosi su tėvuku. Kas toliau buvo—mano užpakalinės anatomijos garbė neleidžia viešai skelbti, bet tik faktas, kad sutran-kėme savo „tiliponą“ ir aplanai daugiau telefoniškais temomis — ne žodžio.

Ir štai, po eilės metų nuo tų karvių uodegų tampymo laikų, viršila atsivedė mane prie komutatoriaus ir sako:

Dabar čia teks padirbėti!

Kokia likimo ironija!

Jeigu ne toji juostelė ant viršilos pėties, būčiau jį pasiuntęs velniop, bet dabar tik žioptelėjau ir — klausau! — iškrito.

Savaitės rijo dienas ir aš pripratau prie telefono, susigyvenau ir antipatija ištirpo, lyg sniegas pavasarį.

Vieną kartą po vakarėlio, po Genės šokdinimo, sėdžiu prie komutatoriaus, o blakstienos, lyg įsimylėjusi porėlė, — bučiuotis ir gana! Galva neprašoma svyra ant rankų ir sunki, kaip šautuvas pilna šarvuote. Tada prisiminiau viršilos paporytą įvyki.

Nepriklausomybės kovų metu lietuviai staiga puolė lenkų kariuomenės

dalį. Dalies vadas šaukėsi pagalbos, bet niekas neatsakė, nes budintis centralinėje miegojo. Ir tik dėl to juos lietuviai taip pacirškino, maždaug, kaip valdininkai dabar žąsis čirškina.

Prisiminęs tą įvyki, sutraukiau antakius, suspaudžiau kumščius ir pasakiau:

— Ne, lietuvis pareigas eidamas nesnaus!

Jon. Docius

### KAIP KAM ATRODO GRANDINIS?

1. Netarnavusiam kariuomenėje: kareivis, nešiojans didelę geležinę grandį.

2. Naujokui: smarkiai vyresnis, kuris visa gali ir visa mato.

3. Senam kariui: pasenęs tėvas, negalįs suvaldyti vaiką.

4. Nedzinskiui („Kario“ Nr. 40): prietyręs ir garbės vertas viršininkas.

5. J. p. Nykštaičiui („Kario“ Nr. 45): vaikas su pirmosiomis kelnėmis.

6. „Kariui“: medžiaga diskusiniams straipsniams.

7. Miesto panelėms: furis 1% daugiau šansų už eilinį.

8. Kaimo mergaitėm: vyresnis ir gražesnis kareiviukas. Po tarnybos: toks kaip ir visi.

9. „Kario“ karikatūristams: neišsemiamas įkvėpimas.

10. Man: medžiaga į „Kuprinės pabiras“.

Ant. Jokm.

### ATSAKINĖJO DAUGYSKAITOJE

Pamokoje viršila klausia jaun. kareivio: Pasakyk man, jaun. kar. Šarka, iš kiek dalių susideda šautuvas?

Jaun. kareivis: tamsta viršila, šautuvas susideda iš daug dalių!

Viršila: Iš kokių gi pagaliau?

Jaun. kareivis: Iš didelių ir mažų!

Viršila: Kodėl tamsta taip viską neapgalvotai ir vaikiškai atsakai?

Jaun. kareivis: Tamsta viršila, tai bus visai teisingai ir gramatiškai, bet tariant daugyskaitoje.

San. pusk. M. Grinius

### DVIEJŲ NAUJOKŲ PAŠNEKESYS

— Ko tu verki?

— Kaip neverksiu, dirbu kaip jautis, badauju kaip Gandi, per ištisas naktis nemiegu mokydamasis statutus ir skaičiuodamas šautuvo dalis — o skyrininkui vis negerai ir negerai. Sako: nesimokai ir tiek.

— O tu imk ir parašyk skundą!

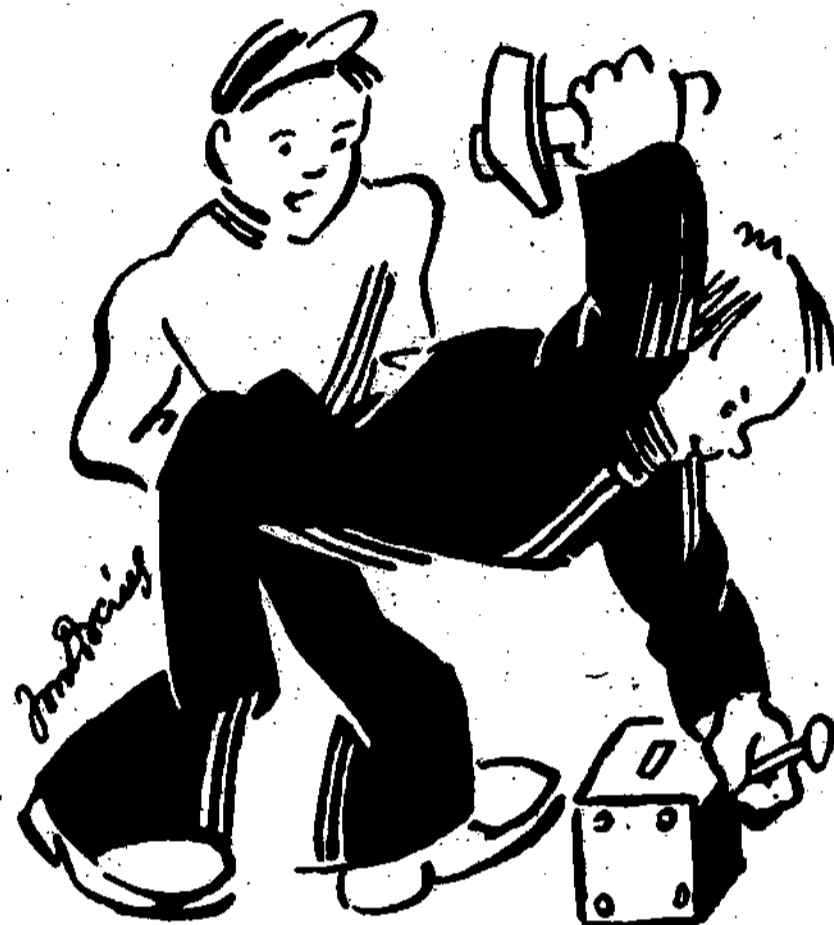
— Kam parašyti?

— Gyvulių globos draugijai.

— Kodėl gyvulių?

— Todėl, kad dirbi kaip jautis, esi kvailas kaip asilas, kantrus kaip kupranugaris ir raguotas kaip avinas.

Ptr. Bukelis



— Ar inkilą dvejukėms dirbi, ar kokį krieną?

— Ne, broli! Taupysiu ir mesiu litukus į šią dėžutę, o kitamet „Kari“ kiekvieną savaitę skaitau, skaitau, o tu seilę tik varvini, varvini upeliais pavydėdamas.

— Na, jeigu tu šitaip, tai ir aš nepasiduosiu!

### NEMATO DULKIŲ

Jaunas kareivis Dapkus ateina į pulko ambulatoriją ir kreipiasi į gydytoją:

— Tamsta pulkininke, jaunas kareivis Dapkus, prašau prirašyti man akinius, nes nematau dulkių ant šautuvo!

Gydytojas taria: — Tamstai akinių nereikia, nes dulkes viršila pamato.

Al. Sicila

### AUTOMOBILIU VAŽINĖJA

— Kaip tamstų sūnus dabar gyvena? — klausia kaimynas Andrius.

— Labai gerai gyvena, iš kaimo išvažiavo be batų, o dabar automobiliu važinėja.

— Kaip tai yra?

— Jis šoferiu tapo.

Alb.

### PABŪGO RAŠYTI

— Simai, kodėl dabar į „Kuprinės pabiras“ neberašai, juk anksčiau tavo daugiausia dalykėlių būdavo?

— Kad bijau..

— Ko, redaktoriaus?

— Ne, grandinių, — atsakė susirūpinęs Simas.

J. D-lis

### ŠVIETIMO PAMOKOJ

Švt. instruktorius: Na, eil. Pipinėli, ką man gali papasakoti apie dangaus kūnus?

Eil. Pipinėlis: Tamsta kapitone, danguj kūnų nėra. Ten gyvena tik vienos dūšios!..

(išio)



## ANGLIJA RENGIASI ORO KARUI

Anglija jau kelinti metai intensyviai varo priešlėktuvinės ir priešdujinės apsaugos organizavimo darbą. Po paskutinių oro manevrų, kurie parodė, kad prieš lėktuvai visuomet gali prasiveržti pro apsaugos liniją, šiuo reikalu dar labiau susirūpinta. Aktyvi priešlėktuvinė bei priešdujinė Londono ir kitų svarbesniųjų punktų apsauga pavesta specialiniam teritorialinės armijos korpusui, kuriame žmonių skaičius paskiausiai nuolat didinamas ir kuris dabar aprūpinamas moderniškiausiomis priešlėktuvinėmis (zenitinėmis) patrankomis ir prožektoriais. Ligi šiol teritorinės armijos korpusas turėjo 29 baterijas (po 8 patrankas) priešlėktuvinės artilerijos, iš kurių 13 baterijų skirta Londono apsaugai, o likusios didesniųjų uostų ir kitų svarbesniųjų punktų apsaugai.

Organizuojama taip pat ir pasyvi priešlėktuvinė bei priešdujinė apsauga. Ypač daug dėmesio skiriama Londono apsaugai. Karo ir civilinės valdžios organai (civilinių gyventojų priešlėktuvinė ir priešdujinė apsauga rūpinasi vidaus reikalų ir aviacijos ministerijos) atsidėję studijuoja problemą, kaip 8 mil. sostinės gyventojų apsaugoti nuo priešoro puolimo. Londone netrūkusi manoma surengti priešlėktuvinės ir priešdujinės apsaugos civilinių gyventojų manevrus. Vidaus reikalų ministerija išleido brošiūrą, kurioje išspausdintos smulkios taisyklės, kaip gyventojai turi elgtis dujų atakos metu. Gyventojų parengimas priešdujinei bei priešlėktuvinėi apsaugai pavestas policijai, kuri tam tikslui turi instruktorius.

Pasigirdus pavojaus signalui, visi gyventojai turės, kaip galima greičiau, (tačiau nepasiduodami panikai) skubėti į rajoninius priešdujinės apsaugos priemonių sandėlius arba į slėptuves, kurių adresai bus iš anksto nurodomi.

Neseniai į vidaus reikalų ministeriją buvo sukviesti dujokaukes gaminančių fabriku savininkai, kuriems pasiūlyta pristatyti jų gaminamų dujokaukių pavyzdžiai. Speciali gydytojų ir technikų komisija studijuoja įvairių tipų dujokaukes, kad galėtų pasirinkti paprasčiausią, bet kartu ir tinkamiausią tipą.

Kita komisija studijuoja kitus klausimus, susijusius su dujų ataka. Ši sritis tuo tarpu mažai ištirta. Čia iškyla tokie klausimai: kaip pažinti kokiomis dujomis priešas užleido miestą? Kaip tai pranešti gyventojams, ypač aktyviems priešdujinės apsaugos dalyviams, kad jie galėtų pavartoti reikalingas apsisaugojimo priemones (prieš dujas)? Kaip organizuoti pirmosios pagalbos tiekimą dujų užnuodytiems gyventojams?

Neseniai 800 Raudonojo Kryžiaus skyrių nariams buvo laikomos 6 paskaitos, kaip teikti pagalbą nukentėjusiems dujų atakos metu. Dabar surašinėjami visi viešieji statiniai (trobesiai), kuriuos galima panaudoti kaip slėptuves. Viena Londono kvartale neseniai buvo bandoma kiekvienus namus paversti slėptuve ar bent vieną kambarį pritaikyti šiam reikalui.

Naujuose namuose būtina statomi betoniniai rūšiai, kuriuose gyventojai galėtų pasislėpti dujų atakos metu.

Kad prieš lėktuvai negalėtų netikėtai užklupti svarbių punktų, iš civilinių gyventojų savanorių suorganizuotas sekimo korpus (Observer Corps), kuriame šiuo metu priskaitoma apie 2000 žmonių-sekėjų. Visame krašte yra 193 sekimo centrai, po 8—16 žm. kiekviename, kurie sujungti į 5 apygardas. Sekėjai iš valdžios gauna optikos įrankius, lėktuvų albusus ir t. t. Jų būstinėse nemokamai įvedamas telefonas. Kasmet bent du kartus (naktimis) tikrinamas sekėjų pasirengimas ir budrumas, o trys naktys skiriamos priešlėktuvinės apsaugos pratimams, po kurių sekėjai susirenka apygardose teoretinėms žinioms pagilinti. Atlikti oro manevrai rodo, kad sekėjai savo uždaviniui pakankamai pasirengę.

## LATVIŲ ORDINAI LENKAMS

Š. m. lapkričio 18 d. Latvijos nepriklausomybės šventės proga 3 žvaigždžių ordinu apdovanoti Lenkijos kariuomenės vyriausiojo štabo viršininkas gen. J. Gąsiorowski — I laipsnio, gen. K. Zamorski ir admirolas J. Swirski's — II laipsnio, keturi pulkininkai — III laipsnio, du majorai — IV laipsnio ir vienas kapitonas — V laipsnio.

## NUODINGOS DULKĖS

Prancūzų laikraštyje „Jour“ įdėtas pranešimas apie naują vokiečių karo chemijos išradimą. Nuodingų dujų debesys gan greit išsisklaido, paprastai, per pusvalandį. Vokietijos kariuomenės laboratorijose Miuncheno mieste pradėta gaminti nuodingos dujos, kurios išsisklaido lėtai, oras pasilieka užnuodytu net per visą savaitę. Iš senų laikų yra žinoma, kad daugelis poringų (akytų) medžiagų sugeria dujas ir garus. Įvairiomis rūkštimis apdirbtas poringas molis sumalamas į miltelius, kuriems vėliau duodama prisigerti iverito ar fosgeno. Tuo būdu gauti milteliai barstomi iš lėktuvo. Dulkių debesys lėtai nusėda ant žemės, žolių, medžių ir krūmų.

Chemijos analize išaiškino, kad ir visai savaitei praslinkus, ore pasilieka dar tiek nuodingųjų dulkių, kad pakanka užnuodyti žmogų arba gyvulį. „Jour“ laikraštis sako, esą vokiečių generalis štabas rengiasi ateities kare daryti prieš kariuomenės žygiavimo keliose nuodingųjų dulkių „kamščius“. Užnuodytas vietas prieš kariuomenę turės aplenkėti, nes išbūti tokioj vietoj keletą dienų su dujokauke žmonės negalės.

Ši prancūzų laikraščio pranešimą perspausdino ir rusų kariškas dienraštis „Krasnaja Zvezda“.

## 10 MIL. FRANKŲ PREMIJA

Šiomis dienomis Prancūzijos aviacijos ministeris paskelbė taisyklės 10 mil. frankų sumoje premijai gauti, kuri bus išmokėta tam, kas sukonstruos tinkamiausią lėktuvų motoro modelį, varomo ne benzinu, bet sunkiaisiais aliejais. (Sunkiaisiais aliejais laikomi tie, kurie garuoja tik 300° ar aukštesnėje temperatūroje; benzinas garuoja 60—120° temperatūroje).

Ši premija yra didžiausia iš visų kada nors pažadėtų išradėjams. Tokia didelė premija skirta todėl, kad kuro problema aviacijai, ypač karo aviacijai, turi nepaprastos reikšmės. Dabar beveik visi lėktuvų motorai varomi benzinu, kurį Prancūzijai tenka gabenti iš užsienio. Per karą, savaime aišku, benzino gavimas labai pasunkėtų, o sudaryti didelę benzino atsargą, kurios pakaktų ilgesniam laikui, neįmanoma. Tuo tarpu sunkieji aliejai galima laikyti atsargos sandėliuose neribotame kieky. Be to, jie gaminami ne vien iš naftos, o ir iš kitų medžiagų, todėl jų galima būtų pasigaminti ir krašto viduje. Svarbu tik, kad sunkiaisiais aliejais varomi motorai veiktų taip pat gerai, kaip benzinu varomi. Aviacijos ministerijos paskirtoji premija yra akstinas, kuris turi paskatinti išradėjus (konstruktorius) dirbti šia kryptimi.

10 mil. frankų premiją gaus asmuo, sukonstruavęs sunkiaisiais aliejais varomą motorą, kuriuo iki 1936 m. gruodžio 31 d. bus sumuštas greitumo rekordas uždarame 10.000 km ilgumo maršrute (dabar šis rekordas priklauso prancūzų lakūnui Dore, pasiekusiam — sunkiaisiais aliejais varomu motoru — 150 km greitumą per valandą).

Visa premija bus išmokama tik tuo atsitikimu, jei motoras bus grynai prancūzų konstrukcijos. Jei bent viena jo dalis būtų paimta iš užsienio konstruktorių, tai premijos bus išduota tik 5 mil. frankų. Jei bandymams daryti konstruktoriui būtų duota vyriausybės subsidija, tai subsidijos suma bus išlaikyta iš premijos.

## GENERATORINIŲ AUTOMOBILIŲ VARTOJIMAS

Apie generatorinius automobilius mūsų spaudoj, ypač „Mūsų Žinyne“, „Lietuvos Aide“ ir „Karyje“, jau daug buvo rašoma. Ilgas plk. inž. Barzdos straipsnis tuo reikalu įdėtas „Mūsų Žinyne“ paskutiniame 116-me numeryje. Raudonosios kariuomenės žurnale „Mechanizacija ir Motorizacija RKKK“ įdėta vokiečių kariškosios spaudos nuomonė tuo reikalu. Prancūzai plačiai vartoja automobilius per manevrus. Verta pažymėti, kad sunkvežimių motorai varomi ne benzinu, bet dujomis, gaunamomis generatoriuose iš malkų. Prancūzai, kurie neturi nuosavų naftos šaltinių, stengiasi paskiausiai pastatyti kuo daugiausia generatorinių automobilių. Tuo būdu jie galės atsipalaiduoti nuo priklausomybės kitoms valstybėms, iš kurių turi pirkti benzino. Generatorinių automobilių pirmybes nesukelia abejonių. Karo metu generatorinių automobilių vartojimas bus pats pigiausias, o malkų jiems tikrai nepritrūks.

## RADIOSTOTYS PASAULYJE

Iš viso dabar pasauly skaitomos 1398 siunčiamosios stotys. Iš jų Europoje tėra 282, Amerikoje 949. Jos sunaudoja 9,198 kw.

## KARIUOMENĖ BAUDŽIA ISSIŠOKĖLIUS

Varšuvoje leidžiamas „Wiadomości Literackie“ (Literatūros žinios) laikraštis. Minėdamas Lenkijos kariuomenės atgaivinimo šventę, š. m. lapkričio 11 d. laikraštis įdėjo straipsnį vardu „Naujoko diena“, kuriame neteisingai aprašė karinį gyvenimą ir labai įžeidė visą kariuomenę. Kariai į tai tuojau atsiliepė. Vienos dalies vadas atsisakė nuo laikraščio prenumeravimo. Lenkų spauda neabejoja, kad šio vado pėdomis eis ir visi kiti vadai. Kariuomenę palaikys dar šauliai ir kitos organizacijos. Išsišokėliai gali nustoti daug prenumeratorių.

## ŠKANDINAVIJOS GINKLAVIMAS

Švedų ir danų spauda varo smarkią propagandą ginklavimuisi sustiprinti. Švedų karo reikalų ministeris pareiškė, kad karo biudžetas bus padidintas 70.000.000 kronų ir sudarys 108.000.000 kronų.

Parlamento karo komisijos pirmininkas pranešė, kad numatoma naujų karo laivų statyba, aprūpinimas kariuomenės techniškomis priemonėmis. Numatoma įvesti tankus—amfibijas, t. y. tokius, kurie gali ir važiuoti ir plaukti. Pirmininkas pabrėžė Alando salų stiprinimo darbų reikšmę. Karo aviacijai sustiprinti numatoma asignuoti net 35.000.000 kronų.

Danų laikraščiuose įdėtas švedų generalio štabo viršininko pasikalbėjimas, kuriame jis pripažino būtina švedų ir danų karo aviacijų bendradarbiavimą.

Švedų karo fabrikai gavo stambių užsakymų.

## Naujieji leidiniai

### LIETUVIŠKOJI ENCIKLOPEDIJA III t. VII ŠASIUVINIS

Aiškinami žodžiai nuo Bezold iki Biedermeier. Ypačingai mums, knygos mėgėjams, čia labai vertingi ir įdomūs straipsniai: apie Bibliją, Bibliofiliją, Bibliografiją, Bibliomaniją, Bibliotekas ir kitus dalykus, susijusius su knyga. Tie dalykai aiškinami tiek bendruoju pasauliniu atžvilgiu, tiek atsižvelgiant į mūsų lietuvių gyvenimo istoriją ir kultūrą.

### L'ART LITHUANIEN (LIETUVIŲ MENAS)

Šią knygą apie mūsų meną nepaprastai dailiai ir rūpestingai išleido švedai. Viena jos laida buvo švedų kalba, o dabartinė — prancūzų. Knygoje dvi pratarmės: vieną rašo pats leidėjas — John Kroon, antrą — P. Galaunė, Čiurlionies galerijos direktorius. Jis trumpai supažindina su lietuvių meno bruožais ir garsesnių menininkų darbais.

Abi pratarmės teuzima 17 pusl.; kita knygos dalis, ligi 180 pusl. — vien tik paveikslai, reprodukcijos. Čia jų be galo daug. Parodyti gerieji mūsų liaudies kūriniai, toliau senųjų dailininkų ir baigiama pačiais jaunaisiais ir paskutiniaisiais jų, jau šių dienų, kūriniais. Mūsų menu domisi kitos tautos, vertėtų ir mums patiems daugiau susidomėti, pažinti

### ELENA MNIŠEK PRAGARAS 4 TOMAS

Šiuo tomu jau baigtas to vardo romanas. Kary plačiau kalbėjom apie pirmuosius tris tomus, todėl čia pasitenkinsim tik paminėję. Kiekvieno tomo kaina 2,50 lt.

### „SPAUDOS FONDO“ KALENDORIAI

„Spaudos Fondas“ jau parūpino visokių 1935 metams kalendorių. Parduodami šie: Stalinis kalendorius — atskiri lapeliai kiekvienai dienai, kaina — 3 lt.; Sieninis iliustruotas kalendorius — kiekvienai dienai nuplėšiami lapeliai, antroje lapelių pusėj yra visokių pasiskaitymų ir iliustruotų juokų, kaina — 1 lt., Savaitinis kalendorius, su kalendarium ir vieta kiekvienos dienos užrašams, kaina — 1 lt.

## Pranešimas

### TAUTOS MELODIJŲ RINKIMO REIKALU

Lietuvių dainų melodijos (gaidos) rinkti yra neatidėliojama mūsų pareiga.

Melodijas rinkti turime labiau suskasti dar ir dėl to, kad jų daug mažiau surinkta, negu teksto. Melodijų tesurinkta per 5000 (dalis jų nevykusiai užrašyta), dainų teksto per 48.000.

Norėdami sparčiau melodijų rinkimo darbą varyti, kreipiamės į visus, kurie galėtų ir norėtų melodijas patys rinkti, kviesdami ir šiaip asmenis nurodyti išymesniuosius kaimo dainininkus bei dainininkes, mokančius daugiau dainų, taip pat vietas, kur daugiau dainuojama arba galima rasti tautinių instrumentų ir senovės melodijų.

Sudaryta prie Švietimo Ministerijos komisija tautos melodijoms rinkti ir tvarkyti renka įvairių rūšių dainų bei giesmių, bažnytinių liaudies giesmių, tautinių instrumentų, kaimo smuikininkų ir klarnetininkų melodijas ir t.t.

Apie tai, kas rinkti ir kaip užrašinėti, smulkiau paaiškinta tam tikrose komisijos išleistose instrukcijose, kurias kiekvienam paprašiusiam komisija išsiųs.

Asmens, norį melodijas rinkti, prašomi iki š. m. gruodžio mėn. 10 d. atsiųsti pareiškimus komisijai.

Pareiškime reikia pažymėti, kuriose vietose rinkėjas nori užrašinėti melodijas, ar galėtų atvažiuoti į trumpalaikius (7—8 d.) kursus per Kalėdų atostogas, suteikti apie save šiek tiek žinių ir pridėti vieną kitą savo užrašytą melodiją.

Švietimo Ministerija sugrąžins išlaidas ir atlygins už sugaištą užrašinėjant melodijas laiką.

Šiuo ar tu padėsiantiems iš anksto dėkojame.

Visus raštus ir pranešimus prašome siųsti šiuo adresu: Komisijai Tautos Melodijoms rinkti ir tvarkyti, Vytauto Didžiojo Muziejus Kaune.

Komisija tautos melodijoms rinkti ir tvarkyti

## Galvosūkio 45 nr. sprendimas

1. Sachalinas — Sacha — Ra — linas = Sacharinas
2. Sala — kas = Salakas

Gerai išsprendė: 1) v. p. Vaitiekūnas (2 ul. p.), 2) J. Astrauskas (Plk.), 3) J. Leblionka (Ššl.), 4) v. p. J. Preibys (KPM), 5) Pr. Kaminskas (K.Rd.) 6) P. Plevokas (I p. div. št.), 7) L. Briedis (V. Š.), 8) v. p. J. Zapkus (I p. p.), 9) Alf. Šutinys (K), 10) V. Paliušis (K).

Šiame rate pirmą vietą laimėjo Alf. Šutinys iš Kauno; antrąją — karo policijos mokyklos vyr. pusk. J. Preibys, 1 pėst. pulko vyr. pusk. J. Zapkus ir Pr. Kaminskas iš Kazlų Rūdos; trečiąją — 2 ulonų pulko vyr. pusk. Vaitiekūnas.

Nuo galvosūkio Nr. 46 prasideda naujas ratas.

## Galvosūkis Nr. 48

- |                |                       |
|----------------|-----------------------|
| 1. — — — • — — | 1. Saldainio skonis,  |
| 2. — — • — — — | 2. raitininkas,       |
| 3. — • — — — — | 3. europietis.        |
| 4. — • — — — — | 4. netiesa,           |
| 5. — • — — — — | 5. moteriškas vardas, |
| 6. — — — — • — | 6. naminis gyvulys,   |
| 7. — — — • — — | 7. metalas            |

Taškų vietoje perskaityti pinigą, iš pirmųjų raidžių Europos valstybę

Išdykėlė

**Daktaras I. Reznikas,** veneros, lyties ir moterų ligų persikėlė į Ugniagesių g. 11, b. 2 (I aukštas). Priima 8 — 11 val. ir 5 — 8 v. v. (moterims priėmimas atskirtas). Tel. 12-01.

## „MŪSŲ KRAŠTAS“

yra didžiausias, rimčiausias ir įdomiausias provincijos savaitinis laikraštis. Jis eina 12 — 16 puslapių, iliustruotas.

## „MŪSŲ KRAŠTO“

kaina metams 4 litai, pusmečiui 2 lt. 50 ct. Jo adresas: „Mūsų Kraštas“, Šiauliai, Aušros al. 21a

**Kas dar jo nematė,** prašom atsiųsti adresą ir vieną numerį gaus nemokamai susipažinti